Mazpulkis

1939

II. NR

Urna, kas glabā mazpulku savākto zemi no visiem Latvijas novadiem

Svēts mantojums šī zeme mūsu tautai...

Lietojiet tikai vislabākos veļas zilumus maisiņos un tabletēs

«OZOLZĪLE»

Uztur veļu līdz vecumam sniegbaltu

Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 115 **Tālrunis 26973**

„Jelgavas audums"

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**
Jelgavā, Katoļu ielā 3)

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

A. Kauliņš.

Bērnu apģērbu nams.

Rigā, Gaisiņa ielā 4, pie Centrāltirgus, t. 29722.
Privātdziv. Lāčplēša ielā 70, dz. 1, tālr. 21541.
Pasta tekošs rēķins № 11217.

Laipni piedāvā lielā izvēlē **visādus meiteņu un puisēnu apģērbus.**
Jaunos vidussk., mazpulku un tautas tērpus, veļu, galantērijas preces u. t. t.
Laipna apkalpošana. Glīts darbs.
Skolām un palīdz. sab-bām viszemākās cenas.

IMPORTS
K. A. Bušs

Pārtikas preču, garšvielu un augļu lieltirgotava

Rigā, Kungu ielā 23. Tālr. 20829
Tek. rēķ.: Latvijas bankā 3210, pastā 1650

K. BODNIEKA manufaktūras preču tirgotava

Rīgā, Kr. Barona ielā № 28-a

NODAĻAS: **Rūjienā, Rigas ielā Nr. 2**
Talsos, Lielajā ielā Nr. 25
Jelgavā, Vadoņa ielā Nr. 35/37

PASTAVIGI KRAJUMA:
zīda un vilnas audumi, baltpreces, logu priekškari, celiņi, mēbeļu drānas

---

Otrā paplašinātā izdevumā iznākusi

P. Dindona **„OGU DĀRZS"**

vērtīga rokas grāmata dārzniecības praktiķiem. Ar 116 zīm. tekstā un 4 krāsainām tabulām, maksā Ls 2.60 un

Agr. J. Ambaiņa grāmata

„Mēsli un augsnas mēslošana"

Paplašinātais un pārstrādātais izdevums maksā Ls 2.20
Minētās grāmatas krājumā

A.-S. „Zemnieka Domas"
Rigā, Blaumaņa ielā 38-40

Mazpulks

11. (106.) Nr. 1939. g. 15. novembrī IX. g. gāj.

. . . No lemeša tad šķēpu veidos liesmas,
Un es, tavs arājs, tad tev būšu sargs.

Šigada 18. novembŗa aicinājums

AUSMA ROGA

Katru gadu, sagaidīdami valsts dibināšanas dienu, mēs ar dziļu iekšēju prieku esam atcerējušies to neseno pagātni, kas varonības zīmogu apzīmogota un kas mums, latviešiem, devusi pašiem savu brīvu neatkarīgu valsti. Bet visi tie jaunā kaŗa radītie apstākļi, kas ap mums un ārpus mūsu robežām, šogad valsts gada dienu padara vēl daudzkārt nozīmīgāku. Citkārt rāmais prāts un iekšējais prieks, ar kuŗu mēs sagaidījām un aizvadījām šo dienu, tagad kļuvis nedaudz satrauktāks un nemierīgāks. Bet neraugoties uz to — viena atziņa mums ir — tā mūsu Virsvadoņa Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** mums dotā: Arī šinī laikā «Mums pašiem, un tikai mums pašiem piekritīs un tikai no mums pašiem atkarāsies tautas un valsts spēka un stipruma celšana un saglabāšana. — To apzinādamies, tad arī paliksim un būsim tagad un visos laikos stipri un nelokāmi drosmē un paļāvībā, skaidri apzinādamies un nekad neaizmirsdami — neviens savus pienākumus un uzdevumus valsts un sava šaurākā darba dzīvē un gaitās, paliksim un būsim karstie un pašaizliedzīgie, bet arī nešaubīgie patrioti, kādi esam arvien bijuši arī mūsu tautas un valsts visgrūtākos brīžos, nesatricināmu ticību liksim domās, vārdos, darbos — it visi, kā kaŗavīri kaŗa laukā, jo arī tur ceļu un mērķi zina tikai pavēlnieks, visiem pa priekšu iedams uguns līnijās.» — Tādu atziņu un tādu mudinājumu mums deva Prezidents savā vēstījumā tautai 12. oktobrī. Prezidents še uzsvēris — n e v i e n s, un vārdus — i t v i s i, — neviens neaizmirsīsim savus pienākumus, it visi nesatricināmu ticību liksim domās, vārdos un darbos.

Un jaunie, jūs, kuŗu vidū dažkārt dzirdēti izteicieni, ka pagātnē, senākā un nese-

nā, visi lielie ideāli esot piepildīti un ka tagadējam jaunajam cilvēkam neesot iespējams sevi pilnīgi nekur vairs ziedot, jums šie sava Virsvadoņa vārdi jāuzklausa vispilnīgāki. Jums jākļūst par cilvēkiem ar pilnvērtīgu latviešu stāju. Un tas ir ideāls, augstāks un vērtīgāks par daudziem citiem cilvēka personīgā dzīvē meklētiem un atrastiem. Bet kā lai jūs tiekat šim ideālam tuvāk? Raugaties apkārt dzīvē, kas plūst ap jums. Tad jūs redzēsiet, ka tikdaudz vēl ir nedarītu darbu laukā, sētā, tīrumā un visur, kur vien jūsu skats veras. Vēl jauninājumu un darba atvieglojumu nav par daudz. Ja jums tas liekas sīkumains darbs, un nevis kādi lieli ideāli, tad zinat, ka tagad — šinī laikā ar katru savu vārdu, ko jūs runājat, ar katru savu darbu, ko jūs darat, jūs varat un spējat kalpot valstij. Ticības un paļāvības pilns vārds, krietns un godīgs darbs, tie ir tie pamati, uz kuŗiem stāvēdama, neviena valsts nav sagraujama.

Un ja starp jums būtu tādi, kas saka: es nekā nevaru, šis laiks ir kaŗa laiks, ko es lai iesāku. Tad noliekat savā priekšā baltu papīra lapu un uzrakstiet tur vārdu: gļēvulis. Un pēc tam sakiet sev: Tev, jaunekli, ir tāpat savi pieci prāti, kā citiem cilvēkiem. Izlieto tos, paļaujies viņiem. Un darbā tie rūdīsies un stiprināsies. —Tev ir divas veselas rokas, divas modras, skaidras acis, divas labi veidotas ausis un visas domas un jūtas, visas vēlēšanās prasa labu darbu. Dari tos, un tu nestāvēsi aiz citiem. Dari, jo šis laiks ir izdarīšanas laiks.

Tev ir tikpat daudz cīņas drosmes, kāda tā bija mūsu varoņiem, kad tie stājās pretī ienaidniekam. Gluži tikpat daudz, tikai mācies to sevī saskatīt. Nav taču tev trūkums ne cerību, nedz mērķu. Piepildi viņus.

Tavi spēki briest un ir tikpat pilni darbīguma gribas, kāda tā bijusi un ir tiem mūsu tautas dižajiem cilvēkiem, kas mūsu vēstures lapas pusēs rakstījuši un rakstīs lielus notikumus.

Tu vari lasīt un nokļūt pie visiem tiem pašiem grāmatu plauktiem, pie kuŗiem savas zinības smēluši pasaules lielākie zinātņu vīri. Tu vari baudīt to pašu mākslas daiļumu, ko ikviens cits. Tikai gribi un dari to. Tev dotas ir tāpat divdesmit četras stundas diennaktī— kā visiem tiem, kas veikuši lielus un ievērojamus darbus.

Ko tu bažījies, ko vairies? Zemē vēl tūkstošiem guļ akmeņu, kuŗi gaida, lai tiktu sacelti diženās celtnes, daudzi meži gaida līdumu līdējus, purvi, melnas dūņu zemes pilni, gaida kļūt par smalkas zāles pilnām pļavām un kuplām druvām.

Vajaga celt un būvēt tiltus un ceļus, vajaga padarīt labākus darba rīkus, vajaga dot arī garam savu tiesu, jo pasaule ir izslāpusi pēc labām grāmatām. Tādēļ būvē, izgudro, raksti.

Katrs veikals, katrs tirdzniecības nams prasa krietnus veikalvežus, bērniem skolā nepieciešami krietni skolotāji, mājās krietni vecāki. Esi tu viens no tiem.

Jā, kāpēc tad taisni tagad atmest ar roku? Vai tu domā, ka šajā laikā nekā nevar panākt? Izdevības un darbs tagad stāv acu priekšā uz katra soļa. Vēl vairāk, tas nemitīgi klauvē pie tavas mājas durvīm. Tikai uzklausi, un tu būsi derīgs kļuvis ne tikai sev vien, bet arī savai tautai.

Neaizmirsti, ka dārgākā manta pasaulē ir cilvēks, īsts cilvēks. Lai tas tev skan ausīs šodien un rīt. Lai tas tev neaizmirstas nevienā tavā darbā, kuŗu tev gribētos pamest pusceļā. Lai tas tev neiziet no prāta nevienā tavā domā un izjūtā, kas tiecas piepildīt tavas savtīgās un zemākās tieksmes .

Lai tas tev skan ausīs kā aicinājums, atjaunotās Latvijas aicinājums un šī gada 18. novembŗa aicinājums — tapt cilvēkam, kam var uzticēties tava valsts un katrs atsevišķs cilvēks vienmēr un visos laikos.

Tikai savā valstī mēs stipri kļūsim. Tāpēc visur un arvien — lai valsts un valstiskais stāv un paliek pirmā vietā domās, vārdos un darbos!

KĀRLIS ULMANIS

Kas jauns mūsu zemē un valsti

10. oktobrī ministru kabinets Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** vadībā pieņēma likumu par 5. oktobrī Maskavā noslēgtā Latvijas - Padomju Savienības palīdzības līguma ratifikāciju. Ministru kabinets arī nodibināja komisiju, ar tieslietu ministru H. Apsīti priekšgalā, to jautājumu kārtošanai, kas saistās ar vācu tautības piederīgo aizbraukšanu uz Vāciju.

12. oktobrī Kongresu namā notika valsts padomju kopsēde, kuŗa noklausījās Valsts Prezidenta **K. Ulmaņa** vēstījumu tautai.

15. oktobrī Rīga sāka saņemt Ķeguma strāvu. Par Ķeguma spēkstacijas vadītāju iecelts inženiers P. Krasovskis. Jau pagājuši 3 gadi, kopš pie Ķeguma krācēm ieradās inženieri, lai uzsāktu tā būvi. Tagad lielais darbs sekmīgi veikts, un Ķeguma nozīme mūsu saimniecībā būs ļoti liela.

15. oktobrī Rīgas prefekta amatā stājās K. Jansons, jo līdzšinējais galvas pilsētas prefekts P. Pommers iecelts par sevišķu uzdevumu policijas inspektoru Iekšlietu ministrijā.

16. oktobrī pagāja 20 gadi, kopš tagadējais kaŗa ministrs ģen. **J .Balodis** kļuva par mūsu armijas virspavēlnieku. Viņa vadībā mūsu nacionālā armija noslēdza atbrīvošanas cīņas ar uzvarām visās frontēs. Atceres gadījumā ģenerāli sveicināja Prezidents, izsacīdams cerību, ka viņš vēl ilgus gadus ziedos savus spēkus un zināšanas mūsu valsts armijas stiprināšanai un tās kaujas spēju celšanai.

21. oktobrī piepildījās 40 mūža gadi Sabiedrisko lietu ministram **A. Bērziņam**, kas atbildīgo ministra posteni un aizsargu organizācijas augstākā vadītāja pienākumus jau ieņem vairāk kā 5 gadus.

24. oktobrī parakstīja vienošanos par savstarpējās palīdzības pakta piemērošanu dzīvē. Šinī gadījumā Kaŗa ministrs ģen. **J. Balodis** uzrunā norādīja, ka griba arvien lielākā mērā stiprināt Latvijas un Padomju Savienības valstu drošību un tautu brīvību bijusi šī darba pamatā. Arī turpmākās sadarbības mērķis ir mūsu patstāvība un brīvība.

24. oktobrī Valsts Prezidenta **Kārļa Ulmaņa** vadībā notika ministru kabineta sēde, kuŗā Prezidents ziņoja, ka uz paša lūgumu atbrīvojis no amata Finansu ministru Alfredu Valdmani, viņa vietā par Finansu ministru uzaicinot valsts kontrolieri Jāni Kaminski. Atvadoties no līdzšinējā Finansu ministra, Prezidents izteica pateicību par viņa darbu un pūlēm un novēlēja labākās sekmes turpmākā dzīvē. Šinī pat sēdē ministru kabinets pieņēma likumu par Tirdzniecības un rūpniecības ministrijas nodibināšanu, kuŗa pārņems daļu no līdzšinējās Finansu ministrijas iestādēm. Par jaunās ministrijas vadītāju Prezidents aicinājis līdzšinējo «Turības» direktoru Jāni Blumbergu. Par valsts kontrolieri ministru kabinets iecēla līdzšinējo valsts kontroles pirmā departamenta priekšsēdētāju Kārli Piegāzi.

28. oktobrī iesvētīja Jelgavas lauksaimniecības akademiju. Svinībās ieradās Valsts Prezidents **K. Ulmanis**, plašā runā dodams norādījumus par jaunās mācības iestādes turpmāko darbību.

28. oktobrī Rīgā parakstīja līgumu par vācu tautības Latvijas pilsoņu pārvietošanu uz Vāciju. Jaunais līgums nosaka, ka šāda iespēja ir ikvienam vācu tautības pilsonim, kas šādu vēlēšanos izteicis, līdz 15. decembrim. Par līgumu Tieslietu ministrs H. Apsītis norādīja:

Izceļošanas akcija ir vienreizēja, ar ko vācu tautas grupa uz visiem laikiem aiziet no latviešu zemes un Latvijas valsts kopības. Mēs pārdzīvojam lielu vēsturisku brīdi, kas ir pareizi jāsaprot un jānovērtē. Ja priekš 700 gadiem durvis pavērās uz mūsu pusi, tad tagad tās paveŗas uz āru . . . Mēs šķiŗamies bez naida, un saviem bijušiem pavalstniekiem mēs novēlam gaišas dienas jaunajos dzīves un darba apstākļos.

11. novembrī piepildījās 20 gadi, kopš nodibināts Lāčplēša kaŗa ordenis. Šo dienu kā armijas, lāčplēšu un kaŗa invalīdu svētku dienu atzīmēja visā valstī. Ar šiem svētkiem arī noslēdzās mūsu varonīgās armijas 20 gadu gaitas.

Tēva un dēlu kopējais darbs — ciets un stiprs nākotnes ceļš

Tirdzniecības un rūpniecības ministrs Jānis Blumbergs

Finansu ministrs Jānis Kaminskis

AUGSIM LATVIJAI!

Uzvari un topi cits

Ir tāds izteiciens: uzvari ļaunu sevī, un tu uzvarēsi to citos. Ja gribi redzēt sev apkārt skaistus un nosvērtus raksturus, topi vispirms savā raksturā nosvērts, mierīgs un apvaldīts.

Šī mācība šķiet smagi pildāma, bet viņa pilna dziļas patiesības. Ikviens jauns cilvēks, kas raujas ar visu sevi uz priekšu gan darbā, gan sevis audzināšanā, tas nedrīkst noliegt citu darbu, tam neklājas nicināt un neatzīt to, ko darījušas gluži tādas pat čaklas rokas, kā paša veiklie pirksti.

Šīs dienas uzdevumus mēs varam izteikt līdzībā, un proti, mums visiem, kas vien mēs patlaban dzīvojam savā latviešu zemē, bet jo sevišķi tiem, kas esam jauni, ir jāizbrūģē cietsun stiprs nākotnes ceļš. Un tur tanī darbā nav jēgas citu darba, godīga darba noliegšanai. Tas ir pazemojums katram tam, kas nespēj pacelties pāri pats savam egoismam un iedomībai.

... Uzvari ļaunu sevī, un tu uzvarēsi to citos. — Tādēļ tev, jaunais draugs, mazpulkā, jāzina un jāuztver kā likums un bauslība vēl šī doma: neprasi no sava drauga, no sava kaimiņa par daudz, jo arī viņš ir tikai cilvēks, tāds pats cilvēks kā tu, kā visi citi, ar tādām pašām vājībām un kļūdām kā tu; tāds pats meklētājs un garīgās pilnības kalnā kāpējs kāds esi tu, kāds gribi būt tu pats.

Ne noliegšana, bet viņas vietā mūsu sirdīs lai mājas vietu ieņem uzmudinājums, jāmodina citos cenšanās pēc darba un panākumiem. Bet arī šī cenšanās nav viena atsevišķa cilvēka priekšrocība, tak visas jaunatnes un katra atsevišķa jaunekļa tiesība un neatliekams pienākums.

Ar šādu saprašanu sirdīs sagaidīsim un saņemsim savas valsts dibināšanas dienu — mums mūsu dzīvē jaunas savaldības, izturības un no jauna lielas mudinātājas un vienotājas gaišo dienu.

Latviskās Latvijas pilsoņa garīgā stāja

Rīgā šī mēneša sākumā notika skolotāju kursi, kuŗos Izglītības ministrs prof. J. Aušķāps teica plašu runu, norādīdams starp citu arī, kādai jābūt mūsu valsts pilsoņa garīgajai stājai, lai mēs būtu cienīgi dzīvot un strādāt atjaunotajā valstī.

Latviskās Latvijas pilsoņa garīgā stāja. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka šeit ir jāapskata tie jautājumi, pie kādiem valstiskiem uzskatiem, pie kādiem dzīves uzskatiem ir mūs novedusi 15. maija Latvija, tās idejas, kas piedzima 15. maijā, un kuŗas visus šos piecus gadus ir veidojušās un augušas.

Kādas tad nu būtu īsumā uzskaitītās galvenās 15. maija idejas? Viņas nosaukt pēc pantiem kā baušļus, laikam gan, nevienam nebūs iespējams, un arī pats 15. maija autors līdz šim nav mēģinājis viņas kā kautkādu programmu, kā kaut kādus akmens galdos iecirstus likumus izteikt, jo šīs idejas pašas par sevi ir dzīvas, tās ir kā svētīga sēkla, kas nemitīgi dzen augu un tāpēc arī, piemērojoties reālās dzīves veidojumam, aug arī 15. maija saturs. Vispirms mēs varētu starp šīm idejām minēt nacionālo valsti, nacionālo tādā nozīmē, ka šeit tās nācijas un tautas, kuŗas latviešu zemi uzskata par savu tēvuzemi un ir nospraudušas šeit zināmas robežas, ir noteicējas un savā darbībā veidojušas latviešu saimniecisko, kultūrālo un politisko dzīvi. Šajā nacionālās valsts idejā slēpjas zināms priekšnosacījums, un šis priekšnosacījums ir — par visām lietām ticība savai vēsturiskai sūtībai, ticība tam, ka mēs kā nacija esam spējīgi radīt zināmas kultūras vērtības, tādas kultūras vērtības, kuŗas ne tikai mūsu tautas uzplaukumam un labklājībai vajadzīgas, bet arī tādas, kuŗas arī visai cilvēcei nes labumu un svētību. Ja mēs šeit nepieminētu arī kalpošanu visai cilvēcei, tad tādā gadījumā varētu nacionālai valstij nostādīt pretīm kaut ko citu, kaut ko internacionālu, kaut ko tādu, kas pat necieš vai nepanes nacionālos ideālus.

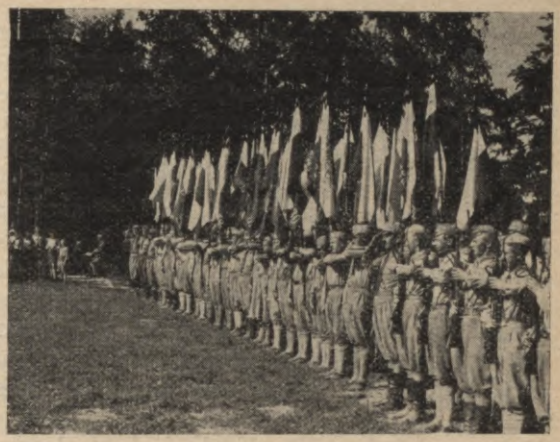

Ar prieku un sajūsmu jaunatne iet mazpulku nometnēs

Mēs ticam, ka šai nacionālā kopībā, nacionālā apvienībā un spēku koncentrācijā mēs atrodam kaut kādus jaunus spēkus un enerģiju, kaut kādas jaunas dotības, kuŗas bez šīs nacionālās kopības sajūtas mēs nevarētu sasniegt.

Es vēlreiz atkārtoju — **ticība savai vēsturiskai sūtībai, kultūras vērtību radīšanai, materiālās, gara kultūras celšanai, visas tautas un cilvēces labklājības celšanai — tas ir priekšnosacījums, lai ar labu pārliecību un apziņu varētu kalpot nacionālai valstij šajā izpratnē.**

Minot tikai atsevišķus fragmentus šai 15. maija ideju plejādē, es gribētu atzīmēt tās attiecības, kādas prasa 15. maijs, atsevišķa individa un visas nacionālās kopības starpā. Jūs zinat, ka gluži dibināti mēs paši sevi un arī citas tautas, kas mūs pazīst, uzskatām par lieliem individuālistiem, un šim individuālismam ir, varbūt, pilnīgi dibināti, vēsturiski, ģeografiski un citi pamati. Šie pamati slēpjas tanī apstāklī, ka mēs esam tauta, kas dzīvo viensētās. Mēs esam viensētnieki, un kā tādi mēs esam ieaudzinājuši sevī gan pozitīvas, gan negatīvas īpašības. Pozitīvās īpašības ir tās, ka viensētnieks ir dzīvei daudz vairāk norūdīts, daudz vairāk sagatavots visādām nejaušībām un dažādībām kā tas, kas ir pieradis tikai ar citiem kopā būt, strādāt un visas grūtības pārvarēt. Iedomājaties līdumnieku, kas kilometriem tālu no citām apdzīvotām vietām reizē ir

zemes arājs, būvmeistars, savu ģimenes locekļu ārsts, veterinārārsts, savu lopu kopējs un amatnieks, kas darina savus saimniecības rīkus. Saprotams, ka tādos apstākļos attīstās ļoti liela patstāvība, ļoti liels rakstura stiprums, ļoti liela neatlaidība, bet tajā pašā laikā arī — zināma iekšēja atturība, iekšējs vēsums. Attiecībā uz citiem cilvēkiem, nav tās vieglās pieejas svešniekam, nav tik viegla saprašanās un sadarbības iespēja kā tur, kur dzīvo ciemos, sādžās, mazās pilsētiņās vai citās apmešanās vietās visi kopā. Tā mēs redzam, ka daudzām citām tautām kolektīvisms dzīvē spēlē daudz lielāku lomu, nekā pie mums. Visām mūsu cilvēka pozitīvām īpašībām pievienojas arī negatīvās, ka mēs sadarbībai un kopdarbībai esam daudz grūtāki pieejami un sagatavojami nekā tie, kas visu laiku kopā dzīvo. Un šis apstāklis, bez šaubām, ir bijis viens no tiem, kas ir padarījuši tik grūtu un smagu mūsu vēsturi. No 12. vai agrākiem gadu simteņiem sākot, mūs bija viegli sašķelt tādās grupās, kuŗu starpā pastāv itkā kādas pretestības un tā skaldot pār mums valdīja līdz tam laikam, kamēr vispirms atbrīvošanas cīņas ar savu ārkārtīgo sajūsmu mūs apvienoja uz laiku, lai tad atkal partijās izpaustos mūsu lielā savrupība un lielā neuzticība. Un tad, galu galā, mūsu lielais Vadonis mūs visus saliedēja kopā. Un tieši šeit slēpjas šī jaunā laika vislielākais ieguvums Par naciju, kuŗai ir tiesības uz savu patstāvību un neatkarīgu valsti, mēs pilnā mērā kļuvām ne 1918. gada 18. novembrī, bet 1934. gada 15. maijā. Tai dienā mēs uz visiem laikiem pārvilkām krustu tam, kas 20. gadu simtenī bija partijas, bet kas 12. gadu simtenī bija savā starpā nesaticīgas ciltis, jeb, vismaz, viena otrai uzkūdītas ciltis.

Tagad atkal tūlīt nāk prātā pašreizējais moments. Ja tik dārgi mēs esam šo nacionālo saliedējumu pirkuši, vai tiešām mēs viņu varētu atkal pazaudēt, vai tiešām, ja atkal nāktu kādi vēji pāri mūsu zemei, mēs padotos kādam kārdinājumam, musinājumam, aģitācijai un atteiktos no šī vislielākā ieguvuma. Taču gribētos ticēt, ka mēs paliksim šim saliedējumam tiešām uzticīgi. Un tad nu pārdzīvojamais brīdis ir pārbaudījuma laiks tam, vai šis saliedējums ir tiešām nesalaužams. Uz mums — es to atkārtoju un atkārtošu vienmēr — krīt atbildība par to, lai šis saliedējums uz mūžu mūžiem būtu un pastāvētu.

Ja mēs tagad atgriežamies pie iztirzājuma par individuālistu un kolektīvistu savstarpējām attiecībām, tad šeit mēs ieejam neaprakstāmā jautājumu labirintā. Paceļas jautājums par personīgo laimi, par tiesībām uz savu personīgo laimi, nāk prātā pretstati — es un valsts, ko drīkst no manis valsts prasīt, vai viņa drīkst no manis dzīvību prasīt u. t. t. Un šeit mēs ieejam jaunā šo jautājumu atrisināšanas posmā. Es neteikšu, ka šie jautājumi pašreiz jau ir atrisināti, ka mēs viņus varam jēdzienos formulēt, un tos jēdzienus sakārtot. **Bet mums visiem ir liela nojauta un ticība, un šī nojauta un ticība ir tā, ka nevar būt personīgās laimes, nevar būt personīgās labklājības nodrošinājuma, ja nav labklājības nodrošinājuma nacijai un valstij.**

Es gribētu šeit jūsu uzmanību vērst uz to apstākli, ka šie it kā vienkāršie un daudzreiz runātie vārdi ietveŗ sevī jaunu atrisinājumu problemai, ap ko tik daudz ir pūlējušies 19. gadu simteņa un 20. gadu simteņa pirmie desmiti. Jūs zinat, ka šo, pašas dzīves izbīdīto problemu atrisināšanai ir būvētas — es ticu, labi domātas — teorijas, ka ir bijuši šo teoriju pārliecināti aizstāvji, pārliecināti, ka atrisināt zināmu problemu var tikai tā saucamās šķiru cīņas kārtībā. Bet mēs arī esam redzējuši, ka šis mēģinājums nedod pozitīvus rezultātus. Bet ja kādā vietā saka, ka viņš dod pozitīvus rezultātus, tad tikai šķietami, un tikai tāpēc, ka mēs neredzam, kādi tad nu šie rezultāti patiesībā ir. 15. maijs ir izgājis uz cita ceļa — lai atrastu veidus, kā novērst tās pretešķības, kas bija tā saucamo šķiru starpā, un kā novirzīt uz vienu pusi tos spēkus, kuŗi līdz šim bija viens pret otru vērsti. Un mēs esam redzējuši, ka šais 5 gados tiešām šī sastrādāšanās ir panākta. Jūs redzat mūsu nacionālā valstī, ka tas ir iespējams. Un pat pēdējās dienas ir nesušas tam jaunu pierādījumu. Kad tagadējos grūtajos laikos paceļas jautājums, kas notiks ar

mūsu fabrikām un strādniekiem, kad apsīks ārzemju izejvielu pievedumi, tad mēs redzēsim, ka darba devēju un darba ņēmēju attiecības ir kļuvušas pavisam citādas, nekā tas agrāk bija. Darba devējs tagad nāk pretim strādniekam, un atradīsies izeja un nokārtojums tiem jautājumiem, kuŗi ar pārdzīvojamām grūtībām var rasties.

Es tālāk gribu norādīt uz 15. maija radītām pārvērtībām mūsu saimnieciskā dzīvē. Ko nozīmē vesela rinda dažādu saimniecisku uzņēmumu, jauna veida saimniecisko uzņēmumu? Tas atkal ir jauns solis ļoti lielu vispasaules problemu atrisināšanai. Tas ir solis, kuŗš nevis kādas nacionālizācijas, sociālizācijas, bet gan sadarbības ceļā valstī ieiet kā regulātors saimniecisko lietu kārtošanā. Liberālisma brīvā konkurence izrādījās mūsu laikmetā par nespējīgu nokārtot visas ārkārtīgi smagās un lielās problemas. Tās vietā ir stājusies cita sistēma, kuŗa tomēr neiznīcina privāto iniciatīvu ar viņā slēpjošos kolosālo enerģiju.

Kas tad nu ir rezultāts no šīs sadarbības, kas stājusies cīņas vietā? **Rezultāts pār visām lietām ir pilsoniskais, sabiedriskais miers, kādā mēs esam dzīvojuši šos 5 un vairāk gadus un kādu mēs iepriekšējos 15 gados, diemžēl, nebijām redzējuši. Šis pilsoniskais miers izpaužas vispirms jau tādā ziņā, ka katrs, kas apzinīgi valsts labā darbu strādā, var būt pilnīgi drošs, ka viņa personīgā dzīvē netiks radītas pārgrozības. Tas pats par sevi jau ir liels ieguvums, bet šim ieguvumam vēl nāk klāt daudzi citi. Mēs še varētu minēt to milzīgo nacionālo spēku ekonomiju, kuŗa pavisam saprotamā kārtā rodas, ja cīņas vietā stājas sadarbība. Tas ir 15. maija brīnums, kas radījis šos panākumus.**

Gribu skart vēl vienu ideālā latviskās Latvijas pilsoņa tēla dvēseliskās struktūras fragmentu. Un ta sir — **ieaudzināt pilsonī pienākuma un atbildības sajūtu.** Tā ir atkal pavisam novazāta patiesība, bet vai mēs tagad, sestajā gadā pēc 15. maija, redzam šo pienākuma un atbildības sajūtu viscaur jau parādāmies? Vai var teikt, ka mūsu sabiedriskie darbinieki, ierēdņi un pat ļoti augsti ierēdņi ir viscaur šai pienākuma un atbildības sajūtai jau pietiekoši lieli izauguši? Es baidos šeit atbildi dot vai atbildi prasīt. Bet es gribētu vienu lietu uzsvērt, — ka pati 15. maija Latvija ir iespējama tikai tad, ja ir atbildības drosme. Jo, kas tad bija visu lietu, visu jautājumu novirzīšana uz komisijām un kolektīviem? — Tās bija bailes no atbildības. Un ja nu cilvēkā ir šī atbildības drosme, tad arī rodas sajūsma un griba veikt savus uzdevumus tā, lai varētu atbildēt. Tāpēc lai uzskatām šo atbildības drosmi un līdz ar to pienākuma drosmi individuālā audzināšanā kā vienu no tiem elementiem, bez kuŗiem latviskās Latvijas pilsoni nevaram izveidot pilnīgu, ne arī viņa rokās dot tos ieročus, ar kuŗiem mēs šo latvisko Latviju varam laiku laikos paturēt.

Tie, kas atbrīvošanas viesuļvētras redzēja jau ar apzinīgām pieauguša cilvēka vai jaunekļa acīm, atceras, ka šīs briesmas bija vienotas ar nekad vairs nesasniedzamo skaistumu. Un ja nu mēs tā pameklējamies un mēģinām iedziļināties mūsu brīvības cīņu varoņu daudzu smagu brīžu pārdzīvojumu dziļumos, **tad mēs tur atradīsim to vislielāko, līdz kādam var pacelties cilvēks — tas ir visaugstākais, tas ir sevis ziedošanās brīdis.**

Par sevis ziedošanos, pašuzupurēšanos un pašaizliedzību mēs varam runāt arī ikdienišķā dzīvē. Mūsos visos, kā dzīvos cilvēkos, bieži cīnās personīgās intereses ar pienākuma vajadzībām. Vieni no mums var vieglāki samazināt personīgās intereses un vairāk atdot valstiskajam un vispārīgajam: citiem uz to, varbūt, ir vairāk jāpiespiežas. To iespaido arī dažādi dzīves apstākļi.

Bet ir viens tāds moments, kad visam tam cilvēks paceļas pāri. Tas ir tāds moments, kad viņš zina, ka mana tauta, kuŗai jābūt mūžīgai, mana zeme, kuŗai mūžīgi jābūt šīs tautas īpašumam, ka tā vienu un otru reizi var prasīt tevi pašu visu. Un tad nu šai brīdī vajaga būt nevis piespiešanās, bet gan priekam sevi atdot šai zemei un tautai.

Tas ir ziedošanās prieks — tas augstākais, kas cilvēkam sasniedzams.

Ne visi mēs . . .

«No zemes šīs mēs izauguši esam, par zemi šo mums galvas jānoliek.» Tādi ir šās lepnās dziesmas vārdi, ko svinīgos brīžos, savu apņemšanos apliecinādami, dzied mūsu karavīri. Dziesmas vārdu aicinājums ir katram mūsu pilsonim, bez ticības un tautības atšķirības, pavēlošs un svēti turams. Un laikam gan mūsu zemē nebūs neviena tāda pilsoņa, kam vēl šodien šo vārdu patiesība būtu skaidrojama, pierādāma. Bet kā visās lietās, tā arī te ar prāta akceptu vien nepietiek. Ir vajadzīga arī vēl jūsma, spēja aizrauties pašiem un aizraut līdzi arī citus tā ceļa iešanai, pa kādu aicina šīs dziesmas vārdi.

Diemžēl, vēl ne visos mūsu pilsoņos šāda jūsma atradusi mājas vietu. Labos laikos, kad pilsoniskās uzticības apliecināšanai pietiek pāris skaistu frāžu, šī rūgtā patiesība grūti konstatējama. Sakāmvārdā izteiktā atziņa, ka «tukša muca tālu skan», piemērojama arī šeit. Bet vajaga tikai pienākt grūtākam brīdim, kad vārdos izteiktais jāpierāda darbos, kad pilsoniskās uzticības apliecināšanai «par zemi šo mums galvas jānoliek», mēs pārsteigti raugāmies sev visapkārt, jo te nu ieraugām, ka mūsu pulks ir pēkšņi kļuvis krietni vien mazāks. Tā tas bija mūsu valsts tapšanas grūtajās dienās, tā tas ir bijis vienmēr arī vēlāk. Auksta prāta cilvēki paliek sāņus vērotāju lomā. Sak, lai tie citi, ko nu es! Vienīgi jūsmas cilvēki, kuŗus rosina un vada viņu kvēlā sirds, nevairās grūtību un gatavi upuŗus nest par ideju, ko akceptējis arī viņu prāts. Sirdskvēles, spējas jūsmot un aizrauties par ideāliem daudziem mums vēl trūkst. Nekaunēsimies to vaļsirdīgi atzīt.

Kādēļ tas tā?

Nepietiek ar to vien, ka «no zemes šīs mēs i z a u g u š i esam». Ir vajadzīgs, ka mēs šai zemē būtu arī i e a u g u š i! Ieauguši un saauguši ar šo zemi, kas ir mūsu tēvzeme, mūsu dzīves pamats, mūsu valsts. Ieauguši viņā dziļām saknēm, sieti pie tās kvēlas tēvzemes mīlestības saitēm. Ja šādas saites ir vājas, vai to pavisam trūkst, tad nevar arī runāt par patriotismu, par gatavību upuŗus nest šīs zemes labā. Ja zeme, kuŗu apdzīvo kāda tauta, nekļūst par šīs tautas otro dabu, tad šāda tauta nav cienīga savas zemes svētības, savas valsts. Nekur citur, kā vienīgi uz tās zemes, kur cilvēks dzimis un uzaudzis, viņš var cerēt justies laimīgs. Tēvzemes mīlestība ir tautas dzīvotspējas apliecinājums un augstvērtīgākais tikums. Latviešu tauta ir ne vienreiz pierādījusi, ka tēvzemes mīlestība viņā ir stipra. Bet pie latviešu tautas šā vārda īstā izpratnē var pieskaitīt tikai tos latviešu tautas locekļus, kas nav sarāvuši saites ar savu zemi, kas, vienalga — bērnības vai jau vīra gados — pielikuši savu roku tās auglīgai velēnai, kas ieelpojuši zemes svēto dvesmu, kas iemīlējuši tās skaistumu, kuŗos modusies jūsma par zemi — savu tēvzemi. Bez visa tā latvietis būs savas tautas loceklis tikai vārda pēc, bez latviskās sirds. Grūtākā brīdī viņa «tēvzeme» tad būs — cukura maiss, pipari un mandeļu saiņi pagultē!

Pēdējie notikumi daudz ko atseguši mūsu skatam. Starp citu arī rūgtu patiesību, ka — n e v i s i **mēs** š a i z e m ē i e a u g u š i e s a m! No tās mums jāmācās nākamībai. Un mēs nešaubāmies, ka mācēsim šo jauno atziņu nopietni vērtēt un lietā likt. Ieaugt savā zemē, saaugt ar to visciešākām saitēm, ir neatliekamākais mūsu nākotnes uzdevums. Vienīgi tad visa mūsu tauta būs kā vienveidīgs un labi noaudzis zaļoksnējs ozolu mežs, kas stiprām saknēm saistīts ar savu pamatu — zemi, un ko nekādas vētras nespēs no tās ārā raut. Vienīgi tad katrā mūsu pilsonī spēs mājas vietu atrast jūsma un sirdsdedze, kas arī grūtos brīžos pavēloši mudinātu un teiktu, ka «par zemi šo mums galvas jānoliek».

Latvijas Kareivis Nr. 230. 10. X.

Mūsu labklājība būs lielāka, ja darbā iesim visi vienoti, ja, darbu darot, visi sapratīsimies, ja jutīsimies visi kā viena kopēja darba strādnieki, ja stāvēsim visi par vienu un viens par visiem.

J. BIRZNIEKS.

Uz tēvzemes altāŗa . . .

(Darbs mazpulku ārpusskolas saimēm)

M. LŪSIS

20 gadi pagājuši, kopš mūsu armija dibināta. Varoņu rindas jo dienas kļūst retākas. Mūsu valsts un brīvības izcīnītāji viens pēc otra aiziet tālos aizsaules ceļos. Līdz ar katru no viņiem aiziet mūsu dzīvā vēsture. Paliek fakti, notikumi, bet šī varoņu laikmeta iekšējais saturs — gars aiziet līdzi pašiem tiem leģendāriem varoņiem. Vai nebūtu laiks, kamēr vēl nav par vēlu, šos varoņu stāstus, piedzīvojumus uzrakstīt? Katrā pagastā, katrā pilsētā ir šie klusie varoņi. Vai nevajadzētu klusā vakara stundā pie viņiem aiziet un uzsākt sarunas par šīm leģendārām cīņām! Viņi labprāt stāsta, jo tā jau arī ir atzinība, ka jaunatne interesējas par viņu nesamaksājamiem upuŗiem uz tēvzemes altāŗa. Varbūt vienā otrā būdiņā būs sastopams uz kruķa atspiedies kaŗa invalīds, kuŗa acīs parādīsies valgums, ka jaunatne grib zināt par viņa piedzīvojumiem cīņās. Un jau varbūt rīt būs par vēlu... Tālāk, cik daudz kritušo varoņu aizmirstās mātes un tēvi? Viņi ziedojuši uz tēvzemes altāŗa savas nākotnes cerības, savu lolojumu un auklējumu. Cik no viņām mēs dzīves steigā un troksnī atceramies? Un vai šo varoņu auklētāju sirdīs neiezogas sāpes, ja neviens viņus neatceras? Vai šo māmuļu un tēvu sirdīs nebūtu maza pateicība, ja kāds interesētos par viņu lolojuma dzīves gājumu? Vai atraitnes dēlā, kuŗš, varbūt, bērnībā bez tēva daudz cietis, nepamostos lepnums, es esmu varoņa dēls!

Daudzi viņus nezina. Laiks gaismā celt.

Vai mums ir kritušo varoņu dzīves apraksti? (kur dzimis, kur gājis skolā, ar ko nodarbojies, kur dienējis, kur kritis, kādā kaujā, kur apglabāts, kur atrodas viņa piederīgie un ar ko nodarbojas). Jau tagad vienu otru reizi būs šos datus grūti ievākt, bet vēl nav par vēlu. Mums katrā pagastā, katrā pilsētā būs kritušo un dzīvo varoņu saraksts un varbūt pat visas valsts varoņu cilts. Labi, ja šos materiālus var ievietot vietējā presē. Šo darbu, gan pagaidām ievācot tikai kritušo dzīves aprakstus, iesācis 650. Slokas pils. mazpulks.

Visu kopā saņemot, būtu vēlams mazpulku dalībniekiem:

1) Ievākt dzīves aprakstus no piederīgiem par kritušiem strēlniekiem un brīvības cīnītājiem (dzimšanas vietu un laiku, nodarbošanās, izglītību, kur dienējis, kad un kur kritis, kādos apstākļos, kur un kad apglabāts, kur atrodas piederīgie un ar ko nodarbojas u. t. t.);

2) Savākt cīņu aprakstus no dzīvajiem atbrīvošanas cīņu dalībniekiem.

650. Slokas pilsētas mazpulks savāktos datus iespiež «Rīgas jūrmalas vēstnesī».

1. ANSONS, EDGARS. Dzimis 1895. gada 11. V. (v. st.), Rīgas apriņķī, Biķerniekos.

Tēvs — Kristaps, strādājis kā atslēdznieku meistars, tagad miris. Māte — Marija, lielo mūža daļu vadījusi saimniecību un vēl tagad dzīvo Slokā, savās mājās.

Ansons beidz Slokas 6-kl. pamatskolu, vēlāk iet politechnikumā, bet to nebeidz, jo izceļas kaŗš. Iestājas kaŗaskolā un beidz to kā praporščiks. Kā brīvprātīgais iestājas 6. Tukuma kājnieku pulkā. Piedaloties Ziemassvētku kaujās Tīreļpurvā, tiek ievainots. Izveseļojas, bet pēc tam tiek atkal ievainots pie Strenčiem; šoreiz nāvīgi un mirst 1919. g. 14. IV. Kur apglabāts — nav zināms.

2. ANSONS, OTTO. Otto ir minētā Edgara brālis. Dzimis 1900. g. 21. dec., Slokā, beidzis Slokas 6-kl. pamatskolu. Drīz pēc tam, 1919. g. 7. IV, iestājas kā brīvprātīgais un strādā Slokas komendantūrā. Bet tad nāk liktenīgais 1919. g. 16. maijs, kad nepilnus 19 gadus vecais kareivis pie pašiem komendantūras vārtim pa lielinieku apšaudīšanās laiku, kādai granātai eksplodējot, tiek ievainots 4 vietās, pie kam ievainojums vēderā izrādās nāvīgs. Tas notiek pie tagadējās Slokas pasta iestādes, Jēkaba ielā. Tiek aizvests Tukuma slimnīcā, kur pēc 4 dienām, t. i. 19. maijā, mirst. Apglabāts Slokas kapsētā.

*

Šo abu izcilo varoņu māte — Marija Ansone dzīvo Slokā, Kalēju ielā 13. Edgara brālis un Otto pusbrālis — Roberts Ansons ir Baltijas celulozes fabrikas atslēdznieku virsmeistars un dzīvo Slokā, Viņķu purvā, savā namā, bet māsa Milda Eikena, atr. Ivanova, dzim. Ansona, dzīvo pie mātes, Kalēju ielā 13.

Lai Slokas jaunatne, ejot pa Kalēju ielu vai citur, satiekot sirmo Ansona māti, godbijībā atsedz galvas pret māti, kuŗa 2 dēlus ziedojusi uz tēvzemes altāŗa.

Spēka avoti

NIKOLAJA KALNIŅA pastāsts

Jurītim patika pasakas. Neviens darbs viņam nebija par grūtu, ja par to apsolīja izstāstīt kādu pasaku. Varēja stāstīt par zvēriem, putniem, kokiem un cilvēkiem. Jurītis klausījās visas, bet vislabāk viņam tomēr patika pasakas par varoņiem. «Tie vienmēr pieveic velnus un izglābj princesīti,» Jurītis priecīgi teica.

«Bet dažreiz varoņi, dēls, izglābj veselu tautu», tēvs Jurītim piebilda, kad viņi atkal abi bija aizgājuši pastaigāties pa lauku.

«Vai tu zini tādu pasaku?» Jurītis jautāja.

«Zinu. Tikai, vai to varēs saukt par pasaku. Kā pasaka gan viņa izklausās, bet kas tur stāstīts, tas īstenībā ir noticis».

«Nu tad vēl jaukāk!» Jurītis priecīgi sasita plaukstiņas.

«Stāsti, tēt, lūdzu stāsti to tūlīt!»

«Labi, tad man ir jāstāsta par spēka avotiem.»

Viņi abi ar Jurīti apsēdās tīruma malā uz akmens, un tēvs lēnā balsī iesāka:

«Arāja dēls, ardams tēva tīrumā, uzgājis nokalnē trīs avotus. Tie bijuši tik skaidri, ka tūlīt gribējies padzerties. Kad dēls pielicis lūpas pirmajam avotam, viņš sajutis rokās lielu spēku. Kad dzēris no otra, viņam radusies drosme, bet kad ieņēmis malku no trešā, tad acis kļuvušas tik skaidras, ka varējis saskatīt avota dibenā vismazāko smilšu graudiņu. Dēls aiz prieka nevarējis vairs rimties. Viņš sācis dziedāt. Bet dziedāšana iznākusi tik stipra, ka no mājas tūlīt uz lauku atsteidzies tēvs. «Vai tev, dēls, kas ļauns atgadījies?» viņš uztraukts prasījis.

«Nē!»

«Nu kāpēc tu tā kliedzi?»

«Es nekliedzu, tikai priecājos,» dēls atbildējis.

«Bet tas prieks bija tik stiprs, ka no tavas balss dārzā locījās pat ābeles. To, drošī vien, izdzirdēja trejdeviņos pagastos».

«Lai dzird, es gribu tagad sasaukties ar citiem arājiem!» dēls priecīgi atbildējis. «Es tagad esmu tik spēcīgs, ka gribu iet viņiem palīgā».

«Kur ta' tev uz reiz tāds spēks radās?» tēvs brīnījies.

«Es dzēru tur no tiem trim avotiem,» dēls rādījis ar roku uz piekalni. «Un nu man ir spēks, drosme un gaišas acis».

«Tad tu esi uzgājis spēka avotu!» tēvs pārsteigts izsaucies. «Nu tev tūliņ jāiet pasaulē!»

«Labi,» dēls par tādu vēsti bijis priecīgs. «Bet ko es pasaulē darīšu?»

«Tā sen ir nolikts: kas atradīs trīs spēka avotus un dzers no tiem, tam jāiet pasaulē lielāki darbi darīt.»

Dēls tēva priekšā paklausīgi noliecis galvu: «Kā nolemts, tā darīšu. Saki tik, vai tūlīt man jāiet?»

«Es tevi negribu kavēt. Tu esi izaudzis lieliem uzdevumiem. Varēsi iet tūlīt. Pārved tik mājā arklu un atvadies no mātes.»

«Bet kas tev ars laukus, kad es aiziešu?» dēls noraizējies prasījis.

«Tu neesi manā dzimtā vienīgais, kas prot arklu vadīt. Ej bez bēdām, kad lielāki darbi tevi sauc.»

Dēls aizvedis mājā arklu, atvadījies no mātes un tūlīt tai pašā dienā devies pasaulē. Māte viņam iedevusi ceļā līdz pamācību: «Ej, dēls, kur tavas gaišās acis rāda, strādā, ko tavas stiprās rokas spēj un cīnies, kā drošais prāts tev pavēl!»

Tēvs dēlu izvadījis līdz savas zemes robežām un iedevis līdz pilnu sētuvi ar vārpām.

«Sētuve tev atgādinās, ka tu esi arāja dēls», viņš teicis, «bet, vārpas rokās paņemdams, tu zināsi, ka trīs spēka avoti, no kuriem tu dzēri, ir iztecējuši no tavas tēva zemes, tāpat kā vārpas ir izaugušas no tās».

«Paldies, tēt, savu darbu un zemi es nekad neaizmirsīšu,» dēls solījies un šķīries.

Pasaulē dēlam gājis grūti. Bet ar savām stiprajām rokām un drošo prātu viņš grūtumus pieveicis. Un drīz vien zinājis un sapratis visu, ko ar savām gaišajām acīm svešajās zemēs ieraudzījis.

Dēls sācis meklēt lielos darbus. Izstaigājis daudzas zemes un daudzus ceļus.

Arāja dēls, ardams tēva tīrumā, uzgājis nokalnē trīs avotus. Tie bijuši tik skaidri, ka tūlīt gribējies nodzerties

Beidzot nonācis augstā kalnā. Neviens pašā kalna virsotnē līdz tam neesot ticis, bet dēlam drosmes netrūcis. No kalna virsotnes viņš redzējis, ka uz austrumiem kādā jūras krastā mirdz dzintara pils tornis. Dēls tūlīt kāpis lejā un gājis turp.

«Nu, laikam, sāksies mani lielie darbi», viņš domājis. Bet pie pils vārtiem viņam priekšā aizstājušies bruņoti sargi. Tie rādījuši uz vārtiem senus rakstus un skaidrojuši:

«Te nevienu, kam nav gaišas acis, neielaiž.»

«Man ir gaišas acis», dēls atbildējis. «Es dzēru savā tēva mājā no skaidrības spēka avota un jūsu pils torni redzēju jau aiz trejdeviņiem kalniem».

«Tas vēl par maz. Ja tu vari ieraudzīt pa šo lodziņu savu tautu aiz septiņiem gadu simtiem, tad mēs tevi ielaidīsim pa pirmajiem vārtiem».

Sargi pieveduši dēlu pie šaura lodziņa. Vairākas rūtis bijušas aizsegtas, dažās bijuši krāsaini stikli, kas visu rādījuši citādā gaismā, bet dēls tomēr ar savām gaišajām acīm ieraudzījis skaistu zemi.

«Stāsti, ko redzi!» sargi pavēlējuši.

«Redzu senu, laimīgu zemi,» dēls, no lodziņa neatgriezies, atbildējis. «Tur dzīvo kāda brīva, strādīga un taisna tauta», sargi paskaidrojuši. «Vai tu viņu pazīsti?»

Dēls cītīgi sācis pētīt skaisto zemi, tās ozolu birzis, līčotās upes; apskatījis dižos dēlus, skaistās meitas, noraudzījies gudrajos tēvos un gādīgajās mātēs; vērojis, kā visi tie dzīvo, strādā un priecājas, tad, pa-

griezies pret sargiem, teicis: «To tautu es pazīstu.»

«Kā viņu sauc?» sargi prasījuši tālāk.

«Tā ir mana tauta», dēls lepni atbildējis.

«Kā tu to zini?»

«Viņa aŗ tos pašus tīrumus, kuŗus es aru, dzied tās pašas dziesmas, ko es mājā dziedāju, un runā to pašu skaidro valodu kā es».

«Labi», sargi teikuši un atvēruši vārtus. «Tu savu tautu un zemi aiz septiņiem gadu simtiem esi ieraudzījis. Nu tev ir tiesības ieiet pa pirmajiem vārtiem. Bet vēl tu pie savas tautas netiksi. Vēl tev būs jāiet cauri otriem vārtiem.»

Dēls izgājis pa atvērtajiem vārtiem un steidzies pa pils pagalmu tālāk. Drīz viņš nonācis pie otriem vārtiem. Un atkal viņam priekšā aizstājušies sargi.

«Te nevienu, kam nav drosmes, neielaiž». «Man ir drosme, dēls atbildējis. «Es dzēru tēva mājā no drosmes spēka avota un uzkāpu kalnā, kur vēl neviens nebija bijis».

«Tas vēl par maz. Ja tu vari pār šo laipu pāriet, tad mēs tevi ielaidīsim».

Sargi pievedušī dēlu pie gaŗas laipas. Tā vārtu priekšā bijusi pārlikta pār dziļu aizu, no kuŗas uz augšu raudzījušies asi šķēpi.

«Skaties gaŗām vārtiem uz aizas otru malu!» sargi sacījuši.

Dēls brīdi skatījies pāri aizai, bet nekā nevarējis ieraudzīt, priekšā bijuši dūmu mākoņi.

«Tur dedzina un posta kādas mierīgas tautas zemi», sargi paskaidrojuši. «Vai tu to pazīsti?»

Dēls cītīgi skatījies cauri dūmu vāliem un drīz pamanījis nomīdītus laukus, sagŗautas mājas un nolīstus mežus.

«Pazīstu,» viņš nelaimīgi izsaucies. «Tā ir manas tautas zeme.»

«Bet kur ir tava tauta?» sargi prasījuši tālāk.

«Mana tauta?» dēls uz reiz to nevarējis ieraudzīt. Tā gājusi saliektām mugurām zem ienaidnieka pātagām. Sievas raudājušas un nesušas rokās mazus bērnus, bet vīri kā zirgi vilkuši smagas darba nastas.

«Tava tauta ir zaudējusi brīvību», sargi sākuši zoboties, kad dēls brīdi klusējis. «Tev nav vairs tautas, tas ir vergu bars.»

«Klusu!» dēls nikni uzsaucis sargiem. «Par manu tautu nedrīkst neviens smiet. Es atkal redzu savas tautas brīvību».

«Kur tu to redzi? Vai tanīs uguns liesmās, kas tagad kā sarkanas izsalkušas lapsas laiza tavu asiņaino zemi?» sargu zobgalības nebeigušās.

«Brīvība mirdz manas tautas acīs, to atnesīs manas tautas stiprās rokas», zobgalībām pretī dēls licis savu dedzīgo ticību.

«Bet tavai tautai acis gaŗos verdzības gadsimtos ir izraudātas — nespodras un rokas darbos nomocītas — gļēvas. Vai viņa spēs vairs brīvības sauli ieraudzīt un vergu važas saraustīt?» sargi dēla karstajai ticībai sijājuši virsū šaubu lietu. Bet tā ne uz brīdi neapslāpusi.

«Spēs!» dēls vēl dedzīgāk teicis. «Darbā rokas nekļūst gļēvākas, un asarās acis vienmēr nezaudē savu spožumu. Kas raud par savu tautas postu, tam Dievs nožāvē asaras un sūta ceļā saules staru.»

«Bet kāpēc tad tava tauta necīnās tagad par savu brīvību, ja viņa to grib un spēj?» sargi sākuši jautāt nopietnāk.

«Viņa cīnās», dēls atbildējis.

«Vai tu to redzi?»

«Redzu. Nesot smagās darba nastas, vīri saspiež plecus kopā un jūt, ka tā viņi kļūst stiprāki. Un no viņiem drīz visa mana tauta iemācīsies iet kopā, un tad viņu neviens vairs nevarēs verdzināt, tad viņa būs brīva!»

«Bet tava tauta jau bija reiz brīva. Kāpēc viņa zaudēja savu zemi un brīvību?» sargiem interese par dēla tautu pieaugusi.

«Tad mana tauta vēl nezināja, ka kaŗa laukā zobenam var palīgs būt melīga mēle, tad mana tauta vēl negāja grūtajos brīžos kopā plecu pie pleca un neklausīja vienam valdniekam. Un tāpēc viņa zaudēja savu zemi un brīvību», dēls paskaidroja.

«Bet kā ir tagad?»

«Tagad mana tauta zina, ka ticēt vajaga tikai Dievam, katram kalpot savai tautai un klausīt vienam valdniekam. Nu viņa uzvarēs.»

«Bet tavai tautai nav tagad valdnieka»,

sargi pārgājuši draudzīgākā sarunā. «Kas viņu vedīs kaŗā?»

«Es!» dēls stingriem soļiem nostājies sargiem priekšā.

«Vai tev ir drosme?»

«Ir», dēlam acis iemirdzējušās cīņas priekā.

«Bet kas tev sekos?»—

«Manā tautā netrūkst varoņu!»

«Nu tad pārej pār šo laipu!» sargi atkal rādījuši dēlam dziļo, drausmīgo bezdibeni, no kuŗa pretī mirdzējuši asiņaini šķēpu gali.

Dēls ātri piegājis aizas malai un sācis iet. Laipa zem viņa kājām locījusies kā pātaga. Bet dēls ar savu drošo prātu nezaudējis līdzsvaru un laimīgi pārgājis uz aizas otru malu.

«Ko tu redzi?» sargi saukuši.

«Izpostītu zemi», dēls, uz priekšu raudzīdamies, atsaucis.

«Bet mana tauta ir brīva. Ienaidnieki prom, un mēs viņus vairs te nelaidīsim. Manai tautai draugi ir mīļāki kā ienaidnieki».

Lielie vārti, pa kuŗiem dēlam vajadzējis ieiet, tūlīt atvērušies, un sargi laipnā balsī teikuši:

«Ej tagad tālāk. Tu esi droši pār šķēpiem gājis, lai savu tautu un zemi atbrīvotu. Tev ir tiesības ieiet pa otriem vārtiem. Bet vēl tu savu tautu laimīgu neredzēsi. Vēl tev būs jāiet cauri trešajiem vārtiem.»

Dēls gājis uz priekšu. Pa plašo pils pagalmu viņš beidzot nonācis pie trešajiem vārtiem.

«Te nevienu, kam nav spēka, neielaiž»,

Tagad valdnieks paņēmis tēva dotās vārpas un sniedzis sargiem

sargi tagad aizstājušies priekšā un rādījuši virs vārtiem ķēniņa kroni.

«Man ir spēks», dēls atbildējis. «Es dzēru tēva mājā no stipruma avota un esmu daudzus gadus svešumā grūti strādājis».

«Tas vēl par maz. Ja tu vari visu mūžu savā zemē strādāt, tad mēs tevi ielaidīsim pa trešajiem vārtiem.»

«Es varēšu,» dēlam acīs mirdzējusi cieša apņēmība.

«Apliecini to!»

Sargi veduši dēlu lielā, plašā telpā, kas atradusies vārtiem turpat blakus. Augstos krēslos sēdējuši daudz kungu un skaļi bārušies.

«Vai tu dzirdi, ko viņi runā?» sargi prasījuši.

Dēls cītīgi klausījies, vērojis runātājus, tad atbildējis: «Dzirdu. Viņi dala manu tautu.»

«Kāpēc viņi tā dara?» sargi prasījuši tālāk.

«Viņi domā tikai par sevi».

«Par ko tu domāsi?»

«Es — par visiem!»

«Tad ej un saki viņiem to!»

Sargi nostājušies malā un raudzījušies, kas tagad notiks. Dēls droši piegājis pie vīriem un teicis: «Es nāku savas tautas vārdā. Izbeidziet ķildas. Mūsu zeme ir brīva, un viņai vajaga miera, lai druvas var atzelt no kaŗa posta un mājas pacelties uz vecajām drupām!»

Visi brīdi pārsteigti skatījušies uz dēlu. Dažs gribējis kautko jautāt, dažs ko pretī runāt. Bet dēla acīs mirdzējis tāds gaišums, sejā starojusi tāda drosme un vārdos bijis tāds spēks, ka visi apklusuši. Un pēc maza laiciņa noticis vēl lielāks pārsteigums. Vīri sadevušies rokās un aizgājuši no telpas prom kā tuvi draugi.

Sargi brīdi palikuši lielā izbrīnā.

«Kur viņi tā aizsteidzās?» tie vaicājuši dēlam.

«Viņi aizgāja strādāt!» dēls priecīgi atbildējis.

Nu sargi dēla priekšā dziļā godbijībā paklanījušies, aizveduši to pie trešajiem vārtiem un teikuši: «Savu tautu tu ieraudzīji aiz septiņiem gadu simtiem, atbrīvoji no ienaidniekiem un apvienoji saticībā un darbā. Tagad tu vari ieiet pa trešajiem vārtiem. Tie ir uzvaras vārti, un pilī tev pasniegs valdnieka kroni.»

Dēls iegājis pa uzvaras vārtiem. Skaista pils ar slaidu torni pacēlusies viņa priekšā. «Tornis rāda uz debesīm un saka, ka Dievs šai brīdī ir ar tevi», kāda balss čukstējusi. Dēls pacēlis acis pret torņa galotni un ieraudzījis trīs spožas zvaigznes.

«No triju spēka avota tu dzēri», balss atkal čukstējusi, «caur triju uzvaru vārtiem tu gāji, trīs brīvības zvaigznes mirdz tev pretī; līdz triju zemju malām nu tev būs jāvalda».

«Kas tā par balsi?» dēls izbrīnā jautājis.

«Tā tavas tautas balss«.

«Vai tas būs tas lielais uzdevums, kāpēc mani tēvs sūtīja pasaulē?» dēls vēl kavējies ieiet pilī.

«Jā, tas ir tavs lielais uzdevums!» balss apstiprinājusi.

Dēls dziļā nopietnībā gājis pa pils kāpnēm uz augšu. Kad nonācis pie ieejas, dzirdējis atkal balsi:

«Tā ir taisnības pils, kuŗā tu ieej, un tu būsi taisnības valdnieks».

«Lai Dievs man palīdz valdīt un strādāt!» dēls aizkustināts lūdzis un pagriezies pret visām savas zemes robežām.

Sargi atsēdinājuši jauno valdnieku goda krēslā un iedevuši visas zemes atslēgas. Tad uzlikuši valdniekam galvā vārpu vainagu.

«Ar šo vainagu tava tauta tev apliecina uzticību», viņi teikuši.

«Tas ir skaists vainags», valdnieks atbildējis. «Manas zemes rotas ir kuplas druvas, un manai valdnieka rotai arī jābūt no druvu zelta darinātai».

Sargi dziļā uzticībā paklanījušies pret jauno valdnieku un gaidījuši, ko viņš teiks tālāk.

Tagad valdnieks paņēmis tēva dotās vārpas un sniedzis sargiem.

«Uzticībai es dodu uzticību pretī», viņš teicis. «Vārpas man tēvs iedeva ceļā līdz, kad izgāju pasaulē, lai es nekad neaizmirstu, ka spēka avoti, kas man deva uzvaru, iztek no mana tēva zemes, tāpat kā šīs vārpas izaug no tās. Bet nu es vairs neesmu viens. Izberziet graudus un izdaliet pa visas zemes novadiem. Kad no

tiem izaugs jaunas vārpas, tad visi zinās, ka tēvu zemē ir mūsu spēka avoti».

Sargi paņēmuši valdnieka dāvanu, pateikušies un gribējuši iet. Bet vēl viņus valdnieks neatlaidis.

«Ņemiet līdz arī šo sētuvi», viņš sacījis tālāk. «To man tēvs iedeva, kad gāju pasaulē, lai es nekad neaizmirstu, ka esmu arāja dēls. Bet tagad es vairs neesmu viens. Rādiet sētuvi visai manai tautai, ai tā zina, ka mums vajaga sēt, lai būtu, ko pļaut».

Tad valdnieks sargus atlaidis. Tie gājuši uz visām zemes malām un darījuši kā pavēlēts. Un drīz vien viņi dzirdējuši, ka jaunais valdnieks dara brīnumus. Viņš tā valdījis, ka pat trejdeviņās svešās zemēs sākuši to apbrīnot. Viņš dalījis padomus tik skaidrus kā sauli, veicis darbus tik lielus kā kalnus un mīlējis savu tautu vairāk par sevi.

Un viņa tautai iesākušās gaišas, laimīgas un priecīgas dienas, jo viņš bijis taisns valdnieks. Viņa valsts kļuvusi stipra, vienota, bagāta, skaista un mūžīga» . . .

Tēvs stāstu bija nobeidzis. Priecīgs viņš skatījās pāri zaļajam sējumam, kas zēla tāpat kā jaunā valsts. Bet Jurītis vēl iejautājās:

«Kur tas taisnais valdnieks tagad ir?»

«Tagad viņš, dēliņ, valda tāpat kā toreiz», tēvs laimīgs atteica. «Un viņš valdīs vēl ilgi».

Zem pulku karogiem stāsies reiz visi . . .

Ž. KLĒTIŅŠ

Tas bija nesen vasarā. Ar atvaļinājuma apliecību kabatā es kādā svētdienas rītā traucos no Jelgavas ārā — prom ziedošajos laukos. Ceļš veda pa mūsu zemes Dižā Saimnieka bērnības tekām. Ap mani bija dzimtenes vasara — gaiša un varena, un katra vieta, kuŗai es traucu garām, man likās saucam: „Šī zeme ir mūsu!"

Netālu no Bērzmuižas dievnama un klusā kapu kalna, briestošas rudzu druvas malā, satiku pavisam mazu mazpulka dalībnieku. Tas bija jauks lauku zēns, pilnā mazpulka dalībnieka formas tērpā un, mani ieraugot, viņš pieņēma militāru stāju un žigli piesvieda roku cepurei. Tas bija nevainojams militārs sveiciens, un ne ar ko tas neatšķīrās no kaŗavīru sveiciena. Būdams formā, es šo sveicienu atņēmu, cik labi vien varēdams, jo mazais zēns sveicināja meistarīgi un pareizi.

Šī satikšanās ar mazo mazpulka dalībnieku man sagādāja patīkamu prieku un apziņu: aug mūsu jaunatne tēvzemes mīlestībā un kareiviskā brašumā. No šīs dienas es sāku vērot brašos puišus, un pārsteigums pieauga; es satiku daudzus mazpulku dalībniekus, un viņi visi sveicināja armijas virsniekus, instruktorus un pat kareivjus. Vissirsnīgāk ar mazpulka dalībniekiem kaŗavīri iepazinās pag. g. armijas rudens manevros. Jelgavā-Iecavā-Stelpē - Vecmuižā visur mēs satikām mazpulku dalībniekus, un viņu sveicieni mums sagādāja prieku. Un sveicināja viņi pareizi un noteikti. Tas liecina, ka plašā mazpulku organizācija pratusi sevī uzņemt daudz vērtīgu atziņu un ka viena no tām ir — cienīt un mīlēt mūsu varonīgo armiju un no bērnu dienām iejusties tēvzemes sargu lomā, jo reiz zem pulku karogiem stāsies visi, tagad vēl mazie zēni. . .

Lai tad šajās rindās izskan kaŗavīra sirsnīgākie sveicieni visiem mazajiem brāļiem un māsām tuvumā un tālumā, un pateicība tiem, kas viņus audzina. Audziet krietni un diženi, jo reiz mēs visi tiksimies zem pulku karogiem, un droši mēs zinām, ka arī jūsu solījums, sardzi pārņemot, skanēs:

Mēs iesim tur, kur
tēvu zeme sauks!

Mūžigie ceļotāji

A. S.

Ik rudeni, kad gaisā atskan gāju putnu klaigas, cilvēks ar patiesu apbrīnu vēro šo spārnoto ceļinieku gaitas. Tagad mēs zinām, ka mūsu gāju putniem katru gadu abos virzienos jāveic apmēram 10 līdz 20.000 kilometru gaŗš lidojums. Un tas ir tāds ceļa gabals, kas iedveš cienību arī lidmašīnu laikmeta cilvēkam. Cilvēks šādu ceļojumu spēj veikt tikai, ņemot palīgā visus zinātnes un technikas sasniegumus, izmantojot lidmašīnas, kuģus, dzelzceļus, kartes un kompasus. Putni, turpretī, iztiek bez visiem šiem sarežģītajiem palīglīdzekļiem un tomēr savu ceļu zina tik labi, ka bieži vien, piemēram strazdi, daudzus gadus no vietas ligzdošanai uzmeklē vienu un to pašu būrīti.

Putnu ceļojumi tik ļoti saistījusi daudzu zinātnieku uzmanību, ka tie šo ceļojumu noskaidrošanai ziedojuši pat visu savu dzīvi. Tāpēc tagad par putnu ceļojumiem ir savākts tik daudz dažādu novērojumu, ka varam iegūt diezgan pilnīgu ainu par šo ceļojumu norisi.

«Iekārtot siltu ligzdiņu», «ievilkties savā ligzdā», — tā saka ļaudis, kad grib izteikt vēlēšanos iekārtot pastāvīgu un izturīgu mītni sev un savai ģimenei. Kā gan smietos par mums putni, ja tie spētu mūs saprast! — Laba pastāvīga mītne, ja saimnieki viņā tikpat kā nedzīvo! Tiešām — putni savās ligzdās paliek tikai līdz mazuļu izaudzēšanai, bet visu pārējo laiku atrodas nepārtrauktos pārlidojumos, un tāpēc tos pilnīgi dibināti varam saukt par mūžīgiem ceļotājiem.

Putnu ceļojumi nav nejauša un nekārtīga klaiņošana. Šiem ceļojumiem ir noteikts veids, un tie padoti zināmai likumībai.

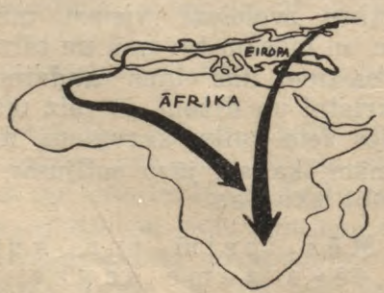

Ir putni, kas visu gadu pavada savā ligzdošanas rajonā un tikai samērā nedaudz ceļo. Tādi ir, piemēram, mūsu zvirbuļi un žagatas.

Daži citi, — piemēram zīlītes, irbes, barību meklējot, izdara jau krietni lielākus pārlidojumus.

Vistālākos un gŗūtākos pārlidojumus tomēr izdara tā saucamie gāju putni. Tie ik gadus rudeņos aizlido tūkstošiem kilometru tālu no savām ligzdošanas vietām, lai atkal pavasarī tajās atgrieztos.

Kur virza savus ceļojumus putni? — Tur, kur lielākā daudzumā atrodama barība.

Tā, piemēram, žagatas vasaru lido šurp un turp pa mežiem un birzīm, bet kad tuvojas aukstais laiks, un barības kļūst arvien mazāk, viņu lidojumi arvien biežāki virzās uz cilvēku mītņu pusi, jo piedzīvojumi tām māca, ka tur visizdevīgāk var atrast barību. Ja putns ēd dažādu augu un dzīvnieku barību, tad viņam ir ērti un izdevīgi visu gadu dzīvot vienā vietā vai izdarīt nelielus ceļojumus. Ja, turpretī, kāda putnu suga ir piemērojusies noteiktam barības veidam, tad stāvoklis kļūst sarežģītāks. Tad putnam jāpielāgojas to organismu dzīvei, no kuŗiem tā pārtiek. Tā, kukaiņu ēdējai bezdelīgai un citiem līdzīgiem putniem savi ceļojumi jāsaskaņo ar šās «lidojošās barības» rašanos un izbeigšanos dažādās vietās. Šo barībai noderīgo organismu attīstība savukārt atkarīga no gaisa temperātūras, no vienu vai otru augu ziedēšanas u. t. t.

Tā tad putnu ceļojumu atkārtošanos izveidojusi ik gadus notiekošā gaisa temperātūras un gada laiku maiņa, kuŗai līdzi tikpat regulāri seko ar barību bagāti un trūcīgi laika sprīži. Putniem šim dabas ritmam, gribot negribot, jāpielaikojas, jo citādi tiem draud nāve no barības trūkuma. Šī pielaikošanās sevišķi spilgti izpaužas gāju putnu aizlidošanas laikos rudeņos. Eiropā ziemas sastingums visag-

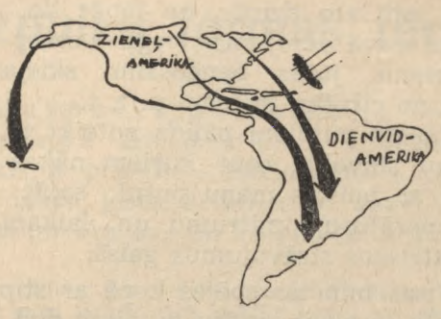

rāki iestājas tās ziemeļaustrumu stūrī — Urālu kalnu grēdas ziemeļu galā. No šejienes tas virzās uz dienvidrietumiem ar apmēram 40—50 km ātrumu diennaktī. Pielaikojoties šai aukstuma un bada gaitai, arī gāju putni vispirms atstāj Eiropas ziemeļaustrumu apgabalu un virzās uz siltām zemēm dienvidrietumu virzienā, arī caurmērā ar 40—50 km ātrumu diennaktī.

Mūsu dienās gājputnu ceļojumiem dažādās zemēs ar putnu gredzenošanu un citiem paņēmieniem seko daudzas ornitoloģiskās stacijas un tūkstoši novērotāju. Uz šo novērojumu pamata tagad mums iespējams sastādīt sīkus kalendarus putnu ceļojumiem un atzīmēt uz kartes pilnīgus maršrutus daudzām gājputnu sugām. Šie novērojumi dod iespēju aprēķināt, ka virs Eiropas gājputnu lidojumu ātrums svārstās no 30 līdz 80 km diennaktī. No šiem novērojumiem mums zināms, ka strazdi nevairās no kalnainu apgabalu pārlidošanas un virzās uz priekšu pa kalnu ielejām un aizām; stārķi, turpretī, cenšas izvairīties no kalnainiem apgabaliem un savos ceļojumos tos apiet. Tāpat tagad mums zināmi ļoti daudzi sīkumi par lidojumu augstumu, laika apstākļu ietekmi uz lidojumiem u. t. t.

Visiem mūsu gājputniem nav viens ceļa mērķis. Tā, piemēram, strazdi, kas no Latvijas un pārējās Austrumeiropas dodas uz rietumiem, pēdējā ceļa posmā sadalās vairākās grupās un ziemu pavada, ceļojot pa Angliju, Francijas dienvidiem vai Itāliju. Mūsu cīruļi pārziemo Ēģiptē, lakstīgala Āfrikas vidienē, stārķi — Āfrikas dienvidos, bet bezdelīgas — dažādos Āfrikas tuksnešos.

Tāpat kā Eiropas putni, rudeņos uz dienvidiem dodas arī Ziemeļamerikas un Āzijas putni. Daži Ziemeļamerikas putni no Aļaskas pussalas pāri Aleutu salām dodas pārziemot uz Honolulu, pārlidojot milzīgus attālumus pa jūru. Citi, turpretī, no Labradoras pāri Atlantijas okeānam dodas uz Arģentīnu — Dienvidamerikā.

Daļa Āzijas gājputnu pārziemo šā kontinenta dienvidu daļā. Daļa, lidojot no Sibirijas austrumiem, pāri Japānas salām un Austrālijai, aizlido pat līdz Jaunzēlandei.

Savās pārziemošanas vietās gājputni nedzied, neligzdo, neperē. Tie tikai rūpējas par iztiku un gaida nākošo pavasari, lai dotos atpakaļ uz ziemeļiem.

Rudeņos putni aizlido, sekojot barībai. Bet kā izskaidrojama putnu atgriešanās pavasarī uz tiem pašiem apgabaliem, kas rudenī bija tik neviesmīlīgi? Kāpēc no siltām un ar barību bagātām tropiskām zemēm tie atgriežas uz mūsu nabadzīgajiem un bargajiem ziemeļiem? — Šo atgriešanos lielāko tiesu ietekmē spēcīgākais no visiem dzīvu organismu instinktiem — vairošanās instinkts.

Mazuļu perēšana un barošana putniem ir grūtākais un bīstamākais laiks. — Šajā laikā pieaugušie putni dzīvo uz vietas, un to olas un mazuļi ir viegli iegūstams laupījums dažādiem dzīvniekiem. Tāpēc rūpes par piemērotas vietas atrašanu ligzdai, pašas ligzdas iekārtošana, olu perēšana un mazuļu barošana ļoti ietekmē putnu dzīves ik gadu gaitu. Turklāt tāda

ligzdošanas vieta, kas izrādījusies par labu un drošu patvertni no ienaidniekiem, kļūst cieši saistīta ar vairošanās instinkta pārdzīvojumiem. Lūk, tāpēc, vairošanās instinktam pamostoties, putniem jāsajūt arī tieksme doties uz tām vietām, kur šis instinkts guvis apmierinājumu.

Apbrīnojama ir putnu orientēšanās spēja viņu tālajos lidojumos. Kā gan lai neapbrīnojam stārķi, kas ziemu pavada Labās Cerības raga rajonā un mēnešiem uz priekšu spēj aprēķināt laiku, kad viņam atkal jānokļūst atpakaļ tanī ligzdā, kur iepriekšējā gadā izšķīlās un uzauga viņa mazuļi.

Lai izskaidrotu šo apbrīnojamo orientēšanās spēju, jāievēro tas, ka putniem stipri attīstītas daudzas tādas īpašības, kuŗu trūkst citiem dzīvniekiem. Vispirms — putnu acis ir labi piemērotas priekšmetu skatīšanai no augšas. Lidojumos putni apvidu neredz vis kā peizažu, kas ierobežots ar tuviem priekšmetiem, bet gan redz apvidus panoramu, kam, atkarībā no lidojuma augstuma, ir 20 līdz 30 km un vēl lielāks radiuss. Cik šim apstāklim liela loma pareiza virziena atrašanā, sapratīs katrs, kam kādreiz gadījies apmaldīties svešā apvidū, kad īsto ceļu atrast bijis iespējams vienīgi uzkāpjot augstākā kokā vai kādā uzkalnā.

Bez redzes putniem orientēties palīdz arī citas maņas, sevišķi dzirde un tauste.

Skaņas augstumā izplatās ļoti tālu. Ļaudis, kas lidojuši ar aerostatiem, ar izbrīnu atzīmējuši, ka tie ļoti labi sadzirdējuši saucienus, ko tiem no zemes raidījuši pavadītāji. Putniem parasti piemīt ļoti laba dzirde, un tāpēc tie, droši vien, savā lidojumā viegli uztver mežu šalkšanu, jūŗas bangošanu, skaņas, kas nāk no cilvēku mītnēm u. t. t.

Tauste putniem palīdz noteikt to gaisa slāņu stāvokli, caur kuŗiem nākas lidot, t. i. ar taustes maņu putni sajūt gaisa temperātūru, mitrumu un, laikam, arī elektriskos strāvojumus gaisā.

Visas minētās spējas kopā ar stipri attīstītu virziena sajūtu putniem dod iespēju tik labi iegaumēt savus lidojumu ceļus, ka mūsu lidmašīnu vadītāji ar visiem saviem daudzajiem aparātiem arī šodien vēl putnu spējas var apskaust.

Beidzot jāievēro vēl viens apstāklis. — Ja mūsu gājputni savus ceļojumus uz dienvidiem sākuši ar ledus laikmeta iestāšanos mūsu apgabalā, tad, droši vien, putnu ceļojumi pašā ledus laikmeta sākumā nav bijuši tik gaŗi kā tagad. Līdz ar klimata maiņu mūsu tagadējie gājputni, kas nevarēja piemēroties jaunajam klimatam, droši vien, sākumā no savām ligzdošanas vietām aizlidoja tikai pāris simts kilometrus tālu. Vēlāk, kad ledus sega arvien vairāk virzījās uz dienvidiem, arī putnu lidojumi uz dienvidiem kļuva arvien tālāki, līdz beidzot pēc daudziem gadu tūkstošiem šie lidojumi kļuva tādi, kādus mēs tos zinām šodien.

Tā tad tālajiem ceļojumiem nepieciešamās zināšanas un izturību mūsu gājputni iegūst jau piedzimstot. Šīs zināšanas viņiem dod daudzo senču paaudžu piedzīvojumi, kas kā putnu evolūcijas mantojums sakrāts daudzo un ilgo zemes pārvērtību laikā.

Ugunskura noskaņā

Z. CĪRULE, 84. Saukas mazp. diž.

Sviež uguns krāšņu dzirkšu spietu,
Un gaišu prieku sirds nu jūt —
Šīs dienas ir, kas diedzē simtiem dzietu
Un saime šī — starp kuŗu tīk man būt.

Kad Saukas zaļām birztalām un kalniem
Un druvām atkal manas dziesmas šalks,
Vēl ilgi atcerēšos: šeit aiz silu vaļņiem
Bij dienas skaistas, kuŗu sirds vēl alks.

Šo dienu skaistumu un ugunskura gaismu
Lai līdzi ņemam, mājā pārejot,
Jo dzīve prasa nerimstošu kaismu —
Sirds vērtīgam un labam kvēlojot.

Lai dzirksti degsmes vēršam liesmā,
Tad vienmēr droši spēsim iet;
Sirds zemei plaukst un dzīvei krāšņā
dziesmā —
Mēs tie, kam sauļup jāaiziet!

Mazpulku formas tērpi

I Mazpulka dalībnieka formas tērpa piederumi: 1. cepure, 2. krekls, 3. prievīte - kakla saite, 4. bikses, 5. bikšu josta, 6. zeķes, 7. apavi, 8. nozīmes pie cepures un krekla. (2. 3. un 6. att.).

1. piezīme: Mazpulku diženie un līdumnieki nēsā gaŗo kakla saiti pelēkā krāsā un pleca siksnu. 2. Dalībnieki, kas vecāki par 17 gadiem, nēsā gaŗo kakla saiti pelēkā krāsā. 3. Mazpulku mazajie nēsā īsās bikses.

II Mazpulka dalībnieces formas tērpa piederumi: 1. cepure, 2. blūze, 3. prievīte, 4. svārki, 5. josta, 6. zeķes, 7. apavi, 8. nozīmes pie cepures un blūzes. (9. 10. un 14. att.).

Piezīme: 1. Mazpulku diženās un līdumnieces nēsā gaŗo kakla saiti pelēkā krāsā. 2. Dalībnieces, kas vecākas par 17 gadiem, nēsā gaŗo kakla saiti pelēkā krāsā; mazpulku mazajām — īpašs formas tērps.

III Mazpulka vadītāja, rajona vecākā un inspektora formas tērpa piederumi: 1. cepure, 2. krekls, 3. kakla saite, 4. josta un plecu siksna, 5. bikses, 6. zeķes, 7. apavi, 8. nozīmes un atšķiras (5. att.).

IV Mazpulka vadītājas, rajona vecākās un inspektrises formas tērpa piederumi: 1. cepure, 2. blūze, 3. kakla saite, 4. josta, 5. svārki, 6. zeķes, 7. apavi, 8. nozīmes un atšķiras. (12. att.).

V Sporta tērpa piederumi: 1. krekls 2. nozīmes, 3. bikses, 4. čības. (4. un 11. att.).

Apģērba piederumu apraksts

I Mazpulku dalībniekiem - zēniem

1. Cepure (7. att.).

Cepure — pelēka laiviņa ar šauru, zaļu iešuvīti, bez naga (saskaņā ar zīmējumu). Cepures apakšmalai piešūts atloks, kas paceltā stāvoklī nostiprināms ar 2 aizspiežamām podziņām. Cepures kreisā sānā, pie cepures priekšējā stūŗa, piestiprināta mazpulku nozīme — oksidēts četrlapainais āboliņš, ar lapas kātiņu uz leju.

2. Krekls.

Krekls gatavojams no pelēkas vadmalas (vasarā no pelēkas kokvilnas drānas), krekla griezums — vienkāršs, kā redzams zīmējumā.

Kreklam priekšā — kakla iegriezums. Vidēja auguma mazpulka dalībnieka krekla kakla iegriezums ir 32 cm gaŗš, 3,5 cm plats, apakšējā galā ar smailīti. Aizpogājams ar 3 (trīs) pogām (1,5 cm⌀). Kakla iegriezuma abās pusēs, 2 cm no tā, piešujamas 2 krūšu kabatas, kuŗu samēri šādi: kabatas platums 12 cm, augstums 14 cm, pārlaidnes platums 4 cm. Tās aizpogājamas 2 pelēkām (pašā stūŗītī piešūtām) pogām (19 att.). Apkakle — divkārša, guloša, tās platums 4,5 cm, ar smailiem stūŗīšiem (ar 2 cm noslīpinājumu) (16. att). Piedurknes izgatavojamas ar aproci, kuŗas platums 4,5 cm. Piedurknes galā — četras apm. 1½ cm dziļas krokas. Uz krekla kreisās krūšu kabatas liekama: mazpulku nozīme (zaļš četrlapains āboliņš, ar lapas kātiņu uz leju), mazpulka numurs un amata atšķiras. Mazpulku dalībniekiem, vecākiem par 17 gadiem, valkājams krekls ar uzplečiem. Uzpleču platums pie piedurknēm 5 cm, pie apkakles 4 cm. Platākais gals iešūts plecu vīlē, šaurākais piepogāts ar vienu pelēku pogu. Šaurākais gals nobeidzas ar smailīti.

3. Prievīte un kakla saite.

Prievītes gaŗums ir 1 m 20 cm, platums 1½ cm. Materiāls — balti linu vai kokvilnas diegi un zaļa, pelēka un ķieģeļsarkana vilnas dzija. Malās raksts — pelēkais ar ķieģeļsarkano, vidusdaļā — baltais ar zaļo. Raksts var būt dažāds.

Mazpulku diženie, līdumnieki un dalībnieki, kas vecāki par 17 gadiem, valkā gaŗo kakla saiti pelēkā krāsā.

4. Bikses.

Mazpulku dalībnieki valkā īsās (bridža) bikses, kā redzams zīmējumā, no pelēkas vadmalas gatavotas. Tās valkājamas gaŗās zeķēs vai stulmju zābakos.

Biksēm jābūt tik platām, cik tas nepieciešams ērtām kustībām, sākot ar ceļgalu tās gludi piekļaujas stilbam. Biksēm ir 2 slīpas, iegrieztas kabatas sānos. Kabatas iegriezums sākas 8—9 cm no augšas un 5½ cm no sānu vīles, beidzas 24 cm no augšas un 2½ cm no sānu vīles. Uz muguras, labajā pusē, ir kabata, kas griezta 10 cm no augšas un 5 cm no sānu vīles. Kabatu platums — 13,5 cm. Kabatai pāri piešūta pārlaidne ar smaili. Pārlaidne malās ir 2,5 cm un vidū 4,5 cm plata, aizpogājama ar vienu pelēku pogu. Bikšu augšmalā, jostas saturēšanai, uzšujami 5 josttveŗi.

5. Josta.

Jostas platums no 3½ cm, krāsa zaļa, materiāls — āda. Mazpulku diženie un lī-

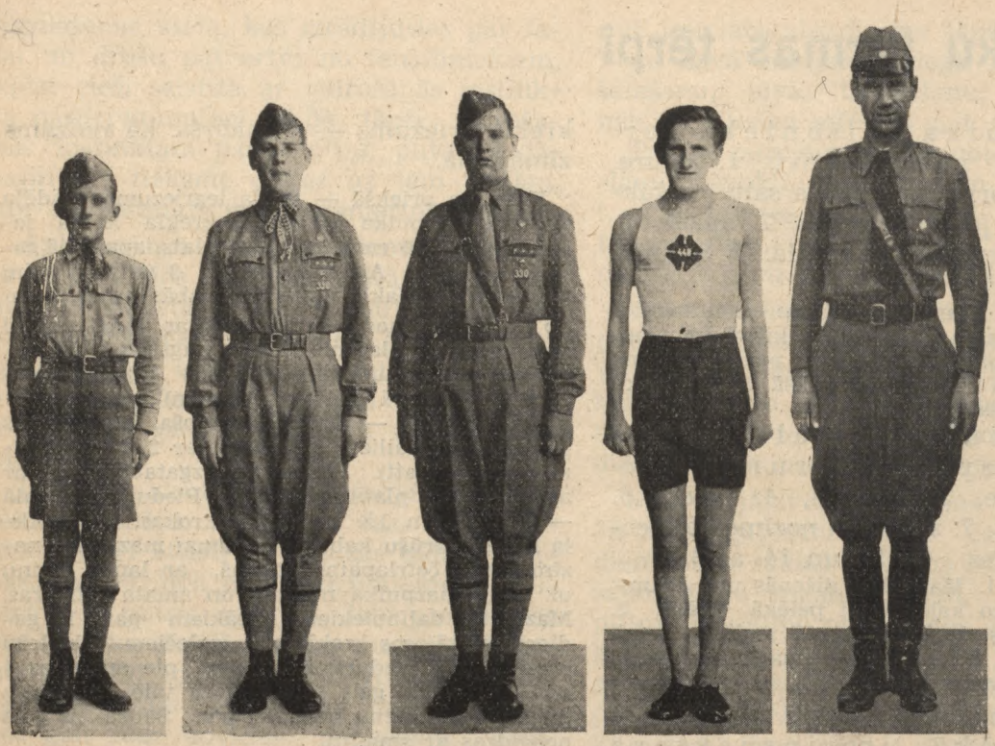

1. att. *2. att.* *3. att.* *4. att* *5. att.*

dumnieki valkā arī zaļu ādas plecu siksnu, kuŗas platums — 2½ cm.

6. Zeķes.

Zeķes valkājamas gaŗas, līdz ceļgaliem, pelēkā krāsā.

6. att.

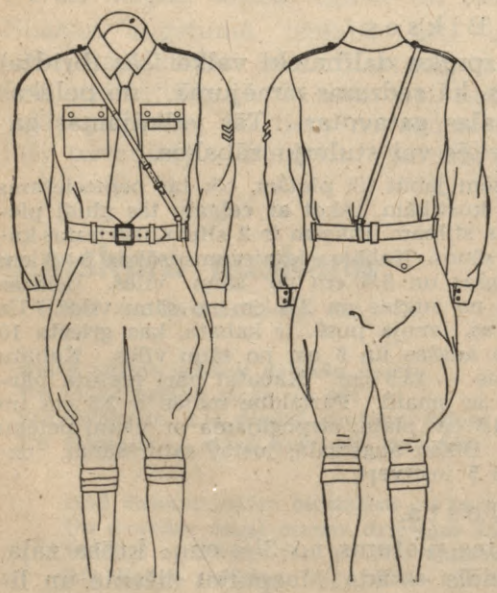

Materiāls — vilna vai kokvilna. 2½ cm no augšas jābūt 2½ cm platai zaļai svītrai. Valkājot zeķes, augšgalu atloka 7½ cm platumā.

7. Apavi

Valkājamas melnas ādas kurpes vai gaŗie zābaki.

Piezīme: Aviācijas sekciju dalībniekiem formas tērpā prievītēs, kakla saitēs, jostās, zeķēs, zaļās krāsas vietā lietojama zila.

Mazpulku mazajiem.

Formas tērps tāds pats kā mazpulku dalībniekiem. (1. att.).

Atšķirība: mazpulku mazajo bikses īsas, līdz ceļiem, gatavotas no pelēkas vadmalas vai kokvilnas auduma. Ziemā valkājamas gaŗas, pelēkas zeķes, pāri ceļiem.

II Mazpulku dalībniecēm - meitenēm.

1. Cepure. (8. att.).

Cepure pelēka (kā redzams zīmējumā).

7. att. *8. att.*

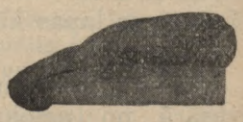

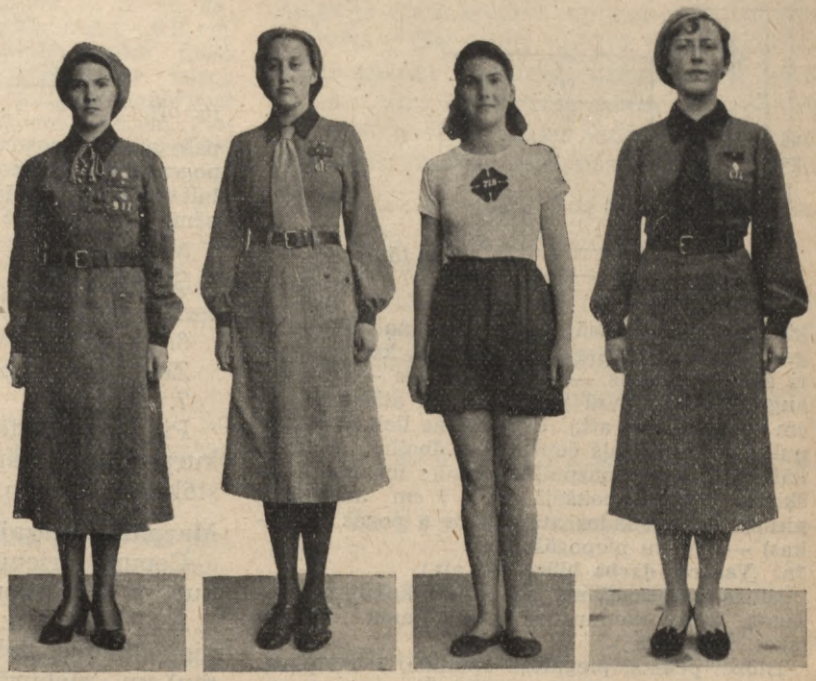

9. att. *10. att.* *11. att.* *12. att.*

Augšējā malā apkārt cepurei — šaura, zaļa iešuvīte. Virs kreisajiem deniņiem, apakšējās cieti nošūtās malas vidū — mazpulku nozīme — oksidēts četrlapainais āboliņš, ar lapas kātiņu uz leju.

2. Blūze.

Blūze pagatavota no pelēka vilnas auduma, augumam pieguloša, valkājama svārkos.

Blūzei divkārša, zaļa, pieguloša apkakle, 7 cm plata, smailiem stūriem, kuŗu noslīpinājums ir 4 cm (18. att.). Piedurknes galā liktas 6 nelielas krociņas un tā noslēdzas ar divkāršu, 3,5 cm platu, zaļu aproci, kas sapogājama ar vienu pelēku pogu (1,5 cm ⌀). Mazpulka dalībniecei kakla iegriezums taisāms 18,5 cm gaŗš, 3,5 cm plats, ar taisnu nobeigumu, sapogājams 3 pelē-

13. att.

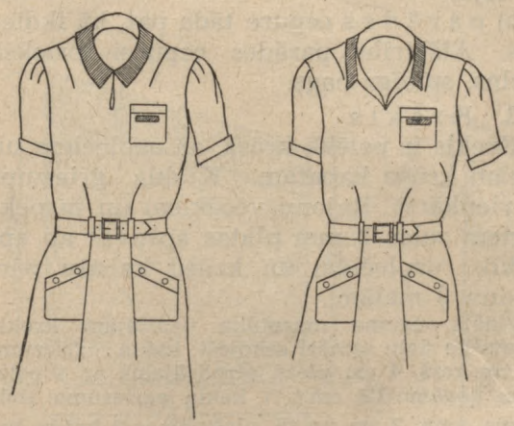

14. att

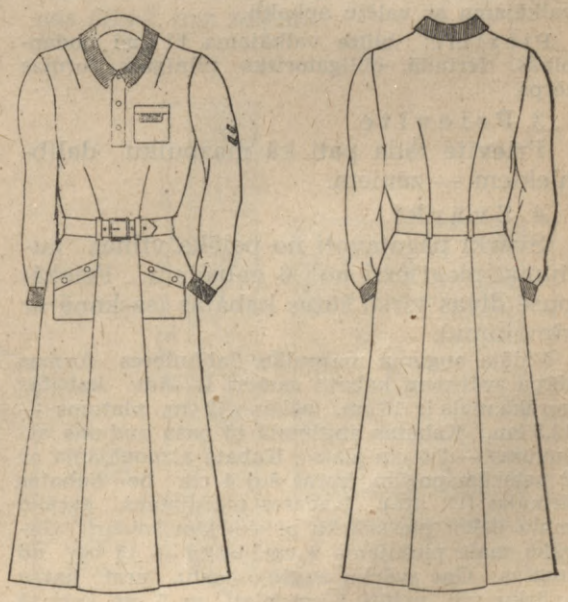

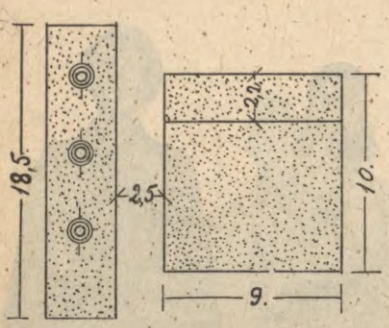

15. att

kām pogām. Kreisā pusē, 2,5 cm no kakla iegriezuma, piešujama krūšu kabata, kuŗas samēri šādi: platums — 9 cm, gaŗums — 10 cm, augšējā malā — tā paša auduma atšuvums 2,2 cm platumā (15. att.). Uz kabatas liekama mazpulku nozīme (zaļš četrlapains āboliņš, ar lapas kātiņu uz leju), mazpulka numurs un amata atšķiras. Blūzes apakšējā malā, 7 cm augstumā, piešujamas vienādos atstatumos 6 pogas (pelēkas) — svārku piepogāšanai.

2a. Vasaras darba blūze (13. att.).

Blūze pagatavojama no pelēka kokvilnas auduma, īsām piedurknēm, valkājama svārkos (skat. zīmējumu.).

Blūzei pelēka, piegulošā apkakle, 7 cm plata, smailiem stūŗiem, kuŗu noslīpinājums ir 4 cm. Virs pelēkās apkakles liekama zaļa satina apkaklīte, 2 mm mazāka par apakšējo. Piedurknes īsas, ar 2 cm platu, tā paša auduma aprocīti. Kakla iegriezums apm. 10 cm gaŗš, kreisā pusē piešujama krūšu kabata, kuŗas samēri ir šādi: platums 9 cm, gaŗums 10 cm, augšējā malā — tā paša auduma atšuvums — 2,2 cm platumā. Uz kabatas liekama mazpulku nozīme, mazpulka numurs un amata atšķiras. Blūzes apakšējā malā, 7 cm. augstumā, piešujamas 6 pogas vienādos atstatumos — svārku piepogāšanai. Blūze darbā valkājama ar vaļēju apkakli.

Piezīme: blūze valkājama tikai nodarbībās. Ierindā obligatorisks pilnīgais formas tērps.

3. Prievīte.

Prievīte tāda pati kā mazpulku dalībniekiem — zēniem.

4. Svārki.

Svārki pagatavoti no pelēka vilnas auduma, piegriezti no 6 gabaliem. Priekšpusē divas virsū šūtas kabatas (saskaņā ar zīmējumu).

Vidēja auguma mazpulku dalībnieces formas tērpa svārkiem kabatu samēri ir šādi: kabatas gaŗākā mala ir 16 cm, īsākā — 12 cm, platums — 13,5 cm. Kabatas augšmalā tā paša auduma atšuvums — 2,5 cm plats. Kabata aizpogājama ar 2 pelēkām pogām, kuŗas šuj 4 cm no kabatas ārmalas (17. att.). Kabatas piešujamas, gaŗāko malu liekot pie svārku priekšējām šuvēm. Gaŗākā mala piešujama 9 cm, īsākā — 13 cm no augšas. Gar svārku augšējo malu, pret katru svārku vīli, uzšūti 1 cm plati un 5 cm gaŗi tā

16. att.

paša auduma josttveŗi. Zem katra josttveŗa šuj pogcaurumu blūzes piepogāšanai. Svārkiem jābūt ne īsākiem kā 35 cm no zemes (bez kurpēm).

5. Josta.

Svārkus satur 3½ cm plata josta. Materiāls — āda, krāsa — zaļa.

6. Zeķes.

Zeķes gaŗas, pelēkā krāsā.

7. Apavi.

Pie formas tērpa valkājamas melnas kurpes, kuŗu papēži nedrīkst būt augstāki par 3½ cm.

Mazpulku mazajām.

Cepure, prievīte, svārki, josta, zeķes un kurpes kā mazpulku dalībniecēm.

Atšķirība: svārkiem blūzes vieta piepogājams ņieburs (saskaņā ar zīmējumu) un ņieburā — vienkārša griezuma balta blūzīte ar divkāršu piegulošu apkaklīti un gaŗām piedurknēm.

Piezīme: mazpulku mazās var valkāt arī dalībnieču tērpu.

III Mazpulku vadītājiem, rajonu vecākajiem un inspektoriem.

1. Cepure.

a) ikdienas — laiviņa ar šauru, zaļu iešuvīti, bez naga. Cepures apakšmalai piešūts atloks, kas paceltā stāvoklī nostiprināms ar 2 aizspiežamām podziņām. Cepures atloka augšējā malā uzšuvumi zelta krāsā un kreisajā augšējā stūrī — zeltīts četrlapains āboliņš, ar lapas kātiņu uz leju.

b) parādes cepure tāda pat, kā ikdienas. Atšķirība: parādes cepurei priekšā melns, spīdīgs nags.

2. Krekls.

Krekls ir pelēkā krāsā, ar uzplečiem un divām krūšu kabatām. Krekla griezums ir vienkāršs. Rajonu vecākiem un inspektoriem zaļas 2 mm platas apšuves ap apkakli, uzplečiem un krūšu kabatu pārlaidņu 3 malām..

Vidēja auguma mazpulka vadītājam krekla atsevišķo daļu samēri sekojoši: kakla iegriezums 32 cm gaŗš, 4 cm plats, aizpogājams ar 4 pelēkām pogām (1,5 cm ⌀), kakla iegriezuma abās pusēs, apm. 2 cm no tā, piešujamas 2 krūšu ka-

batas, kuŗu samēri šādi: platums — 12 cm, garums — 15 cm, pārlaidnes platums — 5,5 cm. Tās aizpogājamas ar 2 pelēkām pogām (pašā stūrītī piešūtām). Kabatas piešujamas taisni. Apkakles platums priekšā — 7 cm, mugurpusē — 4,5 cm. Stūrīšu noslīpinājums — 4 cm. Piedurknes gludas, ar aproci, kuŗas platums 6½ cm. Piedurknes galā četras, apmēram 2 cm dziļas krokas. Aproce aizpogājama ar divām pelēkām pogām. Uz krekla kreisās kabatas liekama mazpulka vadītāja nozīme. Uzpleču samēri: platums pie piedurknes — 5 cm, pie apkakles — 4 cm, uzpleča brīvais gals šujams ar smailīti un piepogājams ar vienu pelēku pogu. Atstatums starp apkakli un uzpleča galu — 1 cm.

3. Kakla saite.

Mazpulku vadītāji, rajonu vecākie un inspektori valkā gaŗo, zaļo vilnas kakla saiti.

4. Josta un plecu siksna.

Bikses satur $3^1/_2$ cm plata zaļa ādas jostа. Pleču siksnas platums — $2^1/_2$ cm, materiāls — āda zaļā krāsā.

5. Bikses.

Bikses tādas pašas kā mazpulku dalībniekiem. Rajonu vecākajiem un inspektoriem bikšu sānu vīles apšūtas ar zaļu, 2 mm platu iešuvi.

6. Zeķes — tādas pašas kā dalībniekiem.

7. Apavi — tādi paši kā dalībniekiem.

Piezīme: aviācijas sekciju vadītājiem formas tērpā (kakla saite, plecu siksna un josta, zeķu svītras) lietojama zilā krāsa zaļās vietā.

IV Mazpulku vadītājām, rajonu vecākajām un inspektrisēm.

1. Cepure.

Cepure pelēka samta (skat. 8. att.)

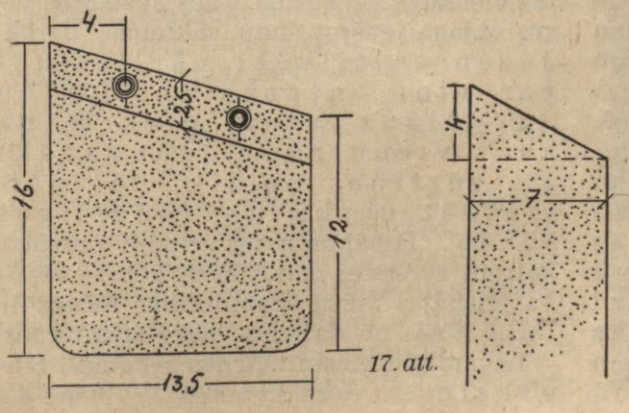

Augšējā mala apkārt cepurei ir šaura, zaļa iešuvīte. Gar cieti nošūtā pamata augšmalu apkārt cepurei uzšuvums ir zelta krāsā. Virs kreisajiem deniņiem, apakšējās, cieti nošūtās malas vidū — zelta četrlapainais āboliņš, ar lapas kātiņu uz leju.

2. Blūze — tāda pati kā mazpulku dalībniecēm.

3. Kakla saite.

Mazpulku vadītājas, rajonu vecākās un inspektrises valkā gaŗo kakla saiti, zaļā krāsā. Materiāls — vilna.

4. Josta — kā mazpulku dalībniecēm.

5. Svārki — kā mazpulku dalībniecēm.

6. Zeķes — kā mazpulku dalībniecēm.

7. Apavi — kā mazpulku dalībniecēm.

Rezerves vadītājiem un vadītājām

formas tērpi kā aktīvajiem vadītājiem un vadītājām. Atšķirība ir nozīmēs un atšķirās.

V. Mazpulka dalībnieka sporta tērps.

Sporta tērps — balts triko vai auduma krekls un īsas, zaļas kokvilnas biksiņas (saskaņā ar zīmējumu). Uz krekla krūtīm uzšūtā zaļa āboliņa lapa, uz kuŗas uzšūts mazpulka numurs baltā krāsā. Kājās melnas čības, bez zeķēm.

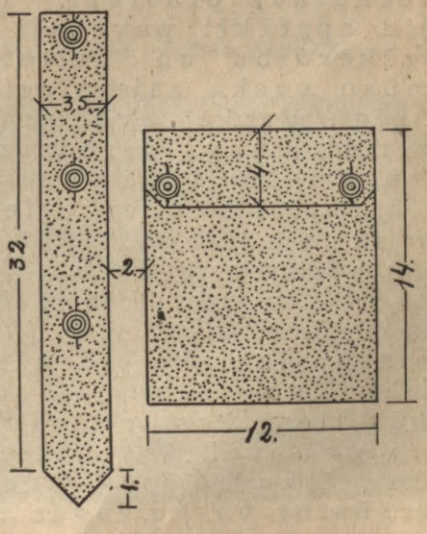

Kas jāzina, vecās šūnas un vaska atkritumus savācot

J. POGULIS

Skuju aizsegumi sarga skrejas no vējiem, aizputināšanas u. t. t.

Mazpulkiem ir uzticēts svarīgs un atbildīgs darbs: savākt izmētātās vecās šūnas un dažādus vaska atkritumus un rūpēties, lai šie mūsu dravniecības lūžņi tiktu nosūtīti attiecīgām darbnīcām pārstrādāšanai vaskā un mākslīgās šūnās. Nav šaubu, ka šo svarīgo darbu mazpulku dalībnieki ar prieku, spraigā sacensībā, veiks, un nav arī šaubu, ka šim darbam būs tālu ejošas sekas — tas nāks par svētību kā veco šūnu vācējiem, tā mūsu dravniecībai un valsts saimniecībai. Ilgus gadus esam ievērojamus vaska daudzumus ieveduši no ārzemēm. Ja mūsu dravās ražotais vasks tiktu viss rūpīgi savākts un lietderīgi izmantots, mēs varētu iztikt ar iekšzemē ražoto vasku un segt ne tikai biškopības vajadzības, bet arī pieaugošās tehnikas prasības. Tagadējie apstākļi pavēloši prasa izšķērdību un nelietderību mūsu vaska saimniecībā izbeigt. Vaska ievedumi no ārzemēm nav paredzami, un mākslīgām šūnām un citām vajadzībām nepieciešamais vasks ir jāiegūst pašu zemē. Tas ir pilnīgi iespējams, ja vien visas vecās šūnas un vaska atkritumi tiks savākti un lietderīgi izmantoti. Jānorāda biškopjiem, ka priekšrocības mākslīgo šūnu saņemšanā būs tiem, kas nodevuši vai nodos savāktās vecās šūnas un vasku. Mājas līdzekļiem iegūstot vasku, čagās zudumā iet milzīgi vasku daudzumi, jo pārstrādājot čagas ar spiedes palīdzību, darbnīcās iegūst vēl 10—25 proc. vaska. Strādājot ar modernām spiedēm, arī vēl atkritumos paliek vasks, ko var iegūt apstrādājot speciālos aparātos ar ķīmiskām vielām, kas vasku izšķīdina. Iegūt vasku no vecām šūnām mājas apstākļos ir izšķērdība — tiek tērēts laiks, dedzināta malka un čagās vēl zudumā iet tādi vaska daudzumi, kas var ne tikai segt pārstrādāšanas izdevumus darbnīcās, bet dot vēl lielu peļņu. Visas čagas rūpīgi jāsavāc un atsevišķi jānosūta pārstrādāšanai darbnīcām, pirms sadrupinot un izkliaidus mērenā siltumā izžāvējot. Noziedzīgi rīkojas tie biškopji, kas vecās šūnas izmētā stropu apkārtnē, zem stropiem, gar sētmalām, pažobelēs un citās vietās, kur vecās šūnas iznīcina vaska kodes un sagrauž peles. Daudzi ir arī naivā pārliecībā, ka vecās šūnās un dažādos vaska atkritumos nav lielas vērtības un tās vienkārši sadedzina. Šos apstākļus visus vajaga ievērot šūnu vākšanas darbā. Jācenšas cilvēki pārliecināt par viņu nepareizo rīcību un jālūdz viņu piekrišana kaut vienu reizi ļaut savākt šīs vērtības un likt tās pārstrādāt vaskā un mākslīgās šūnās! Panākumu un sekmju netrūks, katram atvērsies acis, kādas lielas vērtības glabājas mūsu dravniecības lūžņos — vecās šūnās un dažādos vaska atkritumos!

Labam piemēram netrūks sekotāju! Savāksim beidzamo vaska

drumstaliņu un visus tādus dravas atkritumus, kuŗos varētu būt vaska atliekas. Vispirms sāksim ar pašu dravu: savāksim uz stropiem un zem stropiem izmētātās šūnas, iztīrīsim no vaska atliekām vecos, tukšos stropus, notīrīsim tukšos rāmīšus no šūnu atliekām, savāksim vēl no vaska kodēm neiznīcinātās šūnu atliekas tukšos stropos, šūnu glabātuvēs — bēniņu telpās, pažobelēs, dravu mājiņās un citur. Arī sapelējušas vecās šūnas, čagas un citi vasku saturoši atkritumi rūpīgi jāsavāc, jo tie vēl satur vasku un derīgi pārstrādāšanai. Pelējumi galvenā kārtā pārtiek no vecās šūnās esošām organiskām vielām: ziedu putekšņiem un citām, mazāk bojājot pašu vasku, kas ir izturīga viela. Pārkausējamas vaskā visas vecās, tumšās šūnas, kuŗām gaisma vairs nespīd cauri. Šūnas novecojas 3 gados, un katru gadu 1/3 daļa ligzdas šūnu jāatjauno, kas iztaisa 3—4 rāmji no spēcīgas saimes ligzdas. Tāpat pārkausējamas visas bojātās, caurumotās, vasku kožu kāpuru sagrauztās šūnas, nepareizi izšūtas, izlocījušās vai izstiepušās šūnas, kā arī tranu šūnas. Izdarot pavasarī stropu tīrīšanu, ziemošanas birums un smalkākie stropa tīrīšanas atkritumi rūpīgi jāsavāc kādā traukā. Uz rupjāka sieta no viņiem atsijā sīkas vaska drumsliņas, galvenā kārtā medus kanniņu vāciņus, un iegūst ievērojamu daudzumu vaska. Pie medus izsviešanas šūnu atvākojumus novieto uz rupjāka sieta, kur no atvākojumiem nosūcas medus atliekas, atvākojumus mazgā ūdenī un izžāvē. Tā sagatavoti atvākojumi ir gandrīz tīrs vasks un tos var sakausēt vaskā mājās. Iegūtās vaska ražas apakšējā daļā nosēdušos piemaisījumus (bišu līme) nogriež, līdz nāk tīrs vasks, un nosūta pārstrādāšanai. Darbnīcās vēl var izmantot arī mājās kausējot sabojāto vasku.

Lai atvieglotu veco šūnu un dažādu vaska saturošu atkritumu pareizu izvērtēšanu un pārstrādāšanu, tie jāšķiro. Šķirojot vadās pēc vaska satura un piemaisījumu daudzuma. Šūnās par piemaisījumiem jāuzskata ziedu putekšņi, medus, ūdens (mitrums), smiltis u. c. Jauna šūna,

Medus ražošanai ir nepieciešamas mākslīgās šūnas un vasks

kuŗā nav bijuši peri, satur apm. 95 proc. vaska; gaiša šūna, kuŗā bijusi 1 peru audze, satur apm. 75 proc. vaska; ja šūnā bijušas 3 peru audzes, vaska saturs ir 63—64 proc.; pēc 9 peru audzēm šūna jau novecojusies, kļuvusi tumša, pret gaismu necaurspīdīga, vaska saturs pazeminājies līdz 49—50 proc. Tas tamdēļ, ka līdz ar katru peru audzi šūnu kanniņās paliek daļa cirmeņa ekskrementu un kūniņas apvalki. Šie kūniņu apvalki (krekliņi) ļoti traucē vaska iegūšanu — kūniņu apvalku porās iesūcas karstais vasks, un no šīm porām nav dabūjams laukā pat ar ļoti liela spiediena palīdzību. Sakarā ar to, no visvecākām šūnām, kur šo apvalku visvairāk, arī čagās vēl paliek visvairāk vas-

Ceļojoša drava mežā — virsu ganībās

ka. Un šis čagās paliekošais vaska daudzums ir lielāks pie nešķirotām šūnu partijām, nekā ja to pašu šūnu partiju pārstrādā atsevišķi pa šķirām. Pirmā šķirā skaita gaismu caurlaidīgas šūnas, sausas, bez ziedu putekšņiem vai ar niecīgu to piejaukumu. Otrā šķirā visas tumšās, gaismu necaurlaidīgās šūnas, sausas, bez ziedu putekšņiem vai ar niecīgu to piejaukumu, bez citiem piemaisījumiem. Trešā šķirā visas pilnīgi tumšās (melnās) šūnas, ar ievērojamu ziedu putekšņu piejaukumu, mitras no medus un ūdens. Čagas (arī no saules vaska kausētavas) un dažādi stropu un rāmīšu nokasījumi, ziemošanas birumu atsījas iet atsevišķā šķirā.

Veco šūnu un vasku atkritumu uzglabāšana. Siltās, mitrās telpās, lielākus daudzumus vecās šūnas un vaska atkritumus uzglabājot, tie viegli iesāk karst, sevišķi, ja šūnas ir mitras. Lielākais ienaidnieks ir vasku kodes kāpuri, kas dažu nedēļu laikā var uzglabājamās šūnas pilnīgi iznīcināt, atstājot tikai kožu kāpuru izkārnījumus un baltos kāpuru kokoniņus.

Vecās šūnas jāuzglabā sausā, labi vēdināmā telpā. Mitrās telpās šūnās iemetas dažādi pelējumi un baktērijas, kas šūnas bojā. Ja šūnu un vasku atkritumu daudz, tos uzglabā vaļēji, izbērtus nelielā slānī, uz grīdas. Raugās, lai šūnu slānis nepiegulētu sienām vai citiem priekšmetiem uzglabājamās telpās, jo saskares vietās ātrāk iemetas vasku kode. Šūnas nedrīkst uzglabāt sabāztas maisos. Ja šūnas jāuzglabā ilgāku laiku, telpas sērojamas ik pa 10—15 dienām reizi. Vislabāk lielākas savāktās šūnu partijas ilgi neuzglabāt, bet pēc izšķirošanas nekavējoties nosūtīt pārstrādāšanai vaska un mākslīgo šūnu darbnīcām. Nelielus šūnu daudzumus un dažādus vasku saturošus atkritumus var ilgi nebojātus uzglabāt, ja tos bez ūdens sakausē un karstus ieblīvē (iestampā) kādā veidnī, no kuŗa pēc atdzišanas izņem. Veidni gatavo izjaucamu, kastes veidā, ķiegeļa formas. Tā iegūst cietus jēlvaska gabalus, ķieģeļa vai citas formas, atkarībā no tā, kādas formas bijis veidnis. Šis jēlvasks ir blīvs, bez porām, un viņā nevar iekļūt dažādas pelējumu sēnītes un baktērijas, tas ir arī pasargāts no vasku kožu kāpuru uzbrukumiem. Pašu sakausēšanu izdara kādā vecā katlā, kuŗu novieto lielākā katlā ar verdošu ūdeni. To dara, lai novērstu vaska piededzināšanu, kas viegli var gadīties, kausējot uz uguns. Piededzināts vasks vairs nav derīgs mākslīgo šūnu pagatavošanai. Vasarā nelielus savāktus veco šūnu, dažādu šūnu atgriezumu un atkritumu daudzumus lietderīgi kausēt vaska saules kausētavā, kur iegūst tīru vasku un cietas, blīvas čagas. Ja vaska saules kausētavas nav, to pašu, zināmā mērā, var panākt, ļaujot šūnu un vasku atkritumiem saulē sakust uz kādas skārda plātnes vai vecas pannas. Lietderīgi mīkstās čagas saspiest.

Nosūtot uz šūnu darbnīcām, savāktās šūnas iesaiņo maisos vai kastēs, katru šķiru atsevišķi. Ja veco šūnu nav daudz, tad sūta tās nešķirotas. Nešķirotus varētu sūtīt līdz 10 kg lielus šūnu daudzumus. Iesaiņošanai lieto vecākus, mazvērtīgākus maisus, tiem jābūt tomēr pietiekoši izturīgiem un labi salāpītiem. Ja šūnas sūta labos maisos, tad uz pieprasījumu šūnu darbnīcas maisus sūta atpakaļ. Parasti iesaiņojumu: maisus un kastes šūnu darbnīcas atpakaļ nesūta. Vecās šūnas nosūtāmas mūsu šūnu darbnīcām: Jelgavas Lauksaimniecības Akadēmijas (JLA) izmēģinājumu saimniecībai Vecaucē, stac. Auce, LLK Vecbebru biškopības un dārzkopības skolai, stac. Koknese un L. L. K. Biškopības piederumu apgādam, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a.

Caurmērā no vecām šūnām iegūst 30—40 proc. tīra vaska. Vaska ieguvums var mainīties atkarībā no šūnu tīrības un piemaisījumiem: ziedu putekšņiem, medus un ūdens, bišu līmes u. t. t. Nepārstrādāto veco šūnu cenas, pēc to vaska satura, ir Ls 1,20—2,50 kg. Tīra vaska cenas ir Ls 5,50—6,— kg.

Mazpulku dalībnieku tuvāko dienu darbs

Agr. K. ĶIRSIS

»Godam sveikt!« Motorizētie mazpulku dalībnieki

Latvijas valsts dibināšanas svētki — 18. novembris — ir diena, kuŗai jāparāda izcila uzmanība un gods. It sevišķi mazpulku jaunatnei, kuŗa dzimusi, augusi un strādājusi tikai brīvā, patstāvīgā Latvijā, šī diena ir sevišķi mīļa.

18. novembŗa svētki lai ierosina katru dalībnieku pārrunāt ar saviem vecākiem un vadītājiem, kādas pārmaiņas ir atnesusi mūsu tautai pašu brīvā un neatkarīgā valsts. Klausoties nostāstos par to, kā ir bijis un kādi upuŗi ir nesti valsts un tautas labā, lai katrs mazpulka dalībnieks dziļi sirdī ieslēdz pateicību dzimtenes brīvības izcīnītājiem un apņemšanos, nekad nepazaudēt tik dārgi pirkto brīvo latviešu valsti.

Pateicības jūtas un cieša apņemšanās jāparāda arī visiem redzamā veidā.

Mazpulku dalībniekiem katram savā sētā un istabā jāgādā, lai 18. novembŗa diena atšķirtos no visām citām dienām gadā. Katrs logs , vai nu tas būtu klusā lauku sētā, pilsētas dzīvoklī vai vienkāršā jumta istabiņā, lai šinī dienā būtu tīrs un spožs. Lai katram galdam būtu baltāks pārklājs nekā citās dienās. Lai šinī svētku dienā katrā mājā aprimtu visi pieciešamie darbi un katrs mazpulka dalībnieks kopā ar piederīgiem būtu 18. novembŗa sarīkojumu, dievkalpojumu, aktu un gājienu aktīvs dalībnieks.

Pēc svētkiem katrs mazpulka dalībnieks ar vēl lielāku sparu un darba prieku varēs ķerties pie savu ikdienišķo pienākumu veikšanas. Katram mazpulkam sanāksmē jāizlemj vispārējs ziemas darbības plāns un arī katram dalībniekam jāpārdomā, ko viņš šinī ziemā varētu paveikt. Vispirms katram dalībniekam jāsaprot, ka, nobeidzot lauku vai dārza darbus, nepietiek tikai ar ražas novākšanu, bet gan jāuzpoš un jāsakārto viss lauciņš, kur vasarā daudz strādāts, daudz patīkamu brīžu pavadīts, kas darbā iemīļots. Arī pēc ražas novākšanas tam jābūt patīkamam acij un sirdij. Nekad mazpulku jaunatne nedrīkst pamest rudenī lauciņu bez apkopšanas, kā to bieži redzam mūsu lielākās pilsētās, it sevišķi Rīgas ģimenes dārziņos. Cik tos patīkami un priecīgi skatīt vasarā, kad viss zaļo un zied, tik nepatīkami un pat riebīgi tie ir rudenī, ka tiem negribas pat gaŗām iet. Visas ražas atliekas kā: tomātu laksti, gurķu stīgas, kāpostu kacēni, zārdu koki u. c. atkritumi ir novācami, un lauciņš vai nu uzaŗams, vai arī uzrokams. Tas jau nepieciešams pamatnosacījums slimību un kaitekļu apkaŗošanai, bet vēl svarīgāks no daiļuma izjūtas viedokļa. Tāpat arī savi darba rīki: lāpstas, kapļi, grābekļi, rušinātāji, arī arkli un ecēšas notīrāmi un novietojami katrs savā vietā kādā pajumtē. Sabojātie darba rīki rudenī un ziemā jāizlabo, lai pavasarī tie būtu tūliņ lietojami. Arī lauciņa uzraksta dēlītis un stūŗa mietiņš nevar palikt pa ziemu laukā, bet tie noglabājami, lai nepazustu un lai pavasarī nebūtu jāskraida, tos meklējot.

Katram dalībniekam jāgādā ne tikai par savu lauciņu, bet arī par kārtību, tīrību, daiļumu visā tanī sētā vai mājā, kur

katrs dzīvo un strādā. Dažreiz tīri nenozīmīgi un neievērojami sīkumi sabojā visu mājas iekārtu un arī iedzīvotāju labsajūtu. Katram dalībniekam jāapskatās un jāapsveŗ, ko viņš varētu darīt, lai ļzlabotu vienu otru šādu sīkumu, lai padarītu ērtāku un gaišāku ikdienišķo dzīvi.

Daudzie trūkumi bieži vien viegli novēršami, bez kādiem lieliem izdevumiem, bet gan ar labu gribu un darba prieku. Un katras vienas nekārtības novēršana ir krietns solis uz priekšu apkārtnes labklājības pacelšanā un savas dzimtās zemes izkopšanā un izdaiļošanā.

Mazpulku sanāksmēs kopēji jāpārrunā, kādi uzlabojumi un ierosinājumi atsevišķā pagastā vai pilsētā būtu sevišķi vajadzīgi un nepieciešami, lai to propagandētu kā lauku sētā, tā arī pilsētas iedzīvotājiem. Par šo tematu mazpulku dalībnieki varētu sagatavot priekšnesumus - demonstrējumus, ko izpildīt kādā «vakarēšanā» vai citā sarīkojumā. Tas būtu mazpulka lietderīgs pakalpojums sabiedrības interesēm.

Šogad jācenšas sabiedrības interese modināt tādiem jautājumiem, kuŗi citos mierīgākos laikos bija maznozīmīgāki. Mazpulks savos priekšnesumos - demonstrējumos var rādīt, kā izskatās tanīs mājās, kur paši prot sveces izliet un kā tās lejamas, lai arī citi šim pasākumam sekotu. Tāpat var propagandēt krāsošanu mājas apstākļos, ziepju vārīšanu u. c. Var ierosināt arī lauksaimniekus pārdomām — ko nākošgad sēsim un stādīsim — vairāk cukurbietes, kartupeļus, vasaras kviešus u. t. t. Katrā ziņā visos mūsu zemes novados jāpropagandē govju slaukšanā piedalīties arī vīriešiem, un vispār jāveicina tīra piena iegūšana — gan runās, gan demonstrējumos.

Tāpat katrā pagastā vai pilsētā ir vai nu agrāk dzīvojis vai tagad vēl dzīvo kāds krietns darbinieks, kuŗš ar savu centību un krietnu darbu ticis uz priekšu gan personīgā, gan sabiedriskā darbā. Šo pašu cilvēku dzīves gaitas un nopelni jācenšas aprakstīt un kopīgi kādā «vakarēšanā» vai mazpulku sanāksmē pārrunāt, lai visi dalībnieki izprastu, ka arī pašu pilsētā un pagastā dzīvo nopelniem bagāti vīri, kuŗus var ņemt par savas dzīves paraugu. Nav paraugi vienmēr jāmeklē tālu projām, bet gan jāprot tie savā tuvumā saskatīt. Tāpat nav velti jājūsmo par tālām zemēm un jūŗām, it kā tikai tur «zelta kalnus» varētu atrast, bet gan jācenšas tuvāk pazīt savs pagasts, pilsēta, apriņķis, sava zeme un valsts. Tad katrs mazpulka dalībnieks pārliecināsies, ka mūsu zeme ir ar bagātu vēsturi, lielāku vēl kā citās zemēs, ka mūsu zemē skaistuma nav mazāk kā citur, ka mūsu zemē, kur rit labāka un laimīgāka dzīve kā citur, dzīvot un strādāt ir vislielākā laime katram krietnam pilsonim.

Planieru lidmodeļu starta ierīce

E. SMILDZIŅŠ, LLK mazpulku aviācijas inspektors

Viens no sāpīgākiem jautājumiem mūsu aviacijas pionieriem vēl arvien ir planieŗu lidmodeļu starts ar auklu jeb augststarts.

Mēs startējam planieŗu lidmodeļus tā, kā to darīja un arī vēl dara dažās citās valstīs: skrienot lidmodeli uzvelk gaisā ar auklu bez pārnesuma (viens auklas gals

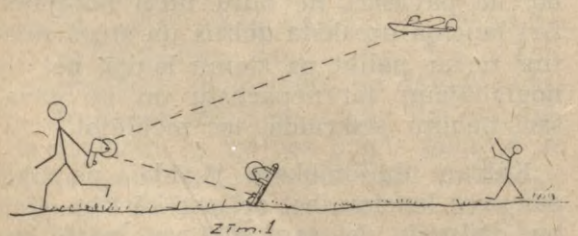

zīm. 1

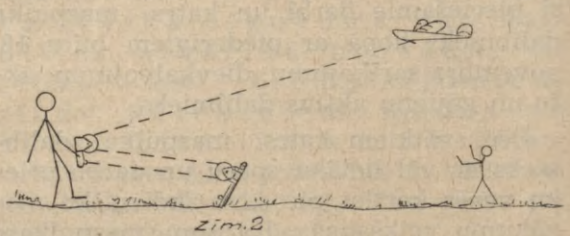

zīm. 2

rokā skrējējam, otrs pie lidmodeļa bez kādas ierīces starpā). Otrs veids bija, izžaujot ar gumijas palīdzību (katapulta starts), bet trešais — abus starta veidus apvienojot, (auklas galā iesieta gumija).

Šie starti, lai labi izdotos, prasīja no lidmodeļu laidējiem lielu pieredzi un prasmi. Bet, neskatoties uz to, bieži gadās (atkarībā no dažiem blakus apstākļiem kā: vēja stiprumā, skrējēja ātruma, lidmodeļa palaidējas, nelīdzinās apvidus u. c.), ka starts neizdodās un lidmodelis pat avarē.

Pēdējā laikā, sevišķi Lielvācijā un Francijā, planieŗu lidmodeļu startēšanai lieto sevišķas lidmodeļu uzvilkšanas ierīces.

Būdams pagājušo vasaru vairākās starptautiskās lidmodeļu sacensībās ārzemēs, redzēju startējam ar šādām ierīcēm daudzus lidmodelistus.

Neskatoties uz dažādiem laika apstākļiem un dažādām pēc izskata veidotām ierīcēm, neredzēju nevienu neizdevušos startu, pie kam, startējot ar ierīcēm, lidmodelisti sasniedza labākus rezultātus, jo lidmodeļus bija iespējams uzvilkt augstāk.

To ievērojot, uz priekšu arī mūsu pionieriem jāpāriet uz šādu starta veidu, izgatavojot starta ierīces un tās pielietojot darbā.

Zemāk aprakstīto starta ierīci izgatavoju pēc redzētām vācu lidmodelistu starta ierīcēm, lai gan principā visas ir vienādas — skrituļu un auklas kombinējums.

1. zīmējumā redzams, kā startē planieŗa lidmodeli, ja aukla izvilkta tikai caur vienu skrituli, bet gals piesiets pie mietiņa. Lidmodeļa laidējam bezvēja laikā vēl stipri jāskrēj un jāskatās atpakaļ, kā lidmodelis kāpj. Vējainā laikā skriet, saprotams, nevajaga un lidmodeli var uzvilkt, kāpjoties atpakaļ.

2. zīmējumā redzams, kā startē, ja aukla izvilkta caur abiem skrituļiem un tās

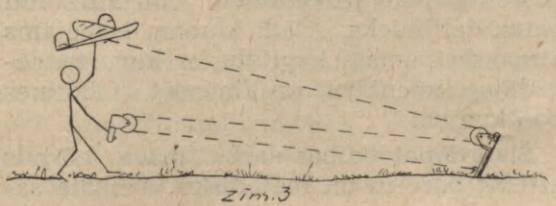

zīm. 3

Tā var uzvilkt lidmodeļus bez skriešanas

gals piesiets rokturim. Startējot šādi, pat bezvējā, laidējam nav jāskrien, bet, kāpjoties atpakaļ, tīri lēni var lidmodeli uzvilkt, pie kam visu laiku var lidmodelim sekot, neskatoties atpakaļ.

3. zīmējumā redzams, kā var lidmodeli ar šo pašu ierīci startēt bez palīga.

Visu kopā ievērojot, startam ar ierīci ir sekošas priekšrocības:

Bezvēja laikā var uzvilkt pat lielus lidmodeļus bez lielās skriešanas.

Startējot vienmēr lidmodelis redzams priekšā — nav jāgriežas un jāskatās atpakaļ.

Labus rezultātus var sasniegt arī bez palīga.

Vienmēr iespējams lidmodeli izlīdzināt, ja viņš cenšas ieiet lokā pie startēšanas.

Var lidmodeli uzvilkt augstāk, nekā skrienot, un līdz ar to sasniegt labāku laiku, resp. lidojuma ilgumu.

(Turpinājums sekos.)

Mazpulki Anglijā

(Jauno farmeru klubi)

Karaliskās lauksaimniecības biedrības priekšsēdētājs M. R. Burell pasniedz balvu uzvarētājai eksterjera noteikšanā valsts mēroga sacensībās

Lauksaimniecība nav tikai viena no dzīves nozarēm, tā ir īpatnēja dzīves pamata nozare. Valstis, kuŗām gan trūkst ogles un dzelzs, no lauksaimniecības vien arī var pārtikt un dzīvot laimīgu dzīvi. Neiespējami iedomāties tautu, kuŗai nebūtu tiešas saites ar zemi, kuŗai nebūtu ap pilsētām mežu un lauku.

Lielbritaniju pazīstam kā zemi ar fabrikām, raktuvēm un darbnīcām, bet tā ir arī liela lauksaimniecības zeme, un angļu lauksaimniecības pārvērtība pēdējos 20 gados nav nemaz mazāka kā pārmaiņas un uzlabojumi rūpniecībā. Šīs pārmaiņas lauksaimniecībā nav tikai techniskas dabas vien. Ir mēģināts apturēt ļaužu plūšanu uz pilsētu, ko statistika rāda visās modernās valstīs. Ir mēģināts dot lauku jaunatnei iespēju pilnīgāk un labāk strādāt un dzīvot lauku dzīvi. Vēl nesenā pagātnē izglītība laukos beidzās ar pamatskolu, tagad izglītība piemērota lauku apstākļiem, un lauku bērni mācēs pazīt un strādāt savos dabiskajos apstākļos.

Klubu kustības sākums

Modināt sapratīgu interesi lauku dzīvei un darbam nav tikai skolotāja uzdevums. Šīs intereses iespējams attīstīt arī citādos veidos. Jauno farmeru klubi, kas Anglijā pēdējos gados ātri izplatījušies, ir labprātīgi dibinātas organizācijas, kur jaunatne mācās lietderīgi pavadīt savu brīvo laiku. Ideja par šiem klubiem un to vispārīgā organizācija nav radusies Lielbritanijā un nav aprobežojusies ar šo zemi. Klubi bija Amerikas mēģinājums un atradums; ar panākumiem tos izmēģināja daudzās Eiropas valstīs. Klubu attīstība Anglijā raksturo angļu metodes. Pirmos nedaudzos klubus dibināja 1922. g. laikrakstu magnats, tagad mirušais lords Nortklifs (Northcliffe). No 1924.—28. g. zemkopības ministrija uzņēmās atbildību sagādāt klubiem organizētāju. 1928. g. ministrija šo darbu uzdeva labprātīgai organizācijai — National Council of Social Service (Nac. sabiedrisku pasākumu padome). Padome saņēma lielu pabalstu no biedrības (Carnegie United Kingdom Trust), ko miljonārs Karneģijs bija dibinājis, novēlot lielu mantojumu sabiedriski vērtīgu pasākumu veicināšanai.

Jauno farmeru mācīšana

Jauno farmeru klubos piedalās jaunatne 10—21 g. vecumā. Tagad pastāv apm. 400 klubi ar 14.000 biedriem; pēdējos gados skaitļi stipri pieauguši. Katram dalībniekam jābūt atbildīgam par kādu mazu lauksaimniecības pasākumu — audzinot teļu vai cūku, audzējot saknes, turot putnus, bites vai dažus trušus. Darbs jāstrādā nopietni, t. i., tam jāatmaksājas. Dalībniekam nodod grāmatvedības grāmatu, kur tam jāatzīmē katra viņa «uzņēmuma» vienības cena, un jāatzīmē uzlabojumi. Tā, ja viņš vēlas audzēt teļu, pirmā atzīme grāmatā būs teļa pirkšanas cena. Katru dienu grāmatā ieved piena u. c. barības devas, vairumu un cenu. Atzīmē visas slimības vai kaites un arī to, kas to novēršanai darīts. Šīs grāmatvedības kontrolē kluba vadītājs. Beigās, kad teļu pārdod, parasti pēc 12—15 mēnešiem, grāmatās ieraksta pārdošanas cenu. Ja ir (kā parasts) peļņa — klubs saņem 10% kopējiem izdevumiem, un atlikumu patur dalībnieks. Šādi klubam iespējams atmaksāt pamata kapitālu, ar kuŗu tas iegādājas inventāru, un finansēt nākotnes pasākumus.

Šis grāmatvedības darbs māca bērnus attīstīt pareizu un metodisku «veikala sa-

jūtu». Bērni, kas uzmana savus lopus veselībā vai slimībā, redz cilvēku kopšanas vērtību; klubu dalībnieki, katrs strādādams pie sava darba, attīsta tomēr kopīgas atbildības sajūtu un draudzīgas sacensības garu kopējā lietā.

Klubu darbības daudzpusība

Klubu darbība neaprobežojas ar lopkopību vai sakņkopību vien. Klubu dalībniekus apmāca lopu novērtēšanā. Parastā metode ir iemācīt vienas vai divu lopu šķiru labās puses, pārbaudot attiecīgus lopus. Tad instruktors salīdzina divus lopus, punktu pēc punkta, un dalībniekiem dod līdzīgus uzdevumus. Viņiem jāpaskaidro savi spriedumi un jāatbild citu dalībnieku kritikai. Beidzot parasti 4 lopus nostāda labuma kārtībā, katram dalībniekam jāpaskaidro iemesli šai izvēlei.

Šai lopu novērtēšanai, ja to izdara rūpīgi, un ja jaunākiem dalībniekiem nedod pārāk lielus uzdevumus, ir liela audzinātāja nozīme. Bez tam tā tik ļoti atšķiras no parastā skolas darba, ka vairumam jauniešu tā ļoti iepatīkas. Tā attīsta novērošanas spējas. Tā novērš bērnu vilcināšanos un veicina ātru lēmumu. Tā māca bērnus aprakstīt, ko tie redzējuši, un sapratīgi aizstāvēt savu viedokli.

Ir arī cita veida nodarbības svaigā gaisā: žogu ierīkošana, aršana, jumtu sišana, sienu celšana. Daži novadi organizē slaucēju vai aitu cirpēju sacensības, citi apmāca aitu suņus. Tāpat kā lauku dzīves daudzpusībai nav robežu, tādu nav arī klubu iespējamām darbības nozarēm. Ziemā klubi notur sanāksmes, lai pārrunātu darba jautājumus. Tie klausās lekcijas par lauksaimniecības jautājumiem. Viņiem ir mazas bibliotekas ar grāmatām par viņu darbības nozarēm, un vienkāršos vārdos tur teorētiski un zinātniski izskaidrotas metodes, kuras viņi mācās lietot. Dalībnieki organizē teātŗa izrādes ciema zālē vai arī dziedāšanas un muzikas klubus. Galvenais, klubu darbs ir interesants.

Katram klubam ir pieaudzis vadītājs, kas darbu uzņemas labprātīgi. Šo darbinieku Lielbritanijai, paldies Dievam, ir pietiekoši daudz, bet, cik vien iespējams, visu darbu dara paši dalībnieki. Viņi drīz

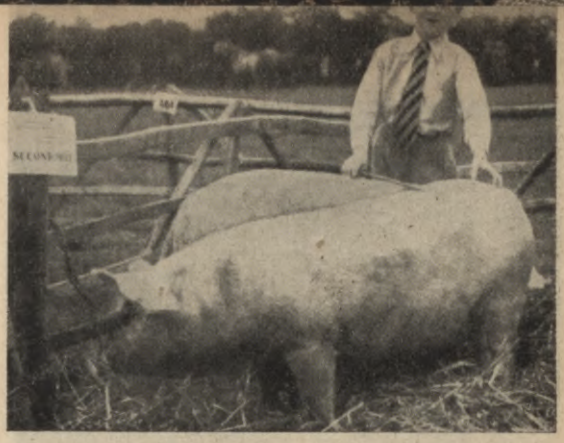

Godalgots audzētājs un godalgotas cūkas

iemācās darboties kā priekšsēdētāji, kasieri un sekretāri, kā arī veic kluba darīšanas un korespondenci.

Organizācija

Klubi pakļauti nacionālai federācijai un parasti arī novadu federācijām. Centrs vada organizāciju plašākā mērogā, bet novadi noorganizē konferences. Nacionālā federācija izdod žurnālu četrreiz gadā un organizē sacensības valsts mērogā. Bez tam ar žurnāla palīdzību jaunie farmeri nodibina sakarus ar līdzīgiem klubiem dominijās. Tādējādi nodibinās sakari, kas vērtīgi attiecībās starp Lielbritāniju un tās dominijām.

Ir vērts atzīmēt, ka šī kustība, kam Britanijas lauksaimniecībā nākotnē paredzama liela nozīme, prasa ļoti maz līdzekļu. Vietējie klubi maksā paši savus izdevumus. Pag. gada izdevumi par nacionālās federācijas uzturēšanu un vispārējo darbību, kā arī ceļa izdevumi, izstāžu un sacensību izdevumi bija mazāki par 5000, un federācijai gada beigās bija gandrīz 500 dolāru atlikuma.

Sacensības zirgu eksterjera noteikšanā

Ūdens lauku sētās

B. R.

Koka sūknis cementa akā

Lai atvieglotu lauku darbus, pēdējā laikā daudz dara gan darba racionālizācijā, mechanizācijā un arī dzīves apstākļu uzlabošanā. Mašīnas aizvieto un atvieglo darbu, racionāli iekārtotas un novietotas ēkas samazina soļu skaitu un padara darbu patīkamāku. Elektrība rada jaunas iespējas darba un dzīves uzlabošanā — bet visvairāk darbu atvieglo nokārtots ūdens apgādes jautājums.

Vēl daudzās lauku sētās redzam, ka salīkušām mugurām saimnieces nes ūdeni no grodu akas vai kāda dīķa uz kūti vai dzīvojamo māju. Ziemu aka noledo un pat aizsalst, pēc ūdens jāiet ar cirvi rokā, pie noledojušām akām notiek nelaimes, krītot uz ledus, daudzi vārīgi sasitas. Ziemu ap lauku mājām durvju priekšā bieži redz pelēkus ledus kalnus, kur sasalst virtuvē izlietotais un ārā izlietais ūdens.

Pretstatā minētām mājām, daudzās saimniecībās ir sūkņi ar ūdensvadu. Kūtī, virtuvē — visur, ja tik pagriež krānu, tek ūdens, turpat ir izlietnes, kur izlietoto ūdeni izliet, mājas tīras, ūdens nav jānes — to virtuvē vai citur var sūknēt ar sūkni. Ūdens nav jātaupa, jo tas viegli dabūjams, un jo vairāk lieto mājā ūdeni — jo tīrāka māja. Jo labāki produkti — jo kultūrālāka kļūst dzīve.

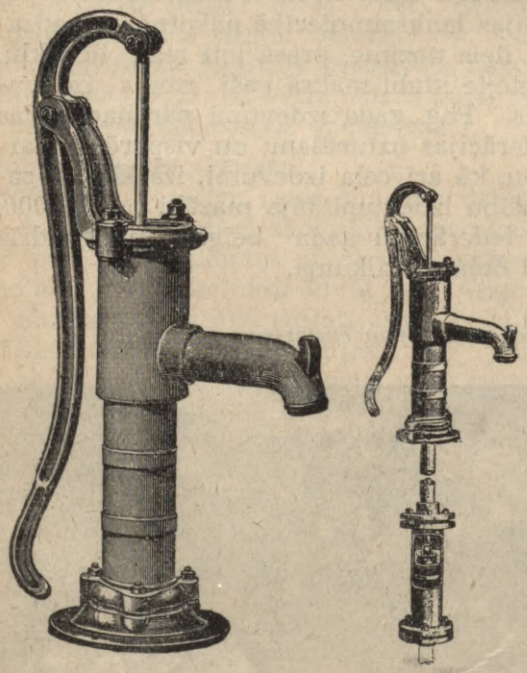

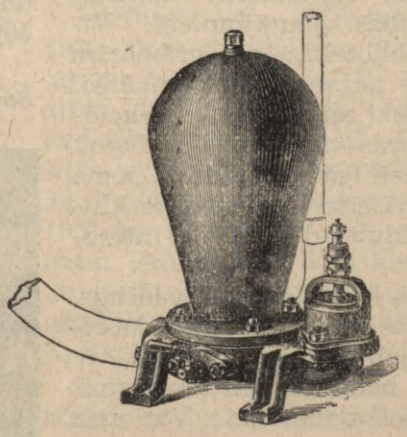

Sūcēju sūknis
Dziļais ziemas sūknis un triecis

Lauku sēta, kur ūdens apgādes jautājums nav nokārtots

Vēja turbina ūdens sūknēšanai

Grodu akas ziemu aizsalst, tās arī nevar rakt dziļāk par 20 m. Daudz labākas par grodu akām ir ar cementu izlietās akas un sūknis. Koka akās grodi ar laiku sapūst, un ūdenim rodas piegarža. Cementa akās ūdens tīrāks. Ierīkojot sūkni, to ziemā var «nopakot», un tas tik viegli neaizsalst.

Ja sūknēšanas augstums nepārsniedz 7,5 m, tad var ierīkot parasto koka vai metala sūkni, kuŗa cilindrā kustas virzulis, cilindra galā vārstulis, kas neļauj aizplūst atpakaļ akā izsūknētam ūdenim, un zem cilindra ir tievāka caurule.

Ja, turpretim, aka dziļāka, tad augšdaļa sūknim tāda pati, bet virzulis jāpārnes zem starpcaurules papildu cilindrā, kas novietots akas apakšējā daļā. Jo tievāka caurule, jo vieglāk sūknēt ūdeni.

Ar sūcēju sūkni var tikai izsūknēt ūdeni no akas, un ūdens saimniecībā jāaiznes uz patēriņa vietām ar spaiņiem. Ja saimniecībā grūti ierīkot ūdensvadu, augstākā vietā var uzstādīt tvertni, no kuŗas ūdens ar savu spiedienu aiztecētu uz patēriņa vietām — tad jālieto sūcēja - spiedēja sūknis.

Sūcējs-spiedējs sūknis no akas izsūc ūdeni un to spiež tūlīt tālāk pa cauruli uz vēlamo vietu. Gaisa poda uzdevums ir novērst grūdienus spiedējcaurulē un radīt vienmērīgu ūdens plūsmu. Bez gaisa poda viencilindru spiedējs sūknis strādā pārāk nevienmērīgi, ja gaŗš vads, tad arī pretestība ārkārtīgi liela, gaisa pods izlīdzina spiedienu, un sūknis strādā labāk.

Divcilindru sūcēju - spiedēju sūkņu veidi gatavoti vienkāršāk, tāpēc labi noder lauksaimniecībā. «Bodona» sistēmas sūknis ir ar vienu cilindru, bet virzuļa darbība divpusīga, un ūdeni dod katrs virzuļa gājiens. Ūdens došanas ziņā šis sūknis līdzvērtīgs parastajam divcilindra sūknim ar vienpusīgu darbību. «Bodona» sūkņa trūkums tas, ka virzulis atrodas līmeniski, un cilindrs izdilst vienpusīgi, bez tam sūk-

Sūcējs-spiedējs sūknis
Dziļūdeņu sūcējs-spiedējs sūknis
„Bodona" sistemas sūknis
„Alveitera" sūknis

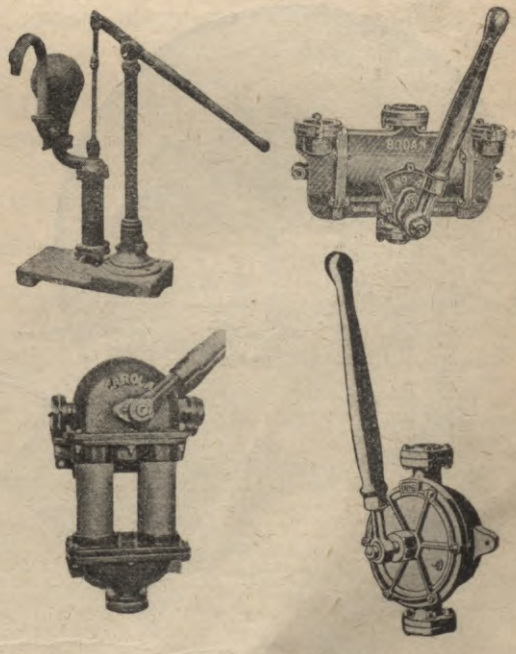

Mākslīgais lietus dārzā

Ūdens pievadcaurule mākslīgam lietum

nim daudz sīku daļu un tā uzbūve sarežģītāka nekā parastajiem vienpusīgas darbības sūkņiem.

«Alveilera» jeb spārnu sūknis ir neliels un ērti iebūvējams katrā telpā. Ūdeni sūknējot, tie ātri sadilst, sevišķi, ja ūdens nav pilnīgi tīrs, bet rauj līdz smiltis. Sadilušās daļas nav iespējams atjaunot, tāpēc spārnu sūkņi ūdens sūknēšanai nav ieteicami, tos lieto eļļas, petrolejas un citu līdzīgu šķidrumu sūknēšanai.

Ja ūdeni negrib sūknēt ar roku, un ja tuvumā pieejams lielāks ūdens daudzums

Ūdens apgādes schēma

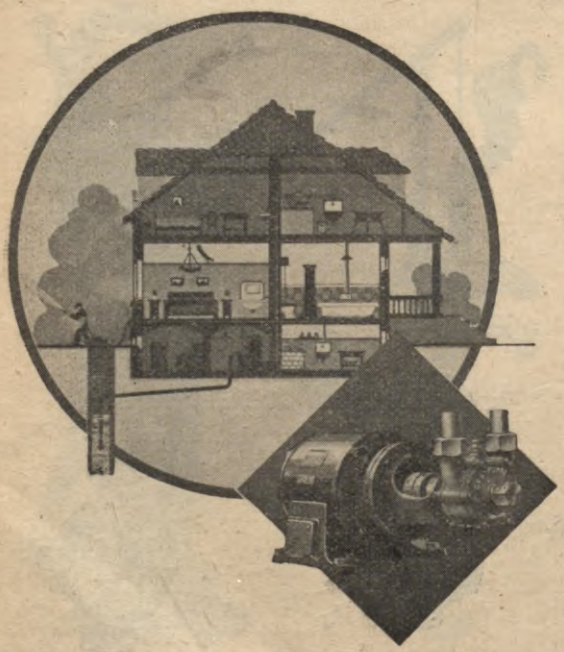

un iespējams dabūt ūdens kritumu vismaz 0,5 m — tad var lietot trieci. Triece daļu ūdens izlieto «trieciena» rašanai, kas paceļ ūdeni vēlamā augstumā un tikai daļu var izlietot saimniecībai. Triecis darbojas šādi: no ūdens krātuves ūdens triecim pieplūst pa pievadcauruli un izplūst caur trieciena vārstuli. Kad ūdens plūsma iegūst zināmu ātrumu, tā aizrauj trieciena vārstuli ciet; ar to ūdens izplūde pēkšņi noslēdzas, un rodas trieciens, kas paceļ spiedvārstuli un daļu ūdens iespiež gaisa podā. Saspiestais gaiss atspiež ūdeni atpakaļ, rodas mazliet atplūdums, vārstulis ar savu svaru atkrīt atpakaļ, un darbība sākas no gala. Gaisa poda apakšējai daļai pievienota spiedēja caurule, pa kuŗu saspiestais gaiss ūdeni spiež uz patēriņa vietā uzstādīto ūdens tvertni. Parastais triecienu skaits minūtē ir 60—100.

Ūdens piegādē cilvēku roku spēku var atvietot arī ar vēju. Tādam nolūkam uzceļ koka vai dzelzs torni, kuŗa galā novieto rotoru vai vēja turbīnu. Jo augstāk šo ierīci paceļam virs zemes, jo vienmērīgāka un stiprāka kļūst gaisa straume. Ja ēkas atrodas augstākā vietā, tad bieži vien neceļ atsevišķu torni, bet to uzceļ virs ēkas, kas iznāk daudz lētāk.

Rotoru gatavo ar diviem spārniem no cinkota jumta skārda, un tas no tālienes izskatās kā cilindrs.

Bieži sastopamas propelera veida vēja turbīnas. Tās gatavo gan fabrikas, gan arī amatnieki. Labāk vēju izmanto gaisa turbīna, kas no tālienes izskatās kā liels ritenis. Protams, ja vēja nav, tad ūdeni sūk-

nēt nevar, tāpēc rezervē arvienu jābūt rokas sūknim.

Lai novērstu arī šo trūkumu un, ievērojot to, ka turbīnes uzstādīšana un torņa būve diezgan dārgi maksā, vietās, kur pieejama elektriskā strāva, ūdens sūknēšanai izlieto elektromotoru. Ūdens sūknēšanai var pietikt ar «vienfāzu» strāvu, ko pievada ar diviem vadiem. Ja saimniecībā grib nodarbināt arī citas mašīnas, vajadzīga «trīsfāžu» strāva, kuŗu pievada ar trīs vadiem.

Ar elektrību sūknēt ir visvieglāk — kad tik vajadzīgs, var ieslēgt motoru, un ūdens pats sūknējas. Lai nemaz nebūtu jābēdā par ūdeni, lieto «Hidroforu» — automātu, kuŗš pats ieslēdz motoru, ja ūdens tvertnē ir samazinājies, un, kad tas sasniedzis zināmu līmeni — tad atkal sūkni izslēdz.

Lai novadītu ūdeni vajadzīgās vietās, izgatavo ūdensvadu, kas sastāv no caurules un tās savienojumiem, tvertnes un ūdensvada armatūras (pagriežņi, vārstuļi u. c.).

Caurules, pa kuŗām plūst ūdens, rada zināmu pretestību (no berzes). Ja, piemēram, caur 100 m gaŗu līmenisku cauruli jānovada 1 minūtē 40 l ūdens, tad 1" caurulei nepieciešams ūdens staba spiediens 12,4 m, bet 1½" caurulei pietiek ar 1,5 m.

Ūdensvadiem lieto dzelzs, cinkotās caurules. Spiedēja caurules parasti ir 1" — 1½" caurmērā. Ja ūdensvadu novieto zemē, tam jābūt 1,2 — 1,5 m dziļi, lai tas ziemā neaizsaltu. Savienojumiem lieto savienojumu gabalus, un ūdensvads parasti nobeidzas ar pagriezni (krānu).

Lai nebūtu arvien jāsūknē, kad ūdens vajadzīgs, ierīko ūdens tvertni. To gatavo vai nu apaļu vai stūrainu no skārda, cementa vai arī koka un novieto parasti augstākā ēkā uz griestiem. Tvertnes dibenam jābūt augstāk par visiem ūdens pagriezņiem, tanī iesūknē ūdens rezerves un no tā tad ūdens plūst uz ūdens patēriņa vietām.

Bet bieži vien, ja ar ūdeni apgādātas saimniecības ēkas, rodas vēlēšanās arī sausā laikā apūdeņot dārzus un pat ganības. Tam ir speciāls miglotājs, kuŗu novieto laukā. Griezdamies apkārt, tas miglo ūdeni un tā rada mākslīgu lietu. Ārzemēs dažās vietās, kur liels sausums, radušies veseli kooperātīvi ūdens apgādei laukiem. Kooperātīva biedri pēc kārtas lieto mākslīgo lietu un tā audzē skaistus dārzus, kur tos lielā sausuma dēļ nemaz nevarētu ierīkot.

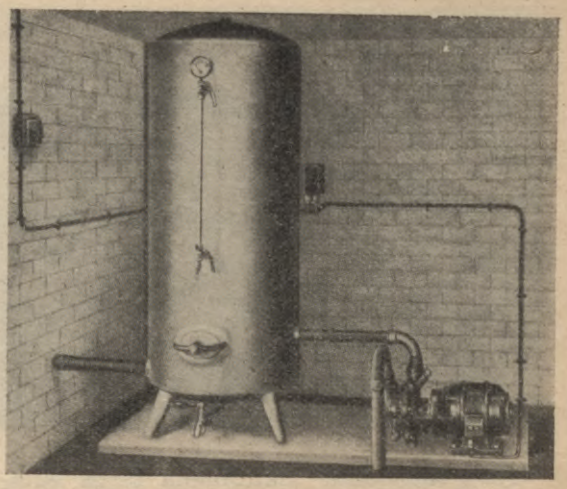

Elektromotors ar sūkni un ūdens tvertni

Dažās vietās ierīko mākslīgo apūdeņošanu ne tikai dārziem, bet veselai saimniecībai — bet tas gan, liekas, pagaidām vēl nevar atmaksāties.

Daudzi mazpulku dalībnieki, sevišķi ilgstošo sacensību un pieccīņu dalībnieki, izvēlējušies ūdens apgādes ierīkošanu. Daudziem tas jau izdevies, un viņiem, kā arī visiem mājiniekiem, tas sagādājis lielu prieku un ērtības. Jācer, ka daudzi vēl sekos viņu piemēram.

LLK Rakstu apgāds (Jelgavā, Viestura piemiņas pilī) arī izdevis grāmatu ar sīku aprakstu — «Ūdens piegāde lauku saimniecībās». Maksā Ls 1,—.

Apūdeņošanas ierīces veselam laukam Vācijā

Arī tu vari kļūt aitkopis

Agr. L. BĀRS

Ja tik tev neaptrūks enerģijas un izturības, tad, pašam pieaugot, vairosies arī ražīgo aitu skaits tavā kūtī. Šāds aitu ganāmpulks lai būtu tavs nākotnes ideāls

Tavs mazpulka dalībnieka tērps gatavots no vilnas. Vai, to valkājot, tev ir arī ienācis prātā, ka kādreiz var pietrūkt vilna šī ģērba izgatavošanai? Tu esi nesaprašanā, kā tas varētu gadīties. Ļoti viegli un ātri. Pat nākošā gadā jau, ja nebūsim modri un uzņēmīgi. Lai to saprastu, tev jāiepazīstas ar dažiem skaitļiem par Latvijas aitkopību.

Visā valstī 1939. g. audzēts 1.360.000 aitu, kas devušas gadā 2.629.400 kg vilnas. Caurmērā no pieaugušas aitas nocirpts 2,62 kg nemazgātas vilnas. Latvijas iedzīvotāju apgādei ar vilnas drēbēm un adījumiem gadā nepieciešams ap 5 milj. kg vilnas. Tā tad trūkst 2,4 milj. kg, kuŗus ikgadus ievedām no ārzemēm. Visvairāk ievedām no Anglijas un tās kolonijām. Tas bija vienkārši un viegli. Un pat vēl 3 mēnešus atpakaļ mēs nevarējām iedomāties, ka citādi arī varētu būt. Bet pasaules telpā notikumi nāk un iet strauji. Kas vakar vēl bija neiespējami, tas šodien ir noticis fakts. Tautu un valstu attiecības pašlaik tā sarežģījušās, ka grūti kaut ko pareģot rītdienai. Bet skaidra ir viena lieta — katrai tautai droši pieder tikai tas, ko tā pati ražo. Zemūdeņu uzbrukumi velk pāri strīpu arī neitrālo valstu tirdznieciskām attiecībām. Tagad katras valsts uzdevums — kļūt saimnieciski neatkarīgai no citām valstīm, iztikt pašai ar saviem ražojumiem. Pārrēķinot augstāk minēto skaitļos, iznāk, ka ražojam apm. 50% no mūsu valsts iedzīvotāju apģērbšanai nepieciešamā vilnas daudzuma. Otra puse trūkst. Mums visiem tagad jācenšas šo iztrūkumu mazināt. Vārds «visiem» ietver arī tevi, mazpulka dalībniek. Arī tev jāpaliek par aitkopi. Katrs vairāk izaudzēts kg vilnas mazinās iztrūkumu un ļaus mums mierīgāku sirdi paciest citas neērtības, kuŗas mums sagādās kaŗš rietumos.

Kā tev kļūt par aitkopi? Ir daudzas iespējas. Pirmkārt — tev jāzina, ka L. L. kamera izsniedz valsts pabalstus tīrsugas teķu un aitiņu iegādei. Tīrsugas aitu priekšrocība ir tā, ka viņas rūpīgā kopšanā un ēdināšanā var dot līdz 100% augstāku cirpumu par vietējām neuzlabotām aitām. Vilna pie tam mīksta un smalka. Tīrsugas teķīšu cena šogad bija ap Ls 60,—, bet aitiņu — Ls 50,— līdz Ls 60,— L. L. kamera izsniedz valsts pabalstu 75% apmērā no dzīvnieka cenas, bet ne vairāk par Ls 50,— teķīša un ne vairāk par Ls 40,— aitiņas iegādei. Lūgums pēc pabalsta caur mazpulka vadītāju jāiesūta L. L. kameras mazpulku vai lopkopības nodaļai. Rīkojot aitu audzētavu, jāiegādājās vismaz 3 aitiņas un teķītis. Šo iespēju jau daudzi mazpulki izmantojuši. L. L. kameras uzraudzībā valstī pie mazpulkiem darbojas jau 7 aitu audzētavas un 9 teķu stacijas. Sarūgtinājumu novēršanai gan jāaizrāda, ka ne visiem mazpulkiem šī iespēja dota, jo līdzekļi vaislas kustoņu iegādei L. L. kameras rīcībā ierobežoti un daudzus lūgumus esam spiesti noraidīt.

Otrkārt, tu vari kļūt par aitkopi, griežoties ar lūgumu pie saviem vecākiem, lai viņi tev nopērk ražīgu aitiņu vai teķīti. Ja tu vasarā esi čakli strādājis un ja

Arī jums, mazpulku dalībnieki, nebūtu vērts sākt darbu ar neuzlabotiem, mazražīgiem jēriem, bet izvēlēties labāk tīrsugas teķu pēctečus. Šāds kultūras kustonis ir lēns, mierīgs un piemērotā kopšanā labāk atmaksā barību un darbu

Ātrākais līdzeklis vilnas ražu celšanai ir tīrsugas teķa iegāde. Šis skaistais, lielais dzīvnieks sver 140 kg. Viņa 1 gada nocirpuma pietiek 2 cilvēku apģērbam

vecākiem šī nauda būs, viņi neatteiksies tavu lūgumu izpildīt. Tev nav nekādu piedzīvojumu, ne pieredzes aitkopībā. Uzsākot aitkopību, tu uzsāc lielu izmēģinājumu. Ar to rēķinoties, otrā gadījumā tu vari pirkt II šķiras vaislas aitas. Viņas būs tikai drusciņ sīkākas augumā vai arī sīkiem, nenozīmīgiem eksterjēra trūkumiem. Vilnas ražas nedaudz zemākas, bet var būt arī tikpat augstas, kā pirmklasīgiem vaislas īpatņiem. Tā tu ietaupīsi Ls 20,—, jo šo aitu cena ir ap Ls 40,— gabalā. Adreses vari dabūt LLK aitkopības nozarē. Un beidzot, tev vēl ir trešā iespēja kļūt par aitkopi. Ja visi tavi labie priekšlikumi dažādu iemeslu dēļ izkristu pieaugušo kritikas sietā cauri, tad nenolaid bezcerībā rokas. Izvēlies pēdējo līdzekli, kas nekā nemaksā un ir tikai nedaudz gausāks, lēnāks ceļš to pašu sasniegumu gūšanai. Iepazīstini ar savu nodomu māti un lūdz viņas piekrišanu. Labvēlīgā gadījumā izvēlies no taviem vecākiem piederošā aitu ganāmpulka tev patīkamu aitiņu un ņem viņu savā kopšanā un aizbildniecībā. Labāk būs, ja tu izvēlēsies šī paša gada pavasarī dzimušu jēru. Par savu darbu un jēram pasniegto barību ved sīkus rēķinus un izdari attiecīgus ierakstus mazpulka dalībnieka aitkopības grāmatvedībā — grāmatiņā, kuŗu iegūsi caur savu mazpulka vadītāju L. L. kameras rakstu apgādā. Izvēlētais jērs tev rūpīgi jākopj un labi jāēdina. Ko tas īsti nozīmē un kas tev tālāk jādara, — rakstīšu nākošā «Mazpulka» nummurā Šo vienu mēnesi izlietojiet jēra iegādāšanai vienā no augstāk minētiem ceļiem. Jērs tavu rūpīgāko kopšanu un labo barību atmaksās ar pastiprinātu vilnas ražošanu un arī pats pieņemsies straujāk dzīvsvarā par pārējiem pusaudžiem. Sasniegumi sagādās tev pašam lielu prieku, bet galvenais — tu un jūs visa mazpulka saime kopā būsiet palīdzējuši apģērbt valsts iedzīvotājus, līdz ar to topot par kaŗotājiem saimnieciskā frontē.

Šo panīkušo, neuzlaboto aitu vilnas ražas ir tik zemas, ka mazā ganiņa apģērbam nepieciešamas 2—3 aitas

Miļie mazpulku dalībnieki!

IVANDE KAIJA

(Rakstnieces Ivandes Kaijas veltījums 170. Mālpils mazpulkam 5 gadu darbības atceres svētkos.)

Nākdama ciemos, es sirsnīgi sveicinu jūsu vadītāju, mazpulka meitenes un zēnus jūsu saimes 5 gadu darbības atceres gadījumā! No sirds novēlu augt lieliem un stipriem, nevien ar savu amatu un stāvokli, bet ar saviem darbiem, domām un gribu un visu to cēlo un labo, ko Dievs ielicis jūsu dvēselē tēvijas altaŗa mīlestības ziņā, lai mēs to redzam gaišu, laimīgu un stipru cauri gadsimtu mijām.

Jūsu dzimtenē, jūsu klusās Mergupītes krastos es pavadīju savas dzīves gaišās stundas, kad radās mani literāriskie darbi. — Tādēļ šeit atbraukt, sveikt jūs un skatīt jūsu darbus savām acīm, man ir liels un sirsnīgs prieks.

Es redzu: te lauku klusumā mātes audzina savas meitenes un zēnus stiprus un izturīgus smagajā ikdienas darbā, bet paklausīgus un sirsnīgus savstarpējās attiecībās. Audzi, jaunatne, stipra kā klints, mīlē un uzticies mūsu Vadonim, jo viņš tev rāda pareizo ceļu un ceļa virzienu.

Mazpulki ir visas Latvijas jaunatnes audzinātāji, vienotāji un stiprinātāji, tādēļ visi tie, kas ir mazpulku locekļi, ir kā locekļi stiprā un nesaraujamā ķēdē, kuŗa saista un vieno visus mīlestībā par mūsu zemi, par Latviju.

Es redzu: saulē brūnas ir jūsu sejas un darbā cietas ir jūsu rokas un priecājos — jo zinu, te aug jauna darba tauta, kuŗa atkal piepildīs mūsu zemi ar latvisku garu un latviešu valodu. Miļie mazpulka dalībnieki, jūsu pienākums ir augt un izskaust tās nelāgās parādības, kas vēl palikušas no pagātnes mūsu vidū! — Tā, piemēram, tagad mūsu zemi aŗ un apstrādā darba ļaudis no ārienes. Bet tas tā nedrīkst būt vienmēr: mūsu maize mums jāaudzē pašiem! — Un ja jaunatne darbā ies plecu pie pleca, tad zeme kūpēdama padosies! — Latvijas lauki atdos savu svētību latviešu arājiem, un mūsu bagātība paliks pašu zemē.

Dzīve prasa izturību un neatlaidību, vienalga, vai tā rit laukos, vai pilsētā. Lauku sētā ielieciet, meitenes, savu mīlestību, tad spodrība un daiļums jums mirdzēs visapkārt! Bet druvā iesējiet savu gudrību, zēni, un zeme nesīs jums bagātīgus augļus, jo zeme mīlē to, kas viņu kopj.

Ja kāds jūt sevī slāpes un neremdināmas ilgas kāpt zinātnes vai mākslas kalngalos, tad neapslāpē sevī tās. Pirms izšķiries, pa kuŗu ceļu iet, pārbaudi sevi, vai tev pietiek spēka un izturības: zemes arāja ceļš ved pa līdzenu lauku, bet gara darbinieka ceļš iet pret kalnu. Ērkšķi un dadži aug abos, tos izravēt un ceļu nolīdzināt ir jāvar pašam. Izšķiries, pārbaudi sevi, un ej pa to ceļu, pa kuŗu tev liek iet tava sirdsapziņa, tad dzīvot būs skaisti un viegli . . .

Cik līksma top sirds, kad paveŗos ar skatu jūsu nākotnē, kuŗa atmirdz jo dienas, jo gaišāka; kad redzu tagadējos zēnus — zaļganpelēkās kaŗavīru rindās un meitenes kā līgavas ar puķēm un vainadziņiem . . .

Jūs augat plecu pie pleca un mācaties pazīt, vērtēt un cienīt viens otra darbu, un viens otru kā cilvēku. Aug meitenes un zēni līdzvērtīgi darbā, līdzvērtīgi patriotismā. — Redzot, kā aug mūsu jaunatne ar gaišu un priecīgu smaidu sejā, jūtu: mūsu mīļā, dārgā Latvija, kuŗu maigām viļņu rokām skaudama, mīkstā putu klēpī auklē jūŗa, būs droša un stipra mūžīgi . . .

Bet ja skats aizklīst vēl tālāk, tad redzu jūs vecumā laimīgus un apmierinātus par nostaigāto dzīves ceļu, kuŗā mīlestības saule ir gaiši mirdzējusi, bet ūpju ēnas reizēm bijušas melnas un smagas, — bet, mēs zinām: jo spožāka ir saule, jo melnākas ir ēnas . . .

Beidzot no sirds gribu jums novēlēt, lai vienprātība darbā un mīlestība uz tautu, dzimteni un citiem cilvēkiem ir jūsu dzinējspēks, bet sirdsapziņa un dvēseles skaidrība — pareizā ceļa un virziena rādītāja! Un visi mēs arvienu izlūgsimies debesīm: Dievs, svētī Latviju!

Mazpulku dzīve

Apsveicama tuvināšanās.

Šovasar Rīgas pilsētas mazpulku lielāka dalībnieku grupa ar saviem vadītājiem bija noorganizējusi izbraukumu pa Lielupi uz Jelgavu. Pēc uzkavēšanās Viestura piemiņas pilī pie mazpulku augstākās vadības, Rīgas ekskursanti tika uzņemti kā viesi 911. Jelgavas dzelzceļnieku mazpulka mītnē, kam pie Lielupes pašiem ir arī sava osta.

Te kopēji spēlēs un sadzīvē pavadītais laiks rīdziniekiem bija labi paticis un ievadītā pazīšanās tika turpināta. 17. septembrī Jelgavas dzelzceļnieki atkal varēja uzņemt pie sevis viesos Rīgas pils. I ģimnaz. 858. mazpulka dalībnieku grupu vadītāja Kampes pavadībā. Līdzi tie bija atveduši uzņēmumu komplektu no sava vasaras apciemojuma un arī jauku dāvanu — glītu viesu grāmatu jelgavnieku mītnei.

Pēc kopējas sadzīves visi dalībnieki ar kuģīti «Lielupe» izbrauca vēl uz Sieru muižas ķieģeļnīcu, kur iepazinās ar ķieģeļu ražošanas gaitu un pēc tam apskatīja tuvāk arī Viestura piemiņas pili un Jelgavas ievērojamākās vietas.

Sarunās rīdzinieki izteica savu sajūsmu par jelgavnieku mītnes un apkārtnes dabas jaukumiem un nāca ar ierosinājumu, sarīkot šeit nākošā vasarā jau plašāku Rīgas pilsētas novada mazpulku nometni. Jelgavnieki labprāt šo nodomu atbalstīs.

Tā kopā pavadītie brīži un pārrunas ir tuvinājuši jaunos draugus, un šķiroties jelgavniekiem svēti bija jāapsola braukt viesos arī uz Rīgu. Ievadītā pazīšanās tā tad solās kļūt vēl tuvāka. —s.

Mazpulku un jaunatnes audzināšanas sekcija.

LLK priekšsēdētājs **R. Dzērve** iecēlis mazpulku un jaunatnes audzināšanas sekcijā šādus Latvijas Lauksaimniecības kameras locekļus: par priekšsēdētāju: O Bērziņu, Lubānas «Birziņos» c. Zvidzienu, Lubānas mazpulku rajona vecāko un 3. Lubānas - Zvidzienas mazpulka vadītāju; par priekšsēdētāja biedru K. Šīmani, Bilskas «Galeniekos» c. Vilkumuižu, 31. Bilskas mazpulka vadītāja palīgu; par locekļiem: J. Grenci, Ulmales «Krastos» c. Labragu; V. Jakubovu, Vecmoku «Roņos» c. Zvārdi; P. Sedlenieku, Mazsalacas «Būdelēs» c. Mazsalacu; P. Svikšu, Silajāņu 6 kl. p-sk. c. Silajāni; A. Prikuli, Vārkavas «Līdumniekos» c. Zīberģi; A. Grīnvaldu, Zūru

1062. Rēzeknes „Blāzmā" mazpulka dalībnieks V. Skromuls izaudzējis 900 g smagus kartupeļus

154. Oktes mazpulka dalībnieki noved kopdedzinatavai kopējā lauciņa kartupeļu ražu

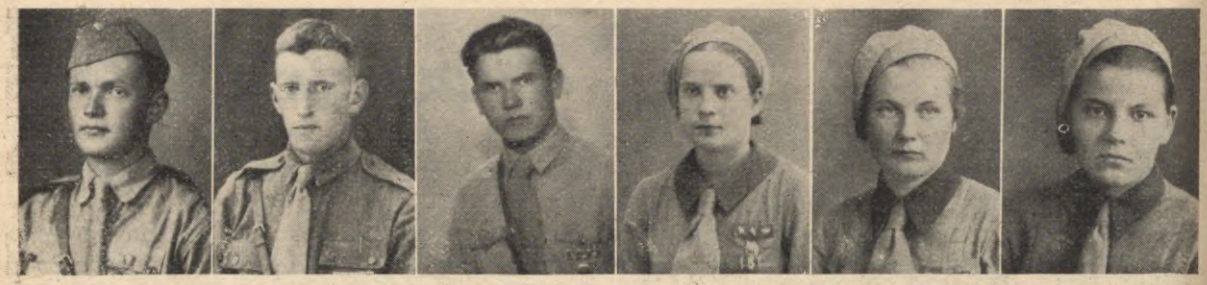

1939. gada līdumnieki.

Miervaldis Malcenieks, 84. Saukas mazp.

Pēteris Šāvējs, 194. Lubejas un 693. Priekuļu lauks. vidussk. mazp.

Artis Medenis, 16. Praulienas mazp.

Aina Uiska, 265. Dūres un 151. Jaungulbenes mājturības mazp.

Ārija Matiņa, 166. Siguldas mazp.

Ārija Grīnberga, 126. Nurmižu mazp.

«Lodēs» c. Zūru; J. Šēnbergu, Lestenes «Laķu - Kalējos» c. Kliģi; V. Jakovļevu, Augšpils «Novoseljē»; J. Kalniņu, Zaubes «Lejasčulkstos» c. Zaubi. Kā Izglītības ministra pārstāvji sekcijā piedalās tautskolu direktora b. J. Pumpīts un insp. M. Štāls, kā Zemkopības ministra pārstāvis — skolu nodaļas vadītājs agr. J. Kamols.

Mazpulku pateicība.

Ir izskanējuši mazpulku lielie 10 gadu darba atceres svētki. Mājās un ikdienas darbā atgriezušies mazpulku jaunatnes tūkstoši, no svētkiem līdzi pārnesot sava Virsvadoņa siltos vārdus, mudinājumus un ticību jaunatnei. Pēcsvētku priekā mazpulku jaunatnes sirdis pateicas arī valsts dzīves vadītājiem, galvas pilsētai, vecās paaudzes dzimtenes sargiem, sabiedriskām un saimnieciskām organizācijām, kas tik necerēti daudz pūlējās, lai skaists būtu mazpulku svētku prieks. Lielu un bagātīgu balvu krājumu saņēma valsts mēroga mazpulku sacensību dalībnieki no saviem draugiem un labvēļiem. Bet lielāka par redzamo mantu mazpulku jaunatnei ir draugu un vecās paaudzes balvām līdzi dotā mīlestība, uzticības un darba atzinības apliecinājums. Šo visu bezgala lielo velti saņēmuši, mazpulku dalībnieki tad arī savās sirdīs uz visiem laikiem lika apņemšanos: strādāt un augt Latvijai! Strādāt, lai piepildītu Virsvadoņa uzticību un to darba krietnumā un paklausībā vairotu. Strādāt, lai stipra un ziedoša būtu vecās paaudzes izcīnītā un atbrīvotā zeme. Strādāt un mācīties, lai ikviens mazpulka dalībnieks būtu arī uzticams sargs mūsu zemei.

Sirsnīgu latviešu paldies mazpulku organizācija izteic katram savam draugam. Mazpulku darbu atbalstījuši un sekmējuši:

Mazpulku Virsvadonis, Valsts un Ministru Prezidents Kārlis Ulmanis, Kaŗa Ministrs ģen. J. Balodis, Zemkopības ministrs J. Birznieks, Izglītības ministrs prof. J. Auškāps, Sabiedrisko lietu ministrs A. Bērziņš, galvas pilsētas Rīgas lielvecākais R. Liepiņš, arķibīskaps prof. T. Grīnbergs, Aizsargu priekšnieks ģen. K. Prauls, Aizsargu organizācija, galvas pilsētas Rīgas valde, Satiksmes ministrija, Sabiedrisko lietu ministrija, Latvijas Radiofons, Kaŗa ministrija, Zemkopības ministrija, Izglītības ministrija, Rīgas prefektūra, Brāļu kapu komiteja, Valsts elektrotechniskā fabrika, Jelgavas pilsētas val-

Arvids Auziņš, 550. Ārlavas-Tiņģeres un 693. Priekuļu lauks. vidussk. mazp.

Dzidra Strēle, 281 Sīpeles-Lustes mazp.

Jānis Daniels, 67. Raunas mazp.

Jānis Mireks, 397. Mazzalves I mazp.

Konstantins Novikovs, 349. Kalkūnes mazp.

Voldemārs Mažis, 599. Virgas mazp.

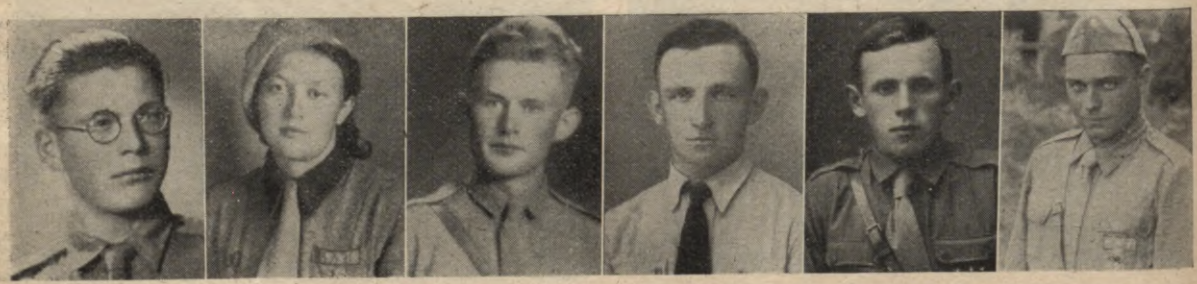

de, a/s Bekona eksports, a/s Valters un Rapa, c/s Turība, a/s Dzirnavnieks, a/s Ogle, Vispārējā lauksaimniecības banka, Latvijas Kreditbanka, Latvijas Zemnieku kreditbanka, a/s Latvijas koks, a/s Kaļķis, a/s Kūdra, Savstarp. apdroš. centr. sav-ba, Linu un kaņepāju monopola uzņēmums, a/s Ādu un vilnas centrāle, Rīgas piensaimn. s-ba, Valsts cukura monopola pārvalde, a/s Vairogs, a/s Degviela, Armijas Ekonomiskais veikals, Rīgas patērētāju b-ba «Vienība», Latvijas centrālais sēklu eksports, a/s Laima, a/s V. Kuze, Čīles salpetŗa birojs, Lauksaimniecības birojs «Kali», Lauksaimniecības birojs «Slāpeklis», prof. F. K. Zāle, Em. un J. Benjamiņi, L. Grandovskis, Latvijas šujmašīnu sabiedrība, arch. Bikše, prof. P. Lejiņš Rāmavā, armijas mācītājs P. Apkalns, E. Puknas - Traviņa, L. Vīgners, virsdienesta instruktoru koris, kaŗa orķestris dir. Bandera vadībā, Jelgavas Lauksaimniecības akademijas lauksaimniecības fakultātes studējošo b-bas mazpulku sekcija, Latvju sieviešu nacionālā liga, juveliers Štolcs juveliers Bētiņš, mākslas audumu uzņēmums E. un E. Kalniņi, a/s Maiznieks, Zemgales Kreditbanka, Jelgavas II krājaizdevu sabiedrība u. c.

Mazpulku lugu sacensība.

Pagājušā vasarā L. L. kamera bija izsludinājusi mazpulku lugu sacensību, uz kuŗu bija iesūtīti 123 darbi. Godalgošanas komisija atzina, ka neviens no iesūtītiem darbiem nebūtu pelnījis I godalgu. II godalgu — Ls 500,— — piešķīra Almas Idrisalas lugai «Pavasaŗa straumes», III godalgu — Ls 300,— — sadalīja starp diviem nākošiem labākiem darbiem — Alfrēda Dziļuma lugu «Smagās vārpas» un Augusta Laiviņa lugu «Krāču sala». Bez tam komisija nolēma piešķirt 5 atzinības balvas, katru Ls 50,— lielu — K. Miķelsones un T. Šmites lugai «Uz augšu», Arnolda Arnīša — «Mazie līdumnieki», Mildas Priedulājas — «Jaunais līdumnieks», Jāņa Lukša — «Viena vasara» un Elzas Nīcas — «Mazpulka dalībnieks un dāma». Bez tam komisija nolēma paturēt varbūtējai izmantošanai šādus darbus: «Cīņa un uzvara», «Tālumnieka atgriešanās», «Goda krēsls» un «Ziedošos laukos».

57. Durbes mazpulka ražojumu apskate ar izrīkojumu, notika 22. oktobrī. Apskatē savus sasniegumus rādīja 22 dalībnieki. Darbā mazpulka dalībnieki šogad bijuši sevišķi centīgi, jo trešās godalgas nevienam nepiesprieda. Pirmās godalgas piesprieda 14 un otrās 8 dalībniekiem. Godalgām naudu dāvinājuši Durbes pilsētas valde, Durbes pilsētas aizsargu nodaļa un Durbes pat. biedrība.

73. Zaubes mazpulka ražas apskate notika 15. oktobrī. Apskatē piedalījās 16 dalībnieku, izstādot burkānus, sīpolus un dažādus rokdarbus un konservus. Pirmās godalgas saņēma: E. Auziņš, J. Freivalds, A. Meidropa un A. Kalniņa, otrās godalgas saņēma 6 un trešās 6 dalībnieki.

176. Katlakalna mazpulkā notika sacensības kartupeļu rakšanā. Pirmās vietas ieguva Velta Muižniece, Dzidra Sloka un Veikla Gulbe.

Velta Muižniece ieguva Katlakalna lauksaimniecības biedrības dāvāto balvu, šķīvi tautiskā izstrādājumā.

742. Liepnas mazpulks 15. oktobrī sarīkoja ražojumu skati. Tā notika Liepnas 6-kl. pamatskolas telpās. Bija ieradušies arī vairāki kaimiņu mazpulka dalībnieki. Ražojumu skati atklāja un balvas izdalīja Abrenes nov. mazpulku insp. Fr. Laganovskis. Kā sacensības augi bija audzēti sīpoli un kartupeļi, bet ārpus sacensībām saules puķes un runkuļi. Dalībniekiem bija izstādīti arī ziemas darbi. ,

Balvas ziedoja Liepnas 6 kl. p-skolas pārzinis K. Rumaks, Bērziņu p-skolas pārzinis un lauksaimnieks N. Grāvītis, Liepnas pag. valde, 128. Liepnas skautu vienība un daudzi citi mazpulka labvēļi.

963. Kokneses II mazpulks 22. oktobrī rīkoja trešo ražas apskati. Šī apskate bija vislielākā un vislabākā, kāda mazpulkam bijusi. Šajā apskatē piedalījās 34 dalībnieki. Bija izstādītas sacensības kultūras: kāposti, kartupeļi un kaņepes. Bez sacensības kultūrām bija glīti izstrādāti ziemas darbi un blakus kultūras: cukurbietes u. c. Mājsaimniecības sekc. dalībnieces rādīja glīti klātus brokastu galdus, dažādus konservus un ievārījumus.

Pirmās godalgas ieguva: Jānis Kļaviņš, Ilmārs Drapans, Arnolds Vīksne, Gunārs Dambis, Dzidra Šmidris, Inda Drapans, Vera Kalniņš, Nora Eliass un Mirdza Ūsiņš, otrās godalgas ieguva 9 un trešās — 7 dalībnieki.

1074. Rēzeknes vidusskolu mazpulku «Nākotne» ar jauno mācības gadu vada skol. J. Indriksons, jo bij. vadītājs J. Jakubāns šoruden stājās tēvijas sargu rindās. Ar jauno mācības gadu mazpulks uzsācis rosīgu darbību, sevišķi vērību piegriezdams lūžņu vākšanai, kā arī pasīvai gaisa aizsardzībai, nodibinot atsevišķu sekciju skol. E. Kraukles vadībā.

21. oktobrī mazpulks rīkoja dzejnieka Aleksandra Čaka vakaru ar koncertu. «Daugavas» redaktors J. Kadilis referēja par Aleksandra Čaka dzīvi un darbiem, bet pats dzejnieks nolasīja vairākus darbus.

Prieks par skaistiem kacenu kāpostiem, kas izauguši paša lauciņā

Pašu darbs

Zeme mūsu laime

Teodors Pūce, 273. Lutriņu mazp. diženais.

Dzimtenes lejās un kalnos lēni nolaižas dabas māmuļas zeltotā sakša. Dabā iestājies miera un svētības pilnais rudens. Neaizmirstamas rudens dienas, kad visām tām cauri san dūcošā kuļammašīnas dziesma, pildīdama zeltotiem graudiem apcirkņus. Visu sirdis tad pukst pateicībā Visuvarenajam par lielo svētību, ko viņš devis mūsu tīrumiem un druvām.

Mazpulku jaunieši! Arī mēs esam savu lielāko darbu lauciņā veikuši un ar gandarījumu varam noraudzīties uz saviem darba panākumiem. Bet tagad sāksies mums jauns darba posms, kas dažkārt prasīs lielāku aizraušanos, kvēlāku ticību sev un nenogurstošu gribu — tā ir skola. Būs ļoti daudz tādu starp mums, kam pamatskolas durvis aizvērušās kā pēdējās skolas durvis. Nē — nebūsim tālumnieki! Ikvienam centīgam mazpulka dalībniekam ir iespēja sasniegt stāvokli, kā materiālā ziņā gandrīz patstāvīgi var beigt 2-gadīgo lauksaimniecības skolu. Un beidzot taču mēs būsim guvuši zināšanas, ar kuŗām darbs tēva sētā vai citā sekmēsies labāki. Mums būs jaunas idejas, māka izmantot lietderīgi zemi, reizē ar to paceļot visu lauksaimniecības ienesību. Ne jau uz lauksaimniecības vidusskolām visiem jāiet, arī divgadīgās ir labas. Un ja nu visi ceļi ir cieti, tad pašmācības ceļā ikvienam iespējams papildināties — jo mūslaiku lauks. literātūra ir plaša. Bet neapstāties — paturēt vienmēr sevī garīgo trauksmi. Iesim darbā kā vienmēr ar prieka pilnām sirdīm, sacīdami: «Mēs esam viena saime, zeme mūsu laime!»

Klēts. Zīm. O. Niedra, 634. Taurkalnes-Vasku mazp. dal.

18. novembrī

Lonija Kraulis, 298. Pomušas mazp. dal.

Ir pienākusi diena, kuŗu mēs, latvieši, pieminam ar godbijību. 18. novembrī dzimusi mūsu valsts, mūsu Latvija. No 1918. g. 18. novembŗa dienas latviešu dēli ar lielu drosmi un sparu ir cīnījušies par valsts un tautas brīvību mūsu atbrīvošanas cīņās. Toreiz viņi ticēja, ka Latvija būs brīva valsts, būs neatkarīga, nebūs vairs apspiestības un netaisnības. Tādēļ jācīnās, jāuzvar. Aicinātājs bija vīrs no pašu vidus, jāseko tam, nevienam citam. Kur vien parādījās KĀRLIS ULMANIS, mūsu tagadējais Vadonis, tur karavīri kļausījās uz viņu. Viņa vārdi bija nevis satraukti un bargi, bet uzmudinoši un aicinoši. Un viņam bija tikai viens mērķis, viens uzdevums, pacelt Latvijas tautu spožā saulē. Viņš, mūsu Vadonis, jau toreiz, tāpat kā tagad, bija Ausekļa, Kr. Valdemāra un Kr. Barona domu un ideju piepildītājs, realizētājs. Lai gan visi cīnītāji neredzēja pār Latviju uzlecam jaunu, spožu sauli, tiem bija dzīvības jāziedo uz tēvzemes altāra, tak viņu upuris nebija velts. Mēs jaunie, nesīsim un glabāsim šo svēto mantojumu savās sirdīs. Mēs sargāsim to, lai tas nāktos cik grūti un lai kādi upuri būtu jānes. Mūžam svēti lai mums ir vārdi: «No zemes šīs mēs izauguši esam, par zemi šo mums galvas jānoliek.»

Klusais draugs

K. Grundulis, 616. Sērmūkšu mazp. dal.

Viņš ir kā mīļš draugs — audzinātājs — ko sirds karsti gaida atnākam ciemā, lai varētu spēcināties no viņa domu avotiem. Šis mīļais un klusais draugs — žurnāls «Mazpulks» apciemo mani katru mēnesi, jau sākot pirms četriem gadiem. Daudz ierosinājumu, aizrādījumu un iespaidu ir no viņa iegūti. Viņš ir mani aicinājis domāt gaišākas, skaistākas un vienotākas domas. Mācījis, ka katru darbu vajaga apgarot ar domu, tad tas kļūs interesants, patīkams un nebūs vairs pelēks un ikdienišķs. Daudz pateicības «Mazpulka» redakcijai par nodaļas «Augsim Latvijai» ievešanu žurnālā. Šinī nodaļā teiktie vārdi dziļi iespiežas apziņā. Tie aicina uz pārdomām, kā izturēties pret sevi un citiem cilvēkiem. Šie raksti māca un aicina, lai mēs ikviens izaugtu par apzinīgiem savas tautas locekļiem. Neļausim apputēt plauktā reiz izlasītam numuram. Pārlasot arvienu klusos un mudinošos vārdus, sirds atkal gaišāk un kvēlāk jūt, tiek stiprināta uzņēmība vēl vairāk darīt, spēt un visas grūtības pārvarēt. Augsim Latvijai!

Būsim taupībā priekšzīme citiem

Margrieta Daškevice, 973. I Daugavpils valsts ģimn. mazp. dalībniece.

Šais dienās, kad lieli notikumi norisinās aiz mūsu robežām, tieši vai netieši skardami visu cilvēci, taisni tagad mēs varam pierādīt savam Virsvadonim, ka mēs vīrišķīgi un cienīgi tiksim galā ar visiem kaŗa laika ierobežojumiem un dzīves neērtībām.

Taupību visur! Taupīt, kur var un taupīt, kā var! Tādi virsraksti parādījās nesen presē pirmajās lappusēs. Taupība — tā ļredzīga, apdomīga!

Ar šādu aicinājumu pie savas tautas ir griezies mūsu Virsvadonis.

Mazpulku dalībnieki! Šis aicinājums zīmējās arī uz mums. Sekosim Virsvadoņa aicinājumam, sagatavoties un pieradināties lielākai taupībai visās dzīves nozarēs. Katrs mazpulka dalībnieks un dalībniece, lai dod arī norādījumus kā savās mājās, tā saviem paziņām par saprātīgu taupīšanu, kā arī norādot savu vajadzību segšanai jaunus lietderīgus ceļus un paņēmienus. Šādus norādījumus dalībniekiem savukārt labprāt sniegs mazpulku vadītāji. Mazpulku dalībnieki, tomēr neaizmirsīsim Virsvadoņa aicinājumā aizrādījumu, ka pašā pirmā vietā jānostāda piemērs un priekšzīme. Būsim paši taupībā citiem par piemēru un priekšzīmi!

Uz priekšu

Arvīds Bļodnieks, 666. Babītes - Trenču mazp. priekšnieks, diženais.

Mums vēl arvien kopš 10 g. pastāvēšanas atceres svētku dienas 4. septembrī ausīs skan Virsvadoņa teiktie vārdi: «Mūsu mazpulki ir mūsu zemes kopēju lielpulki.» Šī tēvu tēvu zeme, kas slacīta mūsu senču asinīm, kuŗu mēs arī jau esam iemīlējuši, mums ar šo aicinājumu vēl vairāk jāmācās kopt un pareizi izmantot.

Ja mēs esam strādājuši 10 gadus, tad tas nebūt nenozīmē, ka mēs esam pie mērķa un mums tālāk nav jāiet. Mēs visi it labi zinām, — kas domā sasniedzis mērķi un apstājas, ir netikvien palicis uz vietas, bet sāk iet atpakaļ. Nebūsim mēs, mazpulku dalībnieki, tādi atpakaļgājēji, bet jauno 11. darba gadu ar vēl lielāku apņemšanos piepildīsim ar darbu un sevis audzināšanu, būt vienmēr savaldīgiem un drosmīgiem darbā un cīņā. «Labāko padarīt vēl labāku», tas aicinājums lai nekad nerimstas mūsu vidū, tad vienmēr uzvarēsim un pastāvēsim, tad arvien iesim uz priekšu un uz augšu.

Starp baltiem bērziem

Elga Cirīte, 616. Sērmukšu mazp. dal.

Starp baltiem bērziem mirdzot saule staigā
Ik sīkai pīpenītei ieraugoties vaigā,
Viss veras jauns un gaišs tās spožā zaigā.
Starp baltiem bērziem staigā diena jaukā
Un vējiņš aizmidzis guļ rudzu laukā.
Kā skumjās vālodzīte kaut ko saukā.
Starp baltiem bērziem mierīgs ej tu klusi
Tev sirds kā siltas gaismas pielijusi
Un visu aizmirsusi, visu piedevusi.

Kā pasargāt augļu kociņus no zaķiem

Zigurds Eichvalds, 834. Rīgas Juŗa Neikena mazp. d.

Daudz ir runāts un rakstīts par to, ka zaķi nodarot lielu postu, nograužot jaunajiem augļu kociņiem mizu. Tomēr nevar nemaz tā teikt, ka zaķītis vien vainīgs, var būt vainīgs arī pats saimnieks. Kociņus var pasargāt, apsienot ziemu ap stumbru egļu skujas, bet siešana katru gadu prasa daudz darba. Sava tēva mājās kociņus pasargāju ar režģīšiem, kuŗus pagatavoju no apmēram 4 cm platiem un 7 mm bieziem dēlīšiem. Gaŗums atkarīgs no kociņa stumbra augstuma, kas parasti svārstās no 85—105 cm. Dēlīšus sasaistu (sapinu) ar vidēja resnuma stiepuli (? mm), atstājot starp dēlīšiem apm. 2 cm platas starpas. Pinumu taisu divās vietās, apm. 15 cm no dēlīšu galiem. Pašu režģīti pinu tik platu, lai varētu apņemt ap kociņa stumbru, bet tā, lai tas nepieguletu pārāk cieši. Saviem kociņiem pinu apm. 55—60 cm platus režģīšus. Kad režģītis nopīts, tad ap vienu no malējiem dēlīšiem, tajās vietās, kur stiepules pinums, apņemu un mazliet saviju tievāku stiepuli, kuŗu, liekot režģīti pie kociņa, apņemu un saviju ap pretējās malas dēlīti. Režģīšu pielikšana un noņemšana veicas ļoti ātri, un tie der vairākus gadus. Kam tuvumā ir mežs, kur aug arī lazdas, tie režģīšus var pagatavot daudz lētāk no taisnām lazdu atvasēm. Sacērt apmēram pirksta resnumā lazdu atvases, sazāģē vajadzīgā gaŗumā, nomizo, kādu laiku pažāvē, un materiāls gatavs. Režģīšus sapin tāpat kā no dēlīšiem. Pagājušā gadā un arī šogad pinu tikai lazdu režģīšus, un mana tēva dārzā no simtu kociņiem neviens nav apgrauzts, tāpēc man uz zaķīšiem nav ļauns prāts.

Redakcijas piezīme: Šim nolūkam izlietojami arī saulgriežu kāti.

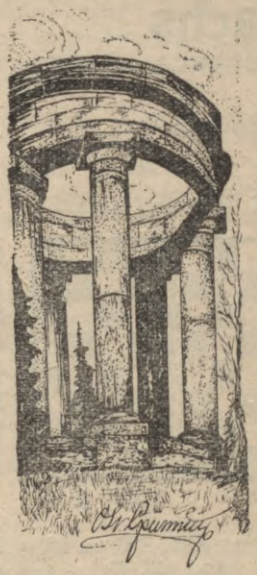

Senais templis Alūksnē. Zīm. Osv. Cepurnieks, 22. Annas mazp. dal.

Solījums

Voldemārs Bergs.

Tevi, dārgā Tēvu zeme,
Mūžam dziļi mīlēsim,
Brīvi tavai slavai augsim,
Tautas spēkam dzīvosim.
Tavas druvas mīļi kopsim,
Tēvu takās staigājot,
Brīva skanēs mūsu dziesma,
Saulei viņas zeltījot.
Godā celsim senču garu,
Tikumus mēs svētus ar'
Turēsim, lai saules mūžu
Latvju tauta dzīvot var.

Šachs

R. ŠVARCA vadībā

Uzdevumi

№ 25.

H. Mačens (Jelgavā)

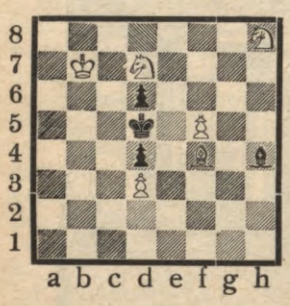

Baltie: Kb7, Zd7 un h8, Lf4, band. d3, f5.
Melnie: Kd5, Lh4, band. d4, d6.

Mats 2 gājienos

№ 26.

U. Lancis (Mesinā)

Baltie: Kd7, Da4, Lf1 un g5, Za6 un c4, band. f4, f3.
Melnie: Ke4, Tb2, Lh8, Zg7, band.: b7, d4, e7, f2.

Mats 2 gājienos

Atrisinājumi iesūtāmi redakcijai līdz š. g. 15. decembrim.

Argentīnas olimpiades partijas.

30. partija. Baltie: Dr. A. Aļechins (Francija) — Melnie: E. Eliskazess (Vācija).

1) e4—c6. 2) d4—d5. 3) e:d5—c:d5. 4) c4—Zf6. 5) Zc3—e6. 6) Zf3—Le7. 7) c:d5—Z:d5. 8) Lb5+—Ld7. 9) L:d7+—Z:d7. 10) Z:d5—e:d5. 11) Db3—Zb6. 12) 0—0—0—0. 13) Lf4—Ld6. 14) L:d6—D:d6. 15) Tfe1—Tac8. 16) Tac1—h6. 17) Ze5—Tc7. 18) g3—Tfc8. 19) T:c7—T:c7. 20) Db5—Zd7?. 21) Z:d7—T:d7. 22) Te8+—Kh7. 23) h4—a6. 24) De2—Td8. 25) Te7—Td7. 26) Te5—g6. 27) h5—Df6. 28) De3—Td6. 29) Db3—Tb6. 30) h:g6!—D:g6. 31) D:d5—T:b2. 32) Tf5—Tb5? (Dod melniem zaudētu torņu galotni), 33) T:f7+—Kg8. 34) Tf6+T:d5. 35) T:g6+—Kh7. 36) Tb6—T:d4. 37) T:b7+—Kg8. 38) Tb6—Ta4. 39) T:h6—T:a2. 40) Kg2—a5, 41) Ta6—a4. 42) Ta7—a3, 43) g4—Kf8, 44) g5—Kg8, 45) kg3—Ta1. 46) Kg4—Tg1+. 47) Kf5—Tg2. 48) f4—a2. 49) Kf6 un melnie padevās.

31. partija. Baltie: Keress (Igaunija) — Melnie: Štālbergs (Zviedrija).

1) e4—e6. 2) d4—d5. 3) Zd2—c5. 4) Zgf3—Zc6. 5) e:d5—e:d5. 6) Lb5—c4. 7) 0—0—Ld6. 8) b3—c:b3. 9) a:b3—Zge7. 10) Te1—0—0. 11) Zf1—Lg4. 12) c3—Dc7. 13) La3!—Tfd8. 14) Ld3—L:a3. 15) T:a3—Df4. 16) Le2—Zg6. 17) Ze3—Le6. 18) g3—Dd6. 19) Ta2—h6. 20) Ld3—Lh3. 21) Zd2—Zce7. 22) f4—Ld7. 23) Zf3—b5. 24) Ze5—Z:e5. 25) f:e5—Db6. 26) b4—a5. 27) b:a5—T:a5. 28) Db3—T:a2. 29) D:a2—Dcb. 30) Da3—Zg6. 31) Tb1—Tb8. 32) Db4—Zf8. 33) Db3!—Le6. 34) Kf2—b4. 35) c:b4—Db6. 36) Db2—Zd7. 37) b5—f6. 38) e:f6—Z:f6. (labāki bija Tf8!) . 39) Tc1—Ld7. 40) Kg1—Te8. 41) Zg2—Ze4. 42) Zf4—Zg5. 43) Kg2—Lg4. 44) Tf1—Tf8. 45) h4—Zf3. 46) Le2—T:f4!. 47) L:f3—T:d4. 48) L:g4—T:g4. 49) De5!—Dg6. 50) b6!—Tb4. 51) D:d5+—Kh7. 52) Tf8—Dc2+. 53) Kh3—Tb2. 54) Dg8+—Kg6. 55) h5+—K:h5. 56) Df7+ un melnie padevās.

32. partija. Fr. Apšnieks (Latvija). Melnie: Neukirchs (Bulgārija).

1) e4—e5. 2) Zf3—Zc6. 3) Lc4—Zf6. 4) 0—0—Z:e4. 5) d3—Zf6. 6) Z:e5—Z:e5. 7) Te1—d5. 8) T:e5—Le6. 9) Lb3—Ld6. 10) Te1—c6. 11) Lg5—Dc7. 12) L:f6—L:h2. 13) Kh1—g:f6. 14) T:e6—f:e6. 15) Dh5—Ke7. 16) D:h2 — Db6. 17) Zd2—Kd7. 18) Dh4—Tae8. 19) Zf3—Thf8. 20) Te1—Dc5. 21) d4—De7. 22) c4—Dg7. 23) Dh3—f5. 24) c:d5—e:d5. 25) T:e8—K:e8. 26) Lc2—Tf6. 27) Kg1—Df8. 28) D:h7—Db4. 29) L:f5—D:b2. 30) Lg6—T:g6. 31) D:g6 un baltie uzvarēja.

33. partija. Baltie: Dr. A. Aļechins (Francija). — Melnie: Kordova (Bolivija).

1) e4—c6. 2) d4—d5. 3) e:d5—c:d5. 4) c4—Zf6. 5) Zc3—e6. 6) Zf3—Le7. 7) Ld3—b6. 8) c:d5—Z:d5. 9) Lb5—Ld7. 10) L:d7—Z:d7. 11) Z:d5—e:d5. 12) 0—0—0—0. 13) Lf4—Te8. 14) Tc1—Tc8. 15) Da4—g5?. 16) T:c8—D:c8. 17) Z:g5—L:g5. 18) L:g5—Db7. 19) h4—b5. 20) Db3—f6. 21) Lh4—Kf7. 22) Tc1—Tg8. 23) Lf4 un melnie padevās

Šacham turpinājums.

Pēc pabeigtām cīņām Buenos - Airesā, lielas grūtības sagādā spēlētāju atgriešanās jautājums dzimtenē. Arī mūsu spēlētāji vēl nav atgriezušies. Cerībā uz drīzu kaŗa izbeigšanos, vairāki šachisti no dažādām valstīm palikuši Argentīnā, lai piedalītos mazākos turniros un simultanspēlēs dažādās Argentīnas pilsētās. Arī mūsu lielmeist. V. Petrovs piedalījies kādā nelielā turnirā Rosario pilsētā. Turnirā piedalījās astoņi meistari, kas olimpiadē bija sasnieguši labus rezultātus. Šinī turnirā uzvarēja V. Petrovs, atstājot otrā vietā Vācijas lielm. Eliskazesu un trešā vietā Lietuvas meistaru Mikenasu. Šis panākums liecina, ka Petrova lieliskiem panākumiem olimpiadē nebūt nav gadījuma raksturs, bet gan to, ka mūsu meistars pašreiz ir ļoti labā formā.

Kā no Argentīnas ziņo — esot panākta vienošanās par mača sarīkošanu starp pasaules meistaru A. Aļechinu un Kapablanku.

Nav noliedzams, ka šo cīņu šacha pasaule gaida ar lielu interesi, bet kā būs ar cīņu starp Igaunijas meistaru Keresu un Aļechinu, par ko savā laikā ziņoja? Šis jautājums mūs interesē tādēļ, ka cīņa būtu notikusi mūsu kaimiņu galvas pilsētā Tallinā, par ko mums tiešām būtu liels prieks. Droši vien, šeit galveno lomu spēlē materiālie aprēķini . . . Žēl.

Atrisinājumi «Mazpulka» 9. n-rā ievietotiem uzdevumiem.

21. uzdevuma atrisinājums: 1) f4!, 1) . . . g:f3, g3, T:d8, e:f3+, 2) Dh3+, De1, De1+, Z:g6+.

22. uzdevuma atrisinājums: 1) Za6 — kb7, 2) Lg4.

Pareizi atrisinājuši: J. Grūbe — 2. Umpārtes mazp. (21, 22), K. Labsvīrs — 283. Asares mazp. (22), A. Sūrums — 940. Jēkabpils mazp. (21, 22), A. Lējējs — 114. Krotes mazp. (22), V. Kalniņš — 747. Gavartīnes mazp. (21), B. Ķikuts — 673. Merķeļa mazp. (21), V. Kalniņam un B. Ķikutam aizrādām, ka melno band. uzdev. Nr. 22 uz g5 arī ir «dzīvs». J. Kasparsons — Bauskas pils. mazp. (22). Visiem pārējiem risinātājiem: nopietnāki pie darba!

Vēstuļnieks. J. Gutovskim, 590. Pustiņas mazpulkā: Mazpulku pied. apgādā šacha kauliņi nav dabūjami. Pieprasiet jebkurā grāmatu un rakstāmlietu tirgotavā.

Paziņojumi

● **Visiem mazpulku vaditājiem kopā ar dalībniekiem jāpiedalas š. g. 18. novembrī valsts gada svētkos sarikojamos aktos, svinībās, gājienos u. t. t.** Visās mazpulku dalībnieku lauku sētās valsts karogi jāuzvelk mastos.

● **Atgādinām, ka mazpulku ziņojumi par 1939. gadu uz piesūtītām veidlapām jāsastāda trijos eksemplāros. Divi eksemplāri līdz 1940. g. 1. februārim jāiesūta sava novada mazpulku inspektoram, bet trešais paliek mazpulkam.**

● Atgādinām mazpulkam, ka visādu loteriju sarīkošanai katrreiz izprasāma sava novada mazpulku inspektora un Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas atļauja.

● Atgādinām laikus sastādīt sarakstus 1940. gada mēnešraksta „Mazpulks" abonentiem un iesūtīt tos „Mazpulka" ekspedicijai, Jelgavā, Viestura piemiņas pilī. **Mēnešraksta »Mazpulks« abonēšana ir obligatoriska katram dalībniekam,** izņemot gadījumus, ja vienā ģimenē vai mājā ir vairāki mazpulka dalībnieki.

● **Katram mazpulka dalībniekam ziemā jāizpilda vismaz viens rakstu darbs un viens praktiskā darba uzdevums.** Visi ziemas darbi izstādāmi nākošā rudens ražojumu apskatē, kopā ar vasaras posmā paveikto. Pirmās godalgas piešķirs tikai tādiem dalībniekiem, kuŗi izstādījuši arī ziemas darbus.

● Mazpulku dalībnieki, kas šī gada ražojumu apskatēs ieguvuši I godalgas, 1940. gadā varēs sacensties, lai iegūtu mazpulka diženā nosaukumu.

Sacensībās varēs piedalīties mazpulku dalībnieki, ne jaunāki par 15 gadiem, kas bez vasaras darba izpildījuši vēl sekošo:

1. Devuši svinīgo solījumu.
2. Iegādājušies mazpulka formas tērpu.
3. Vismaz divus gadus ražojumu apskatēs ieguvuši I godalgas.

4. Visu darbības laiku mazpulkā ir bijuši priekšzīmīgi mazpulka dalībnieki.
5. Līdz 1940. gada 1. aprīlim iesūtījuši sava novada mazpulku inspektoram saziņā ar mazpulka vadītāju:
   a) Izpildītu LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas piesūtīto dienā kandidāta aptaujas lapu.
   b) 1938. un 1939. g. mazpulka dalībnieka grāmatvedības grāmatiņas.
   c) Mazpulka vadītāja apstiprinātu sarakstu par praktiskā ziemas darbā veiktiem uzdevumiem.
   d) Divus rakstu darbus:

   Lauku mazpulku dalībnieki —

   1. par tematu — Mana pagasta priekšzīmīgākā lauku saimniecība (ar ko tā atšķiras no citām, ko tanī var mācīties, kapēc tā saimniecība patīk u.t.t.),
   2. brīva temata darbu, kuru mazpulka dalībnieks var izvēlēties piemēroti savai izglītībai un savai personībai.

   Pilsētu mazpulku dalībnieki —

   1. par tematu — Mazpulku darbs — lauku un pilsētu jaunatnes vienotājs,
   2. brīva temata darbu, kuru mazpulka dalībnieks var izvēlēties piemēroti savai izglītībai un savai personībai.

Mazpulku dalībniekiem, kas vēlas piedalīties diženo pārbaudē, jāpieprasa LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai (no mazpulka visiem kopīgi) § 5. p. a. minētās aptaujas lapas.

● Mazpulku diženie, kas vecāki par 17 gadiem, vismaz divus gadus mazpulkā strādājuši kā diženie un ieguvuši ražojumu apskatēs I godalgas, devuši svinīgo solījumu un kam ir mazpulka formas tērps, 1940. gadā varēs sacensties, lai iegūtu mazpulku līdumnieka nosaukumu.

Līdumnieku kandidātiem jāpieteicas LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļā līdz 1940. gada 1. februārim, pieprasot izsūtīt attiecīgas aptaujas lapas.

Līdumnieku kandidātiem līdz 1940. gada 1. maijam jāiesūta LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai saziņā ar mazpulka vadītāju:

1. 1938. un 1939. gada mazpulka dalībnieka grāmatvedības grāmatiņas.
2. Mazpulka vadītaja apstiprināts saraksts par dižena praktiskā ziemas darbā veiktiem uzdevumiem.
3. Izpildīta LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļas piesūtīta aptaujas lapa.
4. Rakstu darbs par vienu no šādiem tematiem:
   a) Taupības nozīme personīgā un valsts dzīvē.
   b) Mazpulku organizācijas nacionāli valstiskā nozīme.

Līdumnieku rakstu darbiem jābūt kārtīgi uzrakstītiem, t. i. ar vienmērīgu rokrakstu darba sākumā un beigās, nesasmērētiem un iesietiem vākos.

Darbi jānodod mazpulka vadītājam, pievienojot sūtīšanas izdevumus jau iepriekš, ar aprēķinu, lai mazpulka vadītājs, pievienojot savu raksturojumu, varētu tos iesūtīt LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai ne vēlāk kā līdz 1940. g. 1. maijam.

● Aizrādām, ka tūrpmāk patronas varēs iegādāties LLK mazpulku piederumu apgādā Jelgavā, Vīestura piemiņas pilī, Rīgā, Baznīcas ielā 4-a un pie novadu inspektoriem tikai tad, kad nodos izšauto patronu čaulītes. Čaulītes lūžņos nav jāpārdod.

● Aizrādam, ka savstarpējā apdāvināšanās starp mazpulkiem un arī starp viena mazpulka dalībniekiem š. g. Ziemassvētkos turpināma tāpat kā citus gadus. Laiks padomāt par dāvanām.

● 1101. Daugavpils valsts pamatskolas mazpulks pārdēvēts par **1101. I Daugavpils valsts pamatskolas mazpulku,** 77. Madonas ģimnazijas mazpulks pārdēvēts par **77. Madonas ģimnazijas un arodskolas mazpulku.**

LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa.

Šis un tas

Humors

Nav jau gluži tā, kā lielie tikai mani kauj vien un es mazos. Kas ir, tas ir, un kas nav, tas nav. Es esmu draugs un man ir draugi. Labs draugs gan esot reta manta pasaulē, bet kuŗam tad retumi nepatīk.

Tālākais draugs man tagad ir Rīgā. Tikam kopā vingrojām, tikam skatījāmies teātrī, kamēr «tu» un «tu» un tagad raksta vēstules, lūdz ciemā un sazin ko vēl nē. Neticat — lasiet paši, man jau nav žēl.

«Sveika būšana, Čiplakstiņ!

Pēc Tavas aizbraukšanas no Rīgas nomales un skolas iztīrīšanas no salmiem, papīriem, atstātām mantām un citām Jūsu pabirām, man tur bija jāsāk atsvaidzināt smadzeņu mantu kambaŗi. Kaut tie arī atrodas manas miesas būves pašos bēniņos, tur vairāk krauj iekšā, nekā es varu dabūt laukā. Tu jau, laikam, arī zināsi, ka par to nav sevišķi priecīgs skolmeistars un mīļie piederīgie, tēvu un māti ieskaitot. Ievērojot to, ka tas varētu traucēt manu patīkamo labklājību nometnēs un citās nākošās vasaras labierīcībās, es saspēros, un tagad ar katru dienu maniem mīļajiem paliek priecīgāks vaigs un man lielāka dūša. Ja mana galva iztu rēs, varbūt, pienāks diena, kad es varēšu vairāk atbildēt, nekā man jautā.

Mūsu mazpulks tagad raujas dūšīgi. Mēs rīkojam kursus un ņaisam vakarus Šodien es māku ne tikai grāmatas plēst, bet arī smukas pataisīt. Vajaga tikai līmes, šnores, diegus un papīrus. Visa tā māksla pastāv no mazdrusciņ pacietības, šūšanas un presēšanas. Ja nenogriež šķībi malas, neapsmērē ar klīsteri vāka nepareizo pusi un neiebāž pirkstus vārošā līmes podā, grāmata iznāk, kā no veikala plaukta.

Rīga vēl joprojām stāv tai pašā vietā, tikai veikalu vairāk. Tagad mums ir katrā mājā krājumā ziepes, diegi, cukurs, sāls un citas baudvielas. Bija laiks, kad man bija visai maz laika. Man bija jāapstaigā un jāapklausās, kur ko var dabūt, kādos daudzumos. Es arī esmu pircis dāmu zeķes, lāpāmos diegus, matu bantes un citas man nevajadzīgas lietas — gan jau noderēs, kad citiem nebūs. Sāli mūsu ģimene sanesa pudiem pa mārciņai vien. Tagad tā ir visos veikalos un atpakaļ neviens nepērk. Nekas, lietosim viņu paši: cepsim sāls standziņas, skalosim kaklus un baudīsim stiprākus ēdienus, gan jau mūžā tiksim galā. Diegi mums ir pieciem ancukiem, ducim krekla un lāpīšanai visai mājai. Cukurs — nu tur mēs esam lepni — citiem dod tikai tik, cik pietiek, bet mums ir vairāk nekā pietiek. Viņš gan tā grūtāk glabājams: acīs nevar turēt, pagultē paliek mitrs, krāsns augšā kūst, bet aizkrāsnē apstāj circeņi. Sveces mēs varam dedzināt blakus elektrībai, drošs paliek drošs, ja tā dzisīs, nepaliks gluži tumsā. Tas tā smuki arī izskatās, kad pudelē iesprausta svece deg galda vidū, plīts priekšā un uz skapja stūŗa. Tūlīt var redzēt, kam pārticība mājā. Mums gan ziepes arī ir. Smalkās un mīkstās, raibās un dzeltenās. Lai Dievs nedod tām bojāties, būs vēl jāmazgājas vairākas reizes nedēļā!

Kad tā ar mazām mantām bija iesākts, varēja ķerties pie svarīgākām. Paldies Dievam, radās ļautiņi, kam galdi, kumodes, lampas un katli palikās lieki, un mammai vēl nauda turējās. Tagad mums mājās ir viens lieks krēsls bez kājas un atzveltnes, bet ar mīkstu sēžamo vietu Ja pieliek pie sienas, atstutē uz kastes un mierīgi sēž, tas vēl gluži labi lietojams. Tas vēl arī nav viss. Pāriesim no lietām uz cilvēkiem .

Tu atceries, mums patika puikas ar pelēkām somām, sarkaniem krustiem, lepni izturēšanos un priekšā maisīšanos. Tagad es arī esmu sanitārs. Somu man iedos, kad būs kas skatās, bet kas tur iekšā, to es jau zinu. Vākā karājas termometris miesas apkures pārbaudīšanai, šķēres drēbju un ādas apstrādāšanai un standziņas kreveļu noplēšanai un citu sāpju radīšanai. Soma ir pilna ar zālēm visām miesas daļām, galvu, vēderu un ādu ieskaitot. Marles un saites palīdz pārveidot cilvēka izskatu, ar viņām aizbāž pušumus, aptur asinis un piesien locītavām skalus. Katram gadījumam ir sava varēšana un sava darīšana. Dažreiz galvu liek augstāk, dažreiz laiž zemāk, lej ūdeni uz pieres, lej iekšā, rīvē ar eļļu, smērē ar jodu, mazgā ar rivonālu, sauc ārstu, nes nestavās un ved automobiļos. Ja tas viss nelīdz, tad saka — āmen.

Ražas apskati Tu jau esi cauri taisījis. Mēs vispirms sataisīsimies un tad pavasarī tik būs mantas un mantiņas ko rādīt.

Citādi pie mums tā, kā pa vecam. Jāiet skolā tāpat kā Tev no rīta, vakarā jānāk mājās un grāmatas jānes mugurā. Ja kas jauns gadīsies — rakstīšu vēl. Brauc ciemā un gaidi mani Ziemassvētkos. Tavs Džonakmens.»

Neteiksim, ka tikai Rīgas puikas vien gudri. Es vienmēr esmu turējies pie gudrības: «Mūžu dzīvo, mūžu mācies.» Man tā mācīšanās iznāk vairāk nekā dzīvošanas. Māte iemācīja putru strēbt, pašam savas kājas aut, un divas reizes

mazgāt kaklu ar abām ausīm. No mācīšanās ar vectēva pīpi palika nelabi un neveicās arī zeķu adīšanā vecās mātes gultā, ja neskaita izbirušās adatas un pazudušās acis. Skola — laid tu manu dieniņu — tur jau māca no rīta līdz vakaram un naktīs vēl liek pašam mācīties. Nav bez mācīšanās izticis arī mazpulks, bet par pēdējām mācībām gribu pats stāstīt.

Par gaisu šis tas man bija zināms jau no bērna kājas. Gaisu pumpē futbola bumbās un riteņu gumijās. Cilvēki ar viņu elpo, nopūšas un žāvājas — dažreiz taisa arī pilis. Gaiss dod vēju, lietu un kaŗa laikā bumbas. Pret šitām mantām jāzina ko darīt un tad vairs nav gaisa: tad iznāk pasīvā gaisa aizsardzība, tās kursi un komandas. Kursos iepazīstina ar visām tām mantiņām, kas no gaisa var birt zemē. To ir vairāk nekā laba tiesa.

Katrai gāzei ir savs krusts un sava smaka. Krusti ir dažādās krāsās, un tos redz tikai lādētāji. Saņēmēji dabon tikai smaku, kas var ost pēc vīstoša siena, rūgtām mandelēm, ķiplokiem vai citām ikdienišķām lietām. Pārāk ilga gāzu ostīšana traucē veselību. Var iznākt raudāšana, šķaudīšana un — aizmigšana uz visiem laikiem. No šitā glābjas, kas var un tad iznāk savrupējā aizsargāšanās. Muti un acis var aiz taisīt, bet degunu iebāzt mitrā zemē, vai aizbarikādēt ar slapjām lupatām. Labākais ir galvā uzmaukt masku un lēni solot uz patvertni.

Maska maksā mazu naudu un sastāv no drēbes maisiņa, stikla brillēm, skārda bundžas un gumijas saitēm galā. Bundžā sabērta ogle, tā ķeŗ gāzi ciet un nelaiž degunā. Gāzmaskas jāglabā. Bundžu jeb respirātoru nevar dot bērniem par grabuli, ar sejas segu nevar slaucīt putekļus un somā nevar glabāt žāvētus ābolus, zirņus, sausiņus vai citas, citādi labas lietas. Maska necieš daudz slapjuma un karstu krāsni.

Patvertne ir tāda vieta, kur glābjas vairāki kopā. Patvertnēs visas spraugas nostampā, visas durvis noslēdz un nelaiž gāzi iekšā. Gaisu tur pumpē ar pumpjiem un atsvaidzina ar skābekļiem.

Citas gāzes var aizdzīt ar laiku, citas ar vēju un lietu, citas ar ūdeni un sodā un citas tikai ar klorkaļķi. Pēdējās ir tās nešķīstākās. Tām ķeŗas klāt cilvēki spoku izskatā, gumijas zābakiem kājās un spaiņiem cimdos. Viņus sauc par degazētājiem.

Ja bumbas deg, viņas sauc par degbumbām. Tās ir tik dedzīgas, ka sadedzina visu, kas tām apakšā: dzelžus un citus krāmus ieskaitot. Lai Dievs pasargā tām rādīt ūdeni, tad viņas šķīst un plīst. Bēniņos vajadzētu būt smiltīm, bet to tur nav un tad tik paskaties, kā nodeg māja ar visiem skapjiem un klavierēm.

Bumbas nāk no lidmašīnām uz zemi un lidmašīnas pa gaisu ar troksni. To klausas cilvēki ar mākslīgām ausīm un taisa savu troksni ar zvaniem, svilpēm, taurēm un citām brēcošām «ieriktēm». Šādu troksni sauc par trauksni. Traukšņa laikā nav apkārtskatīšanās un klausīšanās par viņsētas notikumiem, bet skriešana uz pagrabiem, kartupeļu bedrēm un citām zemzemes vietām. Pilsētās lienot vēl zemāk un taisot durvis ciet.

Bailīgos apstākļos naktis jāpavada tumsā. Gaismu pamana kaimiņi un kārtībnieki un neļauj to rādīt. Durvis sameklē ar grābstīšanos, gultu ar ieradumu, bet gulēt var arī tumsā. Grūtāk ir tumsā trāpīt pienu slaucenē un barību lopiņiem nolikt pareizā galā. Cilvēki tādās reizēs pazīstās pēc degunu gaŗuma, iztrūkušām pogām, ielāpu daudzuma un citām taustamām vietām. Pa reizei lūdz atbrīvot māju bēniņus no to «sīkumiem». Gaisa savaldīšanai mazākām ugunīm kāpj virsū, lielākām klāj segas pāri, bet pavisam lielām taisa durvis un logus ciet. Karstumu atvēsina ar ūdeni. To var nest ar spaiņiem un spricēt ar šļūtenēm. Pēdējās sit uguni ar sišanu nost. Šļūteni vicina ugunsdzēsējs, bet pumpē mašīna.

Tas bija īsumā viss, ko esmu klāt mācījies, bet kas vajadzīgs, tas vajadzīgs, kaut vai arī kādreiz ugunī būtu jāskrien un vēl kādreiz galva jālauza.

Čipus.

SATURS

	Lpp.
Šīgada 18. novembŗa aicinājums. Ausma Roga	481
Kas jauns mūsu zemē un valstī.	483
Augsim Latvijai! Uzvari un topi cits	484
Latviskās Latvijas pilsoņa garīgā stāja.	485
Ne visi mēs	488
Uz tēvzemes altāŗa . . . M. Lūsis	489
Spēka avoti. Nikolajs Kalniņš	490
Zem pulku karogiem stāsies reiz visi... Ž. Klētiņš	495
Mūžīgie ceļotāji. A. S.	496
Mazpulku formas tērpi.	499
Kas jāzina, vecās šūnas un vaska atkritumus savācot. J. Pogulis	504
Mazpulku dalībnieku tuvāko dienu darbs. Agr. K. Ķirsis	507
Planieru lidmodeļu starta ierīce. E. Smildziņš	508
Mazpulki Anglijā.	510
Ūdens lauku sētās. B. R.	512
Arī tu vari kļūt aitkopis. L. Bārs	516
Mīļie mazpulku dalībnieki! Ivande Kaija	518
Mazpulku dzīve	519
Pašu darbs.	522
Šachs.	524
Paziņojumi	525
Humors.	527

Izdev.: Latvijas Lauksaimniecības kamera. Atbildīgais redaktors: RUDOLFS DZĒRVE.

Grāmatsp. A./S. „ROTA" Jelgavā, Poruka ielā 5, tālr. 519. p. 2144 176×250. Šis numurs iespiests 35.500 eks

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

J. KAULIŅA

Bērnu apģērbu un galanterijas preču tirgotava

Rigā, Marijas ielā Nr. 9, tālrunis 20437

Pasta tek. rēķins 11217

Piedāvā lielā izvēlē visādus **meiteņu un puisēnu apģērbus, jaunos vidusskolu, mazpulku un tautas tērpus, daž. veļu un sikas preces u. c. Skolām un palīdzības sabiedribām viszemākās cenas.**

Laipna apkalpošana **Gluts daros**

K. Ziverta

Koku apstrādāšanas rūpniecība

Jelgavā, Uzvaras ielā 43, tālr. 273

Mēbeles, logi, durvis, iekārtas

Piedāvāju no krājuma

medību bises

dažādos izstrādājumos, kā arī uz speciālpasūtījumu

L. GRANDOVSKIS

Rīgā, Kungu ielā Nr. 24, tālrunis 23313

Kā MAUSER un WALTHER ieroču fabriku vienīgais pārstāvis Latvijā tur arvien krājumā šo fabriku ieročus un rezerves daļas. Cenas ārpus katras konkurences

Slēpes un citus sporta piederumus

visizdevīgāki iegādāties Izgl. ministrijas

Mācības līdzekļu nodaļā Rīgā, Kr. Barona ielā № 4

VALSTS CUKURA MONOPOLA PĀRVALDE

JELGAVAS, KRUSTPILS UN LIEPĀJAS CUKURFABRIKAS

Tirdzniecības un rūpniecības akciju sabiedrība

»DZIRNAVNIEKS«

galv. kantoris, Rigā, Elizabetes ielā 41/43

TALRUŅI:

direktoram-rīkotājam	22314	galvenam grāmatvedim	31846
darbvedībai	22314	grāmatvedībai	22534 un 31247
tirdzniecības vaditājam	34785	kasierim	31519
tehniskam vadītājam	33963	personāldarbvedim	30371
tirdzniecības daļai	24372	transporta pārzinim	20334
pasūtījumu daļai	23895	šveicaram	31918
saimniecības pārzinim	31286		

Dzirnavas, RIGĀ:

Tērbatas ielā 79/83	61398	Krasta ielā 49	23692
Rūpniecības ielā 27	61310	Puškina ielā 11/13	31230
Katrīnas ielā 14/20 20640, a torim	31237	Plkv. Brieža ielā 31	61018

JELGAVA:

Rūpniecības ielā 2, pārvaldn.	413	Lietuvas ielā 22	981
kantorim 1078, ekspedic.	75	Kapu ielā 3	287

LIEPĀJĀ:

Brīvības ielā 23, pārvaldn. 2454, kant.	230	Jaunā ielā 4/6	2450

AUCĒ:

Miera iela 27	13